Serie nouă
APRILIE 2022
4
(CCXLIX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Premiile U.C.M.R. pe anul 2021
✓Adio, Luminița Vartolomei!
✓Festivalul “Dinu Lipatti”
✓Horia Moculescu - 85
✓Eurovision România
✓“Galele Savoy - 4” la Teatrul de revistă “C. Tănase”

În imagine:
Dan BUCIU
Marele Premiu al U.C.M.R. pe 2021

Schimbare de conducere la Filarmonică

După ce, la sfârşitul anului 2021, a expirat mandatul de manager al domnului Andrei Dimitriu, Ministerul Culturii a oferit interimatul funcţiei responsabilului economic al Filarmonicii ”George Enescu”, în condiţiile în care nu mai exista nici director artistic (Iosif Ion Prunner pierzând această funcţie pentru că nu i s-a prelungit mandatul). Ţinând cont de această situaţie, a fost decisă organizarea cât mai rapidă a unui concurs pentru desemnarea noului manager general, acţiune mult-aşteptată de doritorii de a accede la această funcţie, dar şi de către opinia publică.

Potrivit Ministerului Culturii, s-au arătat interesate de participarea la concursul de proiecte de management nu mai puţin de 6 persoane, un record pentru sistemul instituţiilor publice de concerte şi spectacole din România.

Din păcate, la noi legislaţia generalistă la nivelul întregului sistem public naţional prevede că orice funcţie se ocupă printr-un concurs standardizat, ceea ce face ca sistemul anacronic de alegere a unui manager să continue să se deruleze nestingherit, managerul fiind angajat după aceeaşi procedură ca şi un funcţionar oarecare. În lumea apuseană, managerul este numit de către autoritatea de care aparţine instituţia, pe baza unui proiect şi a recomandărilor Consiliului de Administraţie ori a unor comisii de experţi, fiind ales din mai multe propuneri şi fiind o personalitate cu realizări recunoscute. Managerul desemnat devine, de regulă, partenerul la conducere al managerului curent, pe parcursul ultimului an de mandat al acestuia, pentru ca să se acomodeze cu contextul concret, ca să-şi poată exprima punctul de vedere în cazul deciziilor cu efecte pe termen lung, pentru a putea prelua din mers, în cea mai firească şi lipsită de hopuri manieră, conducerea executivă, de la data la care predecesorul său pleacă.

Cum spuneam, la noi însă trebuie aplicată legislaţia generalistă şi astfel se ajunge nu numai la organizarea de concursuri tipizate, dar şi la o procedură de analiză a dosarelor de candidatură şi a proiectelor de management foarte strictă şi mai degrabă finanţistă, bazată pe un punctaj minuţios, asociat unei grile de criterii. O grilă unică, valabilă pentru instituţii diverse – sistem care pare obiectiv, dar după părerea mea este prea tehnicist şi orientat spre trecut şi nu întotdeauna reflectă capacitatea artistică şi de leadership, relaţiile în lumea muzicală, experienţa şi talentul organizatoric, viziunea şi priceperea în implementarea proiectelor, abilitatea de a lansa şi de a face să funcţioneze noi direcţii în activitatea instituţiei, ori potenţialul de atragere de finanţări suplimentare şi de schimbare a imaginii instituţiei prin calitate, diversitate, modernitate.

O altă cutumă face ca analiza acestor proiecte să fie făcută de o comisie alcătuită din 3 persoane, dintre care una trebuie să fie reprezentantul autorităţii tutelare. Din fericire, de data aceasta comisia a avut în componenţă 3 specialişti cu experienţă şi cu rezultate în domeniul artistic, muzical şi de management, care beneficiau şi de o foarte bună cunoaştere (din perspective variate) a fenomenului cultural şi al organizării/valorizării unor proiecte artistice.

Dintre cei 6 candidaţi s-au desprins 2 finalişti, care au acces în etapa publică a interviului (tot conform procedurii, mai întâi sunt analizate proiectele scrise secretizate, după care cei declaraţi admişi se prezintă în faţa comisiei). Procedura implică din nou notarea conform aceloraşi marje de punctare şi conform aceleiaşi grile, doar că de data aceasta pe baza răspunsurilor candidaţilor la întrebările comisiei.

(*urmare în pagina 15*)

DIN SUMAR

Premiile U.C.M.R. pe 2021......................2-15
Adio, Luminiţa Vartolomei.................16-17
Pe scena Ateneului Român...................18-22
Pe scena Sălii Radio...............................23-24
Pierrot Lunaire la ONB.............................25
Festivalul “Dinu Lipatti”........................26-27
“Archaeus” de Ziua Femeii..................28-29
Premiile Oscar - secţiunea muzică............33
Preselecţii “Crizantema de aur” – 55..........38
Punctul pe j... azz......................................39
Horia Moculescu - 85...........................40-41
Eurovision România - finala................42-43
Galele Savoy - 4...................................44-47
Discuri...47-48

Premiile de creație pe 2021

Marele Premiu: Dan BUCIU
Pentru întreaga activitate creatoare

Premiul Special al U.C.M.R.:
Octavian-Lazăr COSMA – *Centenarul Societății/ Uniunii Compozitorilor Români*, Editura Curtea Veche, 2021

SECȚIA DE MUZICA INSTRUMENTALĂ ŞI MULTIMEDIA
– *Lucrări vocal-simfonice*:
Viorel MUNTEANU – *Patru Madrigale dramatice pentru cor mixt, soliști și orchestră* sau *soliști și orchestră* pe versuri de Lucian Blaga şi Mihai Eminescu

– *Lucrări camerale*:
Maia CIOBANU – *Trencadis* – cvartet de coarde

SUBSECȚIA DE FANFARĂ
Mihai FLORIAN – *Fantezie autumnală pentru orchestră simfonică de suflători*

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ
– *lucrare corală amplă:*
Christian Alexandru PETRESCU – *Un duel*, versuri George Topârceanu

– *miniatură vocală (lied)*:
Diana DEMBINSKI-VODĂ – *Uvedenrode*, versuri Ion Barbu

SECȚIA DE MUZICĂ JAZZ-POP
– *Muzică de jazz sau muzică instrumentală*:
Capriel DEDEIAN – *Song for M*

– *Melodie sau grupaj de melodii*:
Virgil POPESCU – *Ochii tăi albaştri*, versuri Iancu Şerban

– *Spectacol*:
Iulian VRABETE – *Închide ochii şi ai să vezi mai bine*, versuri Iulian Vrabete, Oana Popa şi Alexandra Pribeagu

SECȚIA DE MUZICOLOGIE
– *Sistematică* (ex-aequo):
Dan DEDIU – *Siluete în mişcare. Eseuri despre compozitori români*, Editura Muzicală, Bucureşti, 2021
Nicolae BRÂNDUŞ – *Antimemoria*, Editura Eikon, Bucureşti, 2021

– *Istoriografie*:
Vasile, VASILE – *Marțian Negrea – reprezentant de seamă al muzicii româneşti şi al spiritualității ortodoxe*, Editura Andreiana, Sibiu, 2021

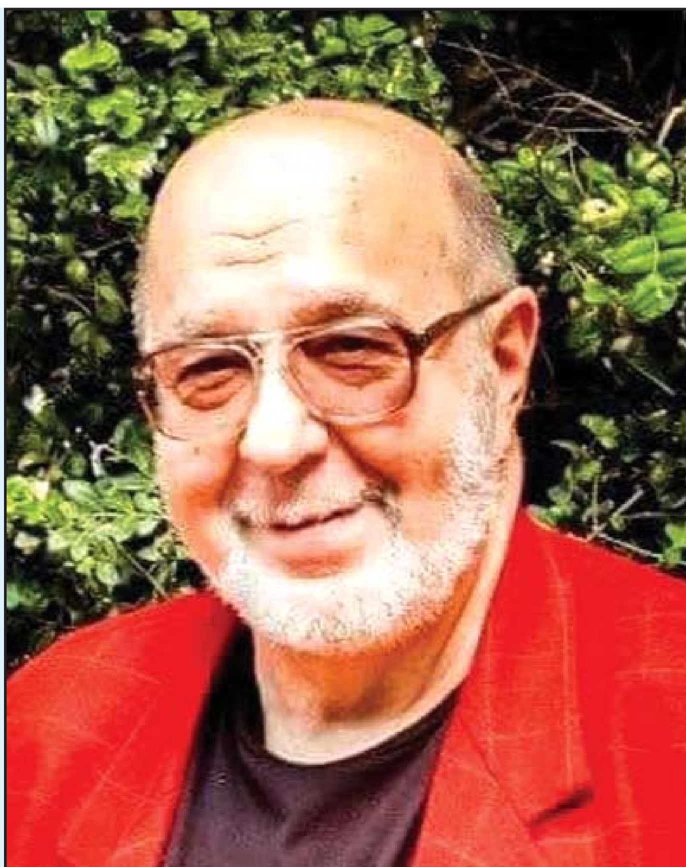
– *Publicistică*:
Mihai Cosma, pentru Cronică muzicală pe anul 2021.

PREMIUL FILIALEI CLUJ:
Sebastian Țună – *Pandemic V.ISA 21 pentru ansamblu*

Dan Buciu: "compun pentru plăcerea mea"

Norela-Liviana Costea: *Bun găsit! Maestre Dan Buciu, în urmă cu câteva săptămâni v-a fost acordat din partea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Marele Premiu pentru Întreaga Activitate Creatoare. Vă aflați într-o categorie specială de muzicieni care au primit de-a lungul anilor această recunoaștere. Sunteți un muzician multilateral orientat: compozitor, dascăl, muzicolog, scriitor – aş spune, chiar, gândindu-mă chiar și numai la maniera de exprimare din manuale. Vă felicit!*

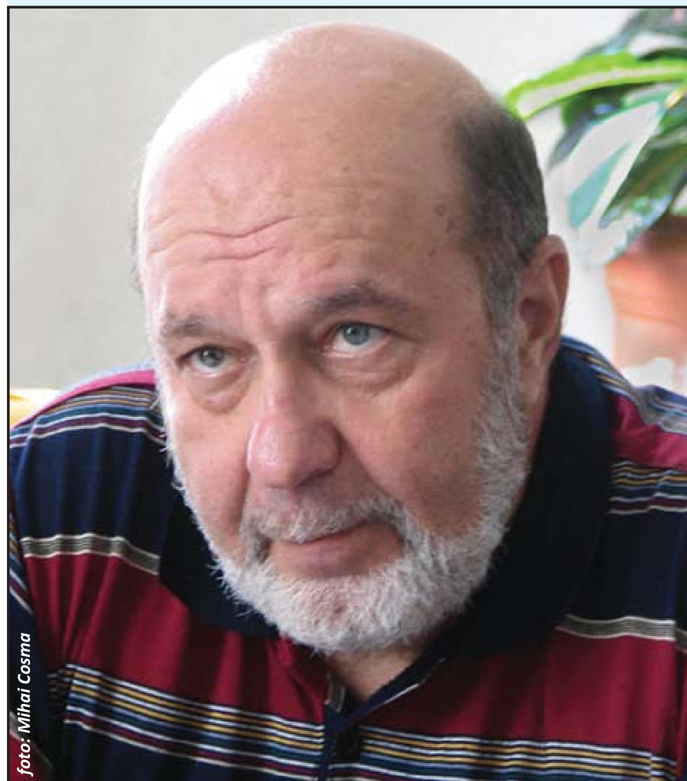
Dan Buciu: Titlul de muzicolog îl primesc, însă pe cel de scriitor, nu, chiar dacă, după cum ai spus, stilul meu de a scrie este unul foarte apropiat de exprimarea orală. Totuşi, dacă ne referim la literatură, am scris de multe ori textul pentru propriile lucrări, pentru că era mai greu de apelat la altcineva. Dau un exemplu care cred că se găseşte şi în Arhivele Radio: se numeşte *Recviem pentru mine* şi nu este nici slujba de veşnică pomenire ortodoxă, nu este nici Requiem-ul din zona vest-europeană, ci este o lucrare în care lucrurile sunt destul de amestecate (cred/ nu cred, sper/ nu sper) un amalgam care trebuia să exprime o anumită stare pe care era foarte greu să o comunic cuiva, pentru a fi pusă în text. Şi mai sunt astfel de exemple, inclusiv o lucrare care va avea prima audiție absolută în cadrul Săptămânii

Internaționale a Muzicii Noi, ce are la bază nişte texte ale Mariei Tănase. Dintotdeauna am admirat această cântăreață incredibilă care a ridicat folclorul lăutăresc la un nivel cu totul deosebit. Chiar dacă din punct de vedere filosofic nu pare foarte sofisticată, totuşi, din punct de vedere muzical ea se exprimă cu o forță absolută. Poate că unele lucruri care nu par „de mare altitudine" sunt de fapt de o incandescență a trăirii pe care este greu să o găsim în altă parte.

N.L.C.: *Care este deci sursa de inspirație pentru muzica pe care o scrieți? Are ea o sorginte mondenă sau îşi găseşte originea în concepte filosofice?*

D.B.: Eu am foarte multe texte proprii sau chiar comandate – atunci când am putut explica celui cu care colaboram – despre animale. Nu pot să trăiesc fără să fiu înconjurat de aceste ființe. Am avut întotdeauna câine, mai multe pisici chiar, mă împac foarte bine cu ambii şi au fost nişte lovituri foarte grele atunci când am pierdut câinele, una

dintre pisici – lovituri pe care poate cine nu împărtăşeşte acest stil de viață poate nu le pricepe. Pentru mine această zonă este foarte importantă şi se găseşte în muzică. Există însă şi zona abstractă, a unei muzici pur instrumentale: spre exemplu în anii trecuți am luat Premiul „George Enescu" al Academiei Române cu lucrarea *Cristiane*, pentru orchestră de cameră lărgită, care exprimă (desigur, de data aceasta într-o manieră mult mai abstractă) legătura permanentă pe care am avut-o cu zona montană – fiind un schior pasionat până acum câțiva ani. Acum, merg la pescuit – tot în munți – unde mă întâlnesc cu tot felul de animale sălbatice, de care însă nu-mi este frică, pentru că mă simt bine integrat în mediul animalelor – pe care le ador, aproape fără excepție. Deşi nu mai pot face activitățile pe care le făceam până nu demult, cred că trebuie să avem înțelepciunea vârstei şi să ne adaptăm, până la urmă, acestei continue lupte pentru supraviețuire.

N.L.C.: *Credeți că această schimbare de perspectivă privind trecerea timpului se reflectă şi în muzică?*

D.B.: Eu am avut de fapt aceeaşi perspectivă despre viață însă, este adevărat, odată cu trecerea timpului ea se transformă şi devine din ce în ce mai dramatică (poate este un cuvânt prea dur, însă consider că aceasta este realitatea).

N.L.C.: *Sunteți printre compozitorii ale căror lucrări se cântă cu un succes considerabil. Credeți că există o confirmare supremă de care un compozitor poate avea parte în timpul vieții sale?*

D.B.: În ce mă priveşte, îmi este destul de greu să îmi apreciez creația. Eu nu creez cu scopul de a deveni nemuritor, nu am nici măcar ambiția de a deveni un „muritor mai aparte". Eu compun pentru plăcerea mea, şi din acest punct de vedere mă consider un privilegiat al sorții, mai ales datorită faptului că mereu am pendulat între cele două „case" pe care le-am avut. Pe de o parte a fost învățământul – cu studenții pe care i-am apreciat întotdeauna pentru că din ideile pe care le aveau, uneori diferite de ale mele, rezultau nişte discuții foarte interesante. Cealaltă casă este „casa Uniunii", o societate foarte restrânsă, care numără mai puțin de 500 de membri (deci este foarte selectivă – să nu uităm că scriitorii, arhitecții, numără zeci de mii de membri); noi suntem o breaslă mică încă de pe vremea lui Enescu – la care încă ne raportăm şi bine facem, căci a fost un exemplu de moralitate, care a contribuit cu tot ce a putut la susținerea acestei instituții de sprijinire a compozitorilor. Dacă vrem totuşi să căutăm o confirmare, aş spune că premiul Academiei poate să reprezinte o bornă în carieră. Însă, cum spuneam, eu nu caut confirmări; şi apoi, îndoiala asta permanentă cred că este un factor foarte bun pentru un artist. În momentul în care ajungi să te mulțumeşti cu ceea ce ai creat, ai murit din punct de vedere spiritual, şi asta este foarte trist.

N.L.C.: *Ați menționat cariera de dascăl şi schimburile de idei – fie ele şi în contradictoriu – pe care le practicați în interacțiunile cu studenții. Credeți că sunt aceste dialoguri cheia unei activități didactice complete?*

D.B.: Am descoperit acest fel de interacțiune citind corespondența pe care au publicat-o colegi de-ai mei (Grigore Bărgăuanu şi Dragoş Tănăsescu) despre Lipatti. La el am găsit această tactică, pe care o practicam deja. Mi-am dat seama că este extrem de utilă, şi cred cu siguranță că trebuie să intre în practicile unui profesor de calitate. În momentul în care se izolează în atot-ştiință şi îi desconsideră pe cei cărora le predă, de fapt îşi trădează anumite lipsuri. Atunci când am citit deci, că acest ilustru muzician (unul dintre cei mai importanți pianişti ai primei jumătăți a secolului trecut) aborda în acelaşi fel actul pedagogic, am primit o validare pentru practica pe care instinctiv o adoptasem, iar satisfacția a fost cu atât mai mare cu cât m-am simțit mai aproape de spiritul unui muzician extraordinar din toate punctele de vedere – inclusiv cel al calității umane.

N.L.C.: *Ce aptitudini credeți că sunt indispensabile unui muzician?*

D.B.: Sunt artişti care pot fi imenşi ca valoare, dar care, ca oameni, au lăsat foarte mult de dorit. Este adevărat însă că, decât un Wagner cu un caracter impecabil, dar compozitor mediocru, prefer viceversa. De altfel, Wagner era, desigur, foarte conştient de valoarea sa ca muzician, dar nu a ținut cont de perceptele morale. Însă, atunci când lucrurile se combină – ca la Lipatti, este cu atât mai bine.

N.L.C.: *... chiar dacă în istoria muzicii nu rămân doar lucrările muzicale, ci sunt consemnate şi aspectele umane, care reprezintă totuşi un plus, după cum am văzut mai sus. Vă doresc ca aceasta să fie moştenirea pe care să o lăsați muzicii româneşti, una care să confirme calitățile artistice dar şi pe cele umane.*

Norela-Liviana COSTEA

PREMIUL SPECIAL AL UCMR

Când suta de ani se condensează în doar 245 de pagini.....

Deschid *Centenarul Societății/ Uniunii Compozitorilor Români* de **Octavian Lazăr Cosma** (Editura Cartea Veche, 2021) şi constat că am în față unui veritabil "serial", în care fiecare capitol are un subînțeles "va urma" pe care abia aştept să-l parcurg şi să-l înțeleg, să-i descifrez subtextul. Căci el există… şi te invită să faci ca mine. Te pot asigura că, din clipa în care deschizi *Cartea* – fie ce-o fi – nu o mai laşi din mână. ... O credeai un raport sec, dar o citeşti ca pe un *best seller*, îi "devorezi" – la cel mai propriu mod – paginile şi, instantaneu, faci "proba" regretului: sunt doar 245!?!

O studiezi cu pasiunea celui dornic de a mai afla câte ceva din ceea ce nici măcar nu bănuiai că s-ar putea ascunde dincolo de cortină, în culisele străjuite de drapajul unui centenar. Şi, la câteva ore de când nici nu i-ai deschis bine copertele – elegant şi sobru înscris titlul!... *noblesse oblige* –, la nici câteva ore de când ai lăsat totul deoparte pentru a o citi... la puțin timp de când pare că nici n-ai început-o, constați că 245 este un număr nedrept de mic față de densitatea informațiilor cuprinse în acest volum, iar paginile sale au devenit, şi ele, ca prin magie, neîncăpătoare şi asemenea timpului pe care îl trăim: timpul cu "zilele cele scurte"…

245! În acest număr, rostit în cadențarea celor nouă silabe, se cuprinde o drept şi îndelung cumpănită istorie a breslei muzicienilor români. Luminoasă sau înnourată, senină sau învolburată, cu izbânzi şi încercări nereuşite, cu trădări şi intrigi, cu lacrimi şi urale de bucurie, cu prietenii şi întovărăşiri, cu valori şi valențe, cu speranțe şi împliniri... străbătând un veac cu conştiința datoriei față de antecesori, de contemporani, de cei ce vor fi să vină... de "gena spiritualității româneşti" – aşa cum o definea Constantin Brăiloiu şi cum şi-a luat-o, ca portdrapel, academicianul prof. univ. dr., Dr. H.C. **Octavian Lazăr Cosma**.

Cum poate fi definit acest condei redutabil, neobosit şi neiertător, a cărui obiectivitate nu este întrecută decât de maxima coerență şi exigență cu care *Magistrul* îşi alege cuvintele şi imaginile pentru ca ele să răzbată drept la țintă şi să-şi câştige meritatul ecou în mintea şi inima celor ce le primesc ca nepreţuit dar?!

Octavian Lazăr Cosma este şi rămâne *Magistrul nepereche* al muzicii româneşti, a cărui statură intelectuală şi umană de *Om al Cărții* şi *al Cărților*, de dăruit pedagog, străjuieşte devenirea ultimelor şase decenii de fenomen muzical românesc: cercetător neobosit şi perspicace, cu redutabilă acribie şi sagacitate, fin cunoscător al *văzutelor şi nevăzutelor/ auzitelor şi neauzitelor* devenirii "limbii noastre muzicale". O face de la înălțimea pe care i-o conferă statutul de "dăltuitor" de *Hronic*, de explorator al *Universului* muzicii noastre: spirit liber şi vizionar, nesupus convențiilor, nepierzând nicio clipă din vedere orizontica devenirii, fără concesii, fără înțelegeri şi mascate subînțelesuri... poate doar cu mijirea unui zâmbet ce poate fi şi ironic şi dojenitor: de la domnia sa înveți – dacă ştii să-l citeşti – lecția lui "aşa Da – aşa Nu"... niciodată pe a lui "se poate oricum..."

Dincolo de toate, Octavian Lazăr Cosma este creatorul *Şcolii* noastre de muzicologie şi simt, din plin, mândria de a afirma că mă număr între discipolii domniei-sale: o simt în toate fibrele ființei mele ca muzicolog care îi datorează *Magistrului* şi învățăturii sale tot ceea ce sunt; îi datorez "propria devenire", căci am pornit pe acest drum "tocind" paginile *Oedip*-ului enescian... Dar, alături de noi, cei care îi înscriem numele în CV-urile noastre, ştiu sigur că există mulți, mulți alții care au învățat muzicologie din tomurile ce se aliniază pe rafturi de biblioteci "scrise" de *Magistru*, dovadă a imensei sale iubiri față de muzica şi muzicienii noştri, dovadă a unei trude nicicând oprite, nicicând întrerupte.

A luptat mereu pentru *Adevăr*, pentru acel *Cuvânt* care să-l cuprindă şi să-l exprime plenar pe toate coordonatele sale, pentru acel *Loc* în care să fie aşezată fiecare partitură nou creată şi în care să se rânduiască personalitățile componistice, muzicologice, interpretative: fiecare cu acel "ceva doar al ei", exprimând spiritul românesc în "concertul națiunilor", egal cu sinele lărgit al vremuirii...

Tocmai această nevoie de Adevăr l-a condus pe Octavian Lazăr Cosma, trecut prin experiența celor trei sferturi de veac de istorie a *Uniunii* noastre (1995), la elaborarea lucrării majore ce îi omagiază *Centenarul*... Este ceea ce citim în paginile acestui tom – al câtelea în galeria celor scrise de *Magistru*?! – care vorbeşte despre energiile vieții unui organism complex, de la gândul ființării – o altă *Carte* a *Genezei*, a *Facerii*, a *Dăinuirii*... – la constituire, de la paşii şovăielnici ai începuturilor şi lupta cu inerentele greutăți la țelul de neclintit al afirmării conştiinței de sine, valori şi tendințe, diacronia generațiilor...

Avem în față o admirabilă sinteză – operă de creație muzicologică fundamentală: 14 capitole al căror titlu afirmă 9 *ipostaze prezidențiale*: profilul de medalie al lui George Enescu la Matei Socor, Ion Dumitrescu, Petre Brâncuşi, Nicolae Călinoiu, Pascal Bentoiu, Adrian Iorgulescu, Octavian Lazăr Cosma, Adrian Iorgulescu; 3 *interimate*: Mihail Jora, Adrian Iorgulescu, Octavian Lazăr Cosma; 1 *secretar*: Constantin Brăiloiu; 1 *secretar general*: Ion Dumitrescu. Li se adaugă *staff*-ul: vicepreşedinții – şi aici o notă specială pentru Ulpiu Vlad –, Consiliul Director, Comitetul, Birourile, diversele comisii, secretarii de secții şi filiale, coordonatorii... Prin ceea ce au făcut, unii au reprezentat şi încă reprezintă o "eră", un "program", un "manifest" pentru sănătatea muzicii româneşti... alții au

rămas doar borne accidentale (şi pustiirea poate avea raţiunea ei), inerente unui parcurs istoric de asemenea amplitudine şi dificil de evaluat anduranţă...

Cronicar al celor 100 de ani în 245 pagini dar şi participant responsabil, cu obligaţii şi îndatoriri de excelenţă la viaţa Uniunii, Octavian Lazăr Cosma se situează pe ambele metereze ale perspectivei obiectiv-subiective, având şi o poziţie ingrată şi una privilegiată: a cunoscut îndeaproape suita post-enesciană, cea a rebelilor cu gânduri de aliniere la exigenţele străinătăţii ce spărgea graniţe de gândire, acolo unde îşi află locul şi tânăra generaţie ai cărei membri ne vor fi fost profesori, jaloane pe aleea de plopi în care fiecare a fost şi a rămas acel "primus inter pares" recunoscut, la unison, de breaslă...

Şi în viziunea sa temerar expusă, nu sunt doar nume aşternute pe hârtie: sunt personaje, sunt oameni vii, cu gânduri, idei şi ţinte de atins, oameni pe care îi cunoşti sau i-ai cunoscut cândva şi care îţi zâmbesc de dincolo de pagini; trăiesc, îşi dau mâna, se felicită sau se evită, se caută, se sfătuiesc, îndrumă, dau telegrame, îşi cheamă prietenii, stabilesc jurii, comisii, nume de posibili cârmaci, joacă sau dejoacă planuri. Citind despre aceste nume, ne putem mândri că, într-un fel (aşa cum ne sunt aduse aproape), pare că le suntem contemporani şi le urmărim, cu ochii

Octavian Lazăr Cosma

istoriei, parcursul. La maxima concizie, aici regăsim traseul, jaloanele fiinţării Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, de la Societatea Compozitorilor Români şi colocviul benefic cu Academia Română, cu celelalte Uniuni de Creaţie sau organismele internaţionale ale muzicienilor, cu factorii şi instituţiile de educaţie muzicală pe verticala de la pre la postuniversitar, cu afişul vieţii muzicale: interpreţi, dirjori, cu Societăţile de Radio sau cu Televiziunea la ceea ce este şi ce reprezintă astăzi.

Cartea de faţă este încă un omagiu adus forţei creatoare în multiplele ei ipostaze, de la planul administrativ la cel înscris pe pagini cu portative, de la coala albă de hârtie a consemnării rapoartelor şi discuţiilor la pana cronicarului, a exegetului, totul prins între coperte de partituri, volume, reviste, transmis în eter prin emisiuni, aplaudat la scenă deschisă în Festivaluri şi Concursuri naţionale şi internaţionale de notorietate – cu "perla Coroanei" purtând numele lui George Enescu –, răsplătit prin recunoaşterea anuală de către bresla "egalilor" în rangul realizărilor la toate secţiile ei: decernarea Premiilor de Creaţie ale Uniunii... Fiecare nou proiect şi "program", la a căror edificare şi stabilizare în concret a participat Uniunea, merită cel puţin un alt volum, cinstind efortul tuturor.

Octavian Lazăr Cosma îi aduce în prim-plan, cu colegialitate, pe toţi aceia care, indiferent de vârstă sau poziţie, cu o educaţie muzicală şi civică pe măsura vremurilor au răspuns prezent chiar şi nechemaţi fiind, ci doritori să construiască, să afirme valori verbale în limba muzicală a românilor: *A fi-Fiinţare*, *A cânta-Cântare*, *A scrie-Scriere*, *A înscrie-Înscriere*….chiar şi a lui – ştiu că nu există ca verb în *Dex*, dar ce seducător sună... – *A cărturări-Cărturărire... Cartea* de faţă ne vorbeşte despre nevoia autorului de a vorbi despre şi pentru fiecare membru al Societăţii/Uniunii Compozitorilor Români.

Pasionantă lectură, pasionantă aventură!... din care fiecare învaţă ceva despre sine şi despre ceilalţi "mari" ai secolului unei *Românii Muzicale* în ale cărei trecut şi prezent *Magistrul* s-a cufundat de atâtea ori şi mereu cu aceeaşi pasiune de a-i trasa liniile viitoarei deveniri... Deşi pune în pagină idei generoase sau, poate, tocmai de aceea, sunt evitate exprimările greoaie, savante, bombastice. Tonul este simplu, clar, fluent, cursiv; *Magistrul* îşi aminteşte şi ţi se confesează. Simţi zicerea, simţi că ţi se adresează. Poţi percepe vălurirea de gând, chiar şi zâmbetul, încruntarea sau abţinerea de la vreo remarcă amânată pentru altcândva, acel "mai târziu"... când şi dacă va mai fi cazul...

Dincolo de ilustraţia bogată şi semnificativ inclusă, tablourile se conturează în imagini iar imaginile din cuvinte conturează epoci, grupuri, interese, stabilesc locaţii geografice într-o Românie şi într-un Bucureşti încercat de conflictele de pe "calea" interbelică pe cea a războiului, a cutremurelor la nivel fizic dar şi socio-politic ori al alianţelor, dominaţiei şi al eliberării, îmbogăţesc zicerea, adaugă tonuri şi vibraţii, aprind imaginaţia, semnalează probleme, conturează soluţii.

Conţinutul evoluează pe paliere stabilizate la câteva axe: muzicienii care au gândit şi au imaginat, cei care s-au implicat şi au elaborat, cei care au direcţionat, au susţinut şi au realizat, organizând efortul colectiv, dându-i sens şi făcându-ne să contăm nu neapărat în ochii străinătăţii cât, mai ales, faţă de noi înşine, celebrându-i pe predecesori şi asigurând viitorimii o şansă. Sunt delimitate etapele, sunt formulate programele care le definesc dar, mai presus de toate, este urmărită procesualitatea subtil detaliată, surprinsă prin finele corecţii ale acestor definiri; acţiunea nu este deloc comodă, fiind apanaj al marilor spirite, al marilor conştiinţe, în faţa cărora *Magistrul* face, şi domnia-sa, o adâncă reverenţă.

Cartea de faţă nu este altceva decât onorarea tradiţiei, a înaintaşilor; s-ar fi putut numi şi *Cuvânt despre Carte de Învăţătură* sau *Homo Musicus şi România lui centenară: 1920-2020*... După ultima pagină a *Cărţii*, nevăzută dar aproape palpabilă, aşteaptă (încă nescrisă) o întrebare care începe să te cutreiere; aşa că întreb şi eu: te recunoşti în ea, în *Carte*, cu gândurile, dorurile, realizările, cuvintele, sunetele tale şi cele (pe care nu le ştii încă) alor tăi?!

Carmen STOIANOV

SECȚIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ŞI MULTIMEDIA

Teodora Constantinescu: *La secția dumneavoastră au fost premiate două lucrări contrastante atât ca impact sonor, cât şi în ceea ce priveşte numărul muzicienilor angrenați.* Madrigalele *se înlănțuie molcom, misterios, învăluind totul în disonanțe dense, iar* Cvartetul de coarde *prezintă o suprapunere de planuri zbuciumate, temperamentale, colorate. Cât de complexe sunt cele două lucrări şi prin ce anume s-au evidențiat în selecția dumneavoastră?*

Dan Dediu

foto: Mihai Cosma

Dan Dediu: Într-adevăr, este vorba de două lucrări complexe şi incitante, scrise de doi maeştri consacrați ai muzicii româneşti. Cele *Patru madrigale dramatice* de **Viorel Munteanu** sunt rugi de mare adâncime scrise pentru un ansamblu vocal-simfonic, în care discursul sonor străbate un relief sonor accidentat şi cromatic, strângându-se într-un şuvoi de nestăvilit spre final, într-o izbucnire intensă de dramatism. Iar *Cvartetul de coarde* al **Maiei Ciobanu** aduce în prim plan o tehnică combinatorică utilizată cu economie de mijloace, repetiții obsesive şi parcimonie gestuală.

Viorel Munteanu

T.C.: *Ce elemente cântăresc cel mai mult pentru dumneavoastră într-o lucrare muzicală? Sunt anumite principii componistice pe care vă aşteptați să le descoperiți?*

D.D.: Un singur element este determinant, cred eu: lucrarea respectivă să comunice, să spună ceva, să fie „vie". Sigur că mai sunt şi alte componente. De pildă, pentru mine mai contează şi profesionalismul formulării gândului componistic şi al exprimării sale într-o notație muzicală adecvată.

T.C.: *„Rugăciune", cel de-al treilea* Madrigal *dramatic din cele patru compuse de Viorel Munteanu are drept suport literar poezia omonimă a lui Mihai Eminescu, utilizată deseori în creația corală autohtonă. Credeți că Viorel Munteanu a reuşit să transpună într-o manieră personală farmecul poetic eminescian?*

D.D.: Viorel Munteanu este un adevărat campion al muzicii pentru cor şi orchestră. Cred că a reuşit să scrie o muzică captivantă, impregnată de stilul său armonic personal, dar şi o muzică ce reuşeşte să surprindă duhul poeziei eminesciene şi să-l distileze în alambicul gândirii sale componistice. Cel de-al treilea madrigal atinge spre final o profunzime deosebită şi pot să spun că am fost foarte mişcat atunci când l-am ascultat.

T.C.: *O altă lucrare premiată a fost* Trencadis *de Maia Ciobanu. Cât de atractivă este pentru instrumentişti şi cum credeți că ar fi primită de public?*

D.D.: Cred că este un cvartet de coarde foarte bun şi sper ca interpreții să-l cânte cât mai des. Nu este foarte greu tehnic şi oferă multă expresivitate şi ideatică muzicală. Plus că e permanent interesant, te ține cu atenția trează. E o reuşită notabilă a Maiei Ciobanu!

T.C.: *Una dintre lucrări solicită o mare masă de muzicieni, în timp ce alta dezvoltă materialul muzical sub forma unui cvartet de coarde. În cazul compozițiilor contemporane credeți mai degrabă în compozițiile de anvergură sau în cele camerale?*

D.D.: Fiecare gen îşi are rostul şi ethosul său. Atât *Cina cea de taină*, cât şi *Mona Lisa* sunt pictate de Leonardo da Vinci cu aceeaşi seriozitate, acelaşi profesionalism, credință şi mister. Vocal-simfonicul deschide spre înalt, muzica de cameră spre adânc. Ca oameni, avem nevoie de amândouă.

Maia Ciobanu

foto: Mihai Cosma

T.C.: *În opinia dumneavoastră, pe ce ar trebui să concentreze compozitorii în viitor? Ce fel de compoziții v-ați dori să aveți la dispoziție pentru premierele de la următoarea ediție?*

D.D.: Cred că răspunsul e unul singur la ambele întrebări: pe muzică.

Premiul Subsecției de Fanfară

Mihai Florian: „În lucrarea muzicală *Fantezie autumnală* mi-am propus să abordez prin maniera componistică o altă sonoritate a fanfarei clasice, complet

Mihai Florian

diferită de liniile melodice cantabile și melodioase cu care auditoriul a fost obișnuit.

Prin folosirea temelor expuse în planurile sonore preponderent modale și uzitarea frecventă a disonanțelor, consider că am reușit să aduc o pată distinctă de culoare pentru orchestrele simfonice de suflători. "

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Teodora Constantinescu: *Anul acesta, la secția dumneavoastră au fost premiate* Un duel *de* ***Christian Alexandru Petrescu*** *(lucrare corală amplă) și* Uvedenrode *de* ***Diana Dembinski-Vodă*** *(miniatură vocală - lied). Prin ce v-au atras atenția cele două lucrări?*

Dan Buciu: Prin valoarea lor muzicală și prin nota de originalitate pe care fiecare autor a oferit-o.

T. C.: *Câte lucrări au fost nominalizate? Ați avut de făcut o alegere dificilă ori cele premiate s-au detașat încă de la început?*

D. B.: Au fost propuse toate lucrările care au îndeplinit baremul valoric cerut de regulament. Nu-mi amintesc exact lista completă, dar puteți să o contactați pe actuala Secretară a Biroului Secției Vocale, Oana Mirică. Ea vă poate furniza această informație. Desemnarea lucrărilor câștigătoare s-a făcut prin vot secret.

T. C.: *Piesele au avut versuri inspirate din lucrări ale unor mari scriitori români. Cât de mult au reușit să ilustreze muzical esența textului literar?*

D. B.: În opinia mea, foarte bine!

T. C.: *Cum ați descrie compoziția lui Christian Petrescu? În ce mod se reflectă titlul sugestiv al acesteia în muzică?*

D. B.: Cred că ar trebui să ascultați imprimarea! Trebuiesc analizate textul și muzica și, cel care o face, va ajunge singur la niște concluzii personale. Precis că ar fi diferite în funcție de cel care realizează asemenea evaluări.

T. C.: *Diana Dembinski-Vodă a fost premiată în anul 2016 pentru* Ceva ca rugăciunea *– lied pentru mezzosoprană și pian pe un text de Marin Sorescu. S-a reinventat odată cu lucrarea de anul acesta sau își păstrează același limbaj stilistic?*

D. B.: „Stilul este omul" afirma celebrul gânditor francez Georges-Louis Leclerc de Buffon! Orice compozitor trebuie să se reinventeze cu fiecare nouă lucrare dar, indiferent de tipul de limbaj folosit (remember Stravinski!!), el va rămâne „el însuși" întotdeauna!

T. C.: *Ce ne puteți spune despre dificultățile vocale? Există asemenea provocări în partiturile câștigătoare?*

D. B.: Nu aș putea spune că sunt prea mari. Nici unul dintre cei doi autori nu forțează „nota"! Sigur însă că sunt necesari interpreți de foarte bună calitate muzicală, nu doar simpli „cititori de note!"

Christian Alexandru Petrescu, Diana Dembinski-Vodă

SECȚIA DE MUZICĂ JAZZ-POP

Teodora Constantienscu: *Într-un fel sau altul, fiecare dintre cele trei piese câștigătoare de la această secțiune vorbește despre dragoste. Au mai existat și alte teme prezente în celelalte lucrări nominalizate pentru un eventual premiu?*

George Natsis

George Natsis: Piesele propuse (sau eligibile pentru Premiul U.C.M.R.) au fost cele care au obținut punctaj maxim în cadrul sesiunilor de achiziție din anul 2021. Au fost abordate teme descriptive sau sociale, dar cea mai abordată tema a rămas și rămâne dragostea.

T. C.: *Ce criterii ați avut în vedere atunci când ați premiat aceste lucrări?*

G. N.: Criteriile avute în vedere în cadrul comisiei au fost pe de o parte cele legate de complexitatea piesei, dar și de melodica directă, simplă, inspirată, ușor predictibilă și ușor de reținut. Alte criterii au avut în vedere complexitatea aranjamentului, construcția piesei și nu în ultimul rând mesajul textului în cazul pieselor vocale.

T. C.: *Credeți că piesele de muzică ușoară și jazz a căror calitate a fost validată de juriul pe care îl conduceți au șanse să devină piese fredonate de o masă mare de oameni?*

G. N.: Daca ar fi difuzate, cred ca ar avea. Nu toate, dar e suficient și una. Mă refer la piesele pop. Jazz-ul nu este neapărat „fredonabil", se adresează unui public aparte. Noi astăzi nu mai avem festivaluri de creație pop. În anii '70, '80 și chiar începutul anilor '90, aceste festivaluri erau ca un creuzet care năștea șlagăre (acum se spune „hit-uri"). Exista o concurență acerbă între compozitori, se scria multă muzică bună, muzică prezentă atât în programele de radio (singurul post de radio existent în acele vremuri în România), cât și în cele de televiziune. Acum avem zeci de posturi de radio, dar cu excepția a 2-3 posturi, muzica românească difuzată a coborât foarte jos ștacheta. E un subiect pe care l-am mai comentat și nu vreau să mă repet.

T. C.: *Cum ați descrie piesele* Song for M *de Capriel Dedeian și* Ochii tăi albaștri *de Virgil Popescu?*

G. N.: „Song for M" și „Ochii tăi albaștri" sunt două lucrări din zone diferite. Lucrarea lui **Capriel Dedeian** este o incursiune în acel jazz cu nuanțe de rhythm and blues din anii '80, amintind de muzica lui George Benson sau Lee Ritenour (Fourplay), o maniera des folosită de Capriel, în timp ce **Virgil Popescu** ne propune o foarte rafinată lucrare pentru ansamblu *a capella* plus chitară bass, autorul reușind încă o dată să ne surprindă plăcut cu abordările sale. Fiecare piesă a lui Virgil Popescu poartă amprenta unui muzician de clasă.

T. C.: *Piesa lui Iulian Vrabete –* Închide ochii și ai să vezi mai bine *– reprezintă esența volumului* Închide ochii! Povestea seminței *de Dumitru Radu Popa. Ce caracteristici întrunește pentru a se încadra la categoria* Spectacol*?*

G. N.: Lucrarea lui **Iulian Vrabete** este una mai specială, mai atipica având în vedere publicul căruia i se adresează. Dar cel mai bine aș descrie această lucrare folosind chiar cuvintele autorului:

Virgil Popescu

Capriel Dedeian alături de președintele UCMR, Adrian Iorgulescu

foto: Mihai Cosma

„Spectacolul «Închide ochii și ai să vezi mai bine» este o piesă de teatru de păpuși pusă în scenă pentru copiii cu dizabilități, de la deficit de atenție până la probleme de văz sau de auz. Povestea redă experiențele unei semințe care nu știe ce plantă va deveni și care, prin întâlnirile cu diverse animale, insecte și plante, descoperă lumea înconjurătoare și, cum spune și titlul, faptul că adevărata calitate a unei ființe nu este dată de aspectul ei, ci de însușirile interioare. Muzica însoțește întregul spectacol, de la efecte sonore la muzica de fundal, anunță apariția unui nou personaj sau, bineînțeles, este cântată în cântece proprii. La final toate personajele cântă «Închide ochii și ai să vezi mai

bine», piesa care este un leitmotiv al spectacolului. Având în vedere caracterul special al spectatorilor, în timpul reprezentației sunt doi actori dintre care unul traduce în limbajul semnelor replicile și sugerează muzica, iar celălalt povestește înaintea fiecărui tablou ce se întâmplă pe scenă, pentru copii cu deficiențe de vedere."

T. C.: *Unele lucrări se bucură de succes de la prima audiție, iar altele sunt sortite uitării fără drept de apel. Considerați că există anumite reguli care trebuie urmate pentru ca o melodie de muzică ușoară să aibă priză la public? Există o „rețetă a succesului"?*

G. N.: Ideea de „rețetă a succesului" este una destul de volatilă sau schimbătoare. Unele piese devin hit-uri datorită împrejurărilor în care s-au lansat (vezi Eurovision),

Iulian Vrabete
Foto: Mihai Cosma

altele devin hit-uri datorită unei difuzări agresive pe posturile de radio, altele datorită interpretării unui solist „en vogue" și altele devin hit-uri datorită vizualizărilor, aceasta din urma fiind o zonă greu de controlat și uneori impredictibilă. Celebra piesă *Salcia* compusă de Horia Moculescu nu a fost acceptată în cadrul concursului de creație „Mamaia". Cu toate acestea, după câteva zeci de ani, *Salcia* e un șlagăr îndrăgit de multe categorii de consumatori de muzică.

Unii autori de muzică cred că rețeta succesului constă într-un quasi copy-paste după hit-uri cunoscute. Eu aș lega această „rețetă" de o realitate care se cam îndepărtează de noțiunea de ARTĂ: industria muzicală „vânează" piese cu multe vizualizări, le difuzează în baza popularității lor, iar difuzarea lor atrage cu sine... încasări deloc neglijabile, urmând ca mâine sau după o săptămână să apară alte „hit-uri" ale momentului. De aceea am apreciat această „rețetă" ca fiind una volatilă. Cred că adevarata „rețetă a succesului" este dată de piesele care rămân hit-uri și după 10, 20 sau 30 de ani. Nu degeaba există termenul de „evergreen".

SECȚIA DE MUZICOLOGIE

Siluete în mişcare

Premiul pentru sistematică, acordat de secția de Muzicologie și Critică muzicală a UCMR, a revenit lui **Dan Dediu** (ex-aequo), pentru volumul "Siluete în mișcare. Eseuri despre compozitori români", Editura Muzicală, București, 2021, 210 p., lucrare finanțată de Muzeul Național „George Enescu".

O carte binevenită, utilă, scrisă într-un limbaj cursiv și ușor de urmărit, care oferă portrete mai scurte sau mai ample ale celor mai importanți compozitori români, cu reliefarea unor caracteristici stilistice, de tehnică compozițională și de orientare conceptuală a muzicii lor. Sunt nume alese fie după criteriul reprezentativității fie în funcție de "întâlnirile mai mult sau mai puțin astrale" ale autorului cu aceștia, în contextul Secției de Muzică simfonică și de cameră a UCMR. Cartea are 23 de capitole, dedicate personalităților selectate de autor, care cuprind adesea și analize ale unora dintre partiturile compozitorilor respectivi, alături de relatări privind felul de a fi și latura umană a acelor muzicieni.

Am ales mai jos câte o frază ilustratoare pentru fiecare dintre prezentări.

Muzeul Național "George Enescu"

Dan Dediu

Siluete în mişcare

Eseuri despre compozitori români

Editura Muzicală

Enescu-Bentoiu, *Simfonia a IV-a*. "Muzica acestei simfonii curge precum un șuvoi de lavă fierbinte, umplând toate cotloanele percepției cu incandescența ei armonico-melodică, în care hiper-polifonia *Octetului* și a *Simfoniei a III-a* sunt fuzionate și topite într-un amalgam tematic aflat în permanentă prefacere, devenire și schimbare."

Ştefan Niculescu şi eterofonia. "Niculescu elaborează o teorie cuprinzătoare şi nuanţată a eterofoniei, pe care o defineşte ca simultaneitate a melodiei originale şi a variantelor sale, ca o alternanţă între matcă şi deltă, între contopire şi ramificare, între Unu şi Multiplu".

Tiberiu Olah – *Simfonia a treia*. "...prodigiosul talent melodic, simţul orchestral şi uşurinţa imaginativă, puternica vână constructivă, gestionarea magistrală a rupturilor de discurs, capacitatea combinatorică şi dezvoltătoare ieşită din comun". Capitolul include şi două sub-capitole fundamentale: **Breviar al ideilor teoretic-muzicale ale lui Aurel Stroe** şi **Geneza universului muzical după Stroe.**

Anatol Vieru – diverse lucrări. "Aceste idei şi tehnici, deşi adaptate din diverse domenii, posedă o strălucire personală, fiind apropriate şi apoi aplicate printr-un filtru raţional şi emoţional original şi puternic".

Pascal Bentoiu – mini-portret. "Bentoiu constituie un fenomen unic în muzica românească, prin generarea deopotrivă a unei opere componistice consistente şi a comentariului analitic asupra acesteia".

Theodor Grigoriu. "Întotdeauna i-am admirat capacitatea de structurare a gândirii muzicale".

"**Nicolae Coman**, profesorul, compozitorul şi poetul, ştia puterea sunetului, puterea cuvântului, dar şi puterea tăcerii. Nicolae Coman a atins în creaţia sa muzicală şi poetică nivelul unei ştiinţe aproape ezoterice de a simţi viaţa şi de a o valoriza".

"...muzica lui **Cornel Ţăranu** este extrem de recognoscibilă, căci se bazează pe o retorică proprie şi un vocabular subiectiv, restrâns şi auster".

"Excesiv şi tenace, cu o dimensiune extatică şi exaltată ce irumpe într-un ritual al unei religii imaginare, **Octavian Nemescu** impresionează prin con-stanţa şi munca sisifică cu care îşi construieşte o fortăreaţă teoretică şi componistică, înrădăcinată în semantică şi mitosofie".

"Creaţia lui **(Corneliu Dan) Georgescu** este subsumată chiar de către compozitor formulei *minimalism atemporal static*, în care trăsătura morfologică asumată a materialului arhetipal este împinsă în consecinţa logică a esteticii monotoniei intenţionate (idei muzicale puţine, sunete puţine, extinse pe o suprafaţă mare de timp)".

"Pe filiera bizareriilor asumate cu intenţie se plasează un anumit traseu al creaţiei lui **Nicolae Brânduş** (n.1935), care mânuieşte cu aplomb floreta sarcasmului, a umorului sec şi hâtru, alăturările mirobolante între muzici populare şi savante, rupturile fantasmagorice de discurs şi strigăturile absurde".

"Pastelate şi rafinate, dar şi învolburate ca furtunile de vară, opusurile lui **Ulpiu Vlad** posedă o melodicitate intrinsecă, ce se dezvoltă asemenea fuioarelor de nori, pe nesimţite".

Viorel Munteanu – "Mintea sa e în permanentă erupţie de idei, un impuls gnoseologic neostoit împingând-o să producă cu spor proiecte, să genereze traiecte şi direcţii de urmat în acţiune, să argumenteze pletoric şi să se auto-interogheze neîncetat".

"Există câteva constante ale creaţiei lui **Adrian Iorgulescu** (...): draconica economie de mijloace tehnice şi material muzical, polaritatea expresivă *agitat-liric*, gestualitatea incisivă a traseelor melodico-ritmice, fragmentarea strategică a discursului, combinaţiile structurale caleidoscopice, incorporarea şi transfigurarea citatului cultural".

Călin Ioachimescu – "Compozitorul este un neastâmpărat al percepţiei, ocupă mereu locul cel mai din faţă, nelăsând nimic la voia întâmplării şi încărcând la maximum edificiul sonor".

Doina Rotaru – "Muzica sa are un vădit caracter fractal, toate piesele izvorând din acelaşi şuvoi muzical, fie că sunt solistice, camerale ori orchestrale, şi purtând o engramă asemănătoare, dată de invarianţa de scară, lucru care le polarizează în jurul unui nucleu stilistic personal şi emanant".

"Deopotrivă magician al cuvintelor şi sunetelor, implicat altruist în promovarea muzicii contemporane a confraţilor din România, din Basarabia sau din alte ţări, profesor harismatic şi om mustind cultură şi de har, **Liviu Dănceanu** a marcat istoria muzicii româneşti într-un mod unic".

"Meşteşugul componistic constituie la **Adrian Pop** reperul fundamental al viziunii sale muzicale, şi se manifestă prin preocuparea pentru ritmarea judicioasă a categoriilor sintactice ale muzicii în cadrul discursului muzical, prin asumarea melodiei ca esenţă a muzicii şi prin opţiunea pentru narativitate continuă şi permanentă".

Adrian Iorgulescu, Dan Dediu

Foto: Mihai Cosma

Sorin Lerescu – "Sfera componistică idiomatică, personală, mai cuprinde, în afară de diatonie, aura lirică, impulsul melodic, dinamismul formei, fuziunea dimensiunilor acustic-electronic".

"Pianist de forţă, improvizator talentat şi compozitor impetuos, **Andrei Tănăsescu** (n. 1955) şi-a concentrat activitatea creatoare din ultimii zece ani pe atitudine ludică, spontaneitate şi directeţe".

George Balint – "Balint captează icastica formală de la maestrul său1 şi o interpretează componistic într-un stil ce conjugă contrastant lirismul cu narativul, melodia cu ritmul, cromaticul cu diatonicul, sistemul ritmic *parlando-rubato* cu cel *giusto-silabic* (şi cu un aport *aksak* nelipsit, tipic muzicii sale)".

Nicolae Teodoreanu – "Dominanta creaţiei sale însă o reprezintă preocuparea de a folosi, stiliza şi redimensiona cântarea bizantină, apelând chiar la psalţi pentru a genera un limbaj muzical convingător şi sensibil".

Mihai COSMA

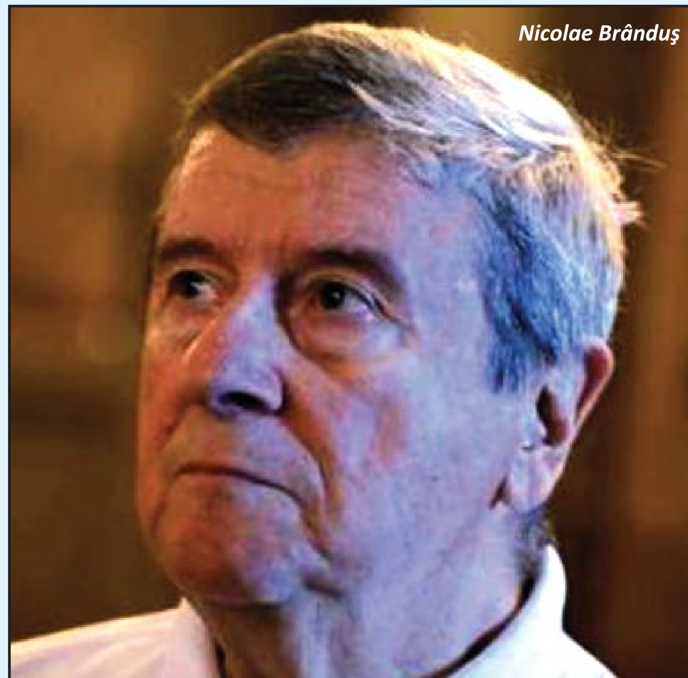
Antimemoria – o incursiune analitică inedită în substanța sonoră

„Muzica este care cântă dom'le" /
„Nu, iaşte aceea care ne gâdilă urechile în mod plăcut"
(I. L. Caragiale)

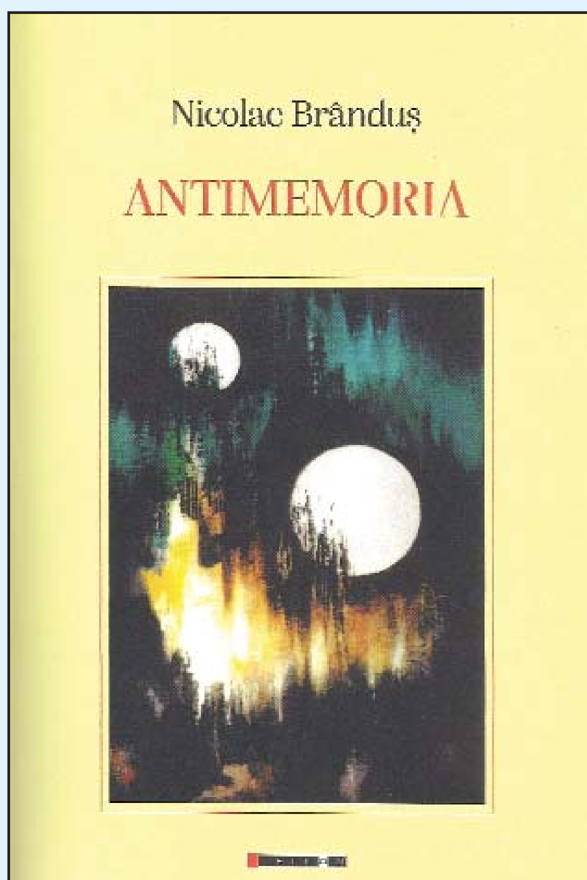
Evident diferită la cele trei paliere – cel al compozitorului, al interpretului şi al receptorului, percepția timpului muzical amprentează puternic creația componistică. Iar Nicolae Brânduş reitera în recent premiatul său volum, ***Antimemoria*** (premiul Secției de Muzicologie a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, Secțiunea Sistematică) ideea că *„în actul interpretării muzicale luăm direct contact cu o anume trăire specială a timpului"*. După o experiență de peste şapte decenii în domeniul artei sunetelor, compozitorul, pianistul şi teoreticianul Nicolae Brânduş a sistematizat în această carte – caracterizată, de către autor, ca un *„fundamental act de conştiință"* – aspectele generice ale *lecturii* domeniului Muzicii, dintr-o perspectivă inovativă.

Şi dacă, aşa cum remarca autorul, prestația artistică, *„joc al sintagmelor"*, este o acțiune vie ce dezvăluie unicitatea interiorității interpretului, *„o desfăşurare de energie formativă"* capabilă *„să suscite emoție, surpriză, imprevizibil"*, Nicolae Brânduş şi-a propus să abordeze din punct de vedere analitic comportamentul performativ, urmând apoi să etaleze, pas cu pas, o serie de demersuri teoretice intitulate ***„Logica lumilor posibile"***. Extrem de clar, de judicios şi de detaliat argumentat, fiecare capitol de ***Logică*** a ***lumilor posibile*** descrie un eşafodaj ideatic complex, într-o continuă evoluție, iar cele câteva studii de caz şi aplicații particularizate, inserațe în parcursul cărții, sunt centrate pe propriile compoziții din ciclul ***PHTORA***: *PHTORA I – Durate, Match – PHTORA II, Cantus Firmus – PHTORA III, Ideofonie – PHTORA IV* şi *Soliloque – PHTORA V*, insistând asupra structurii conceptului de ***improvizație colectivă*** şi a ***invenției*** în ***actul*** interpretativ ce ar trebui să rezolve, practic, *„dihotomia dintre construcție (a gândirii) şi legitimitate (arhetipică) a performanței"* (muzicale).

Ca notă aparte, ambele capitole ce încheie seria ***Logica lumilor posibile***, respectiv secțiunea dedicată ***Muzicii***, ca ***Obiect Transdisciplinar*** dezvăluie propria raportare, evident metaforică, a autorului la universul gândirii unor ilustre personalități ale culturii româneşti precum Mircea Eliade şi Ion Barbu; ***Sacru şi profan*** şi ***Gest de îmbătrânire*** focalizează puternic atenția cititorului asupra elocventei simbolistici spirituale decelabile în creația celor doi literați față de care Nicolae Brânduş s-a apropiat cu precădere. Opera sa, *La Țigănci*, respectiv cantata *Domnişoara Hus* ilustrează muzical afinitatea declarată a compozitorului atât pentru unicitatea expunerii unui *„**ritual, de trecere**, într-o altă **Realitate existențială**"* remarcat la Mircea Eliade, cât şi pentru ideatica unei „mutații existențiale fundamentale" preluate din teatrul shakespearian de către Ion Barbu, ca o *„altă durată"* ce acționează asupra omului *„încorporându-l*

catastrofei ei, durând împreună, îmbătrânindu-l". De altfel, în interiorul coperților ***Antimemoriei*** lui Nicolae Brânduş (semnalată de editura Eikon ca una din aparițiile de top ale anului 2021!) se găsesc două scurte note de autor ce rezumă prezentarea operei *La Țigănci* şi cea a cantatei *Domnişoara Hus*, noutatea pe care o aduce configurația acestui volum fiind inserarea a două CD-uri care exemplifică sonor, în excelente condiții acustice, sugestivitatea lucrărilor vocal-instrumentale deja menționate.

Libertatea interpretului *„ca motor esențial al rostirii"*, problematica ***jocului*** *(cultural)* cu resorturile sale formative, evidențierea dublului efort *„de rostire şi de conştiință orientată a mesajului într-o acțiune de esență **rituală**"* sunt, în opinia lui Nicolae Brânduş, valențe primordiale ale practicii muzicale ce ar trebui conştientizate şi aprofundate, în paralel cu studierea la nivel ştințific a ***afectivității***, sintetizând aspecte importante ale ***ontologiei*** comunicării artistice.

În accepțiunea sa, finalitatea unui asemenea efort constructiv – ce debutează cu studiul ***libertății*** în lecturarea

unui text muzical – s-ar confunda, benefic, cu *„instituirea unei culturi interpretative”*, căreia i s-ar datora o reevaluare a motivației gestului artistic. Și, de ce nu, prin prisma aptitudinii sale *„de a comunica o fundamental **altă** viziune asupra aceleiași cuprinzătoare **Realități** (**în** sunet), la îndemâna tuturor”*, gestul interpretativ – *„stare de **grație**”* ce *„induce în performanță accesul creator la zonele arhetipale ale cântării”* – ar putea fi, astfel, asimilat *„demersului existențial de căutare (și găsire) a **Cuvântului**… Sau a **Tăcerii** (absolute)…”*

Loredana BALTAZAR

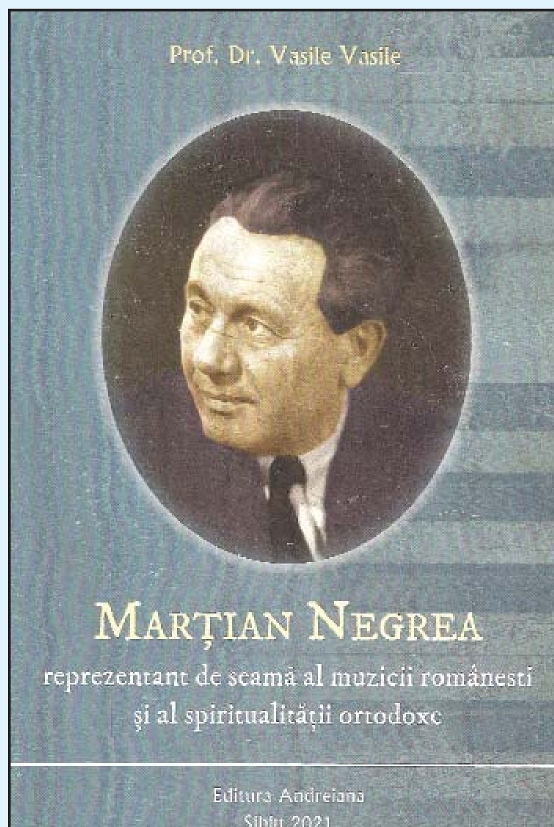
Vasile Vasile – *Marțian Negrea – reprezentant de seamă al muzicii românești și al spiritualității ortodoxe*

Într-o discuție purtată în drum spre Slatina, unde eram parteneri în comisia pentru gradul I, muzicologul Vasile Vasile mărturisea că datorează cariera lui de muzicolog mamei sale, o femeie simplă de la care a învățat cel puțin 20 de poezii de Coșbuc cântate, altele 10 de Eminescu, la fel cântate și cel puțin jumătate din vodevilurile lui Alecsandri cu numerele lor muzicale. De la ea a învățat piese corale pe două și trei voci, în casa lor de la Borlești cântându-se asemenea piese în forme plurivocale. A urmat inițierea în semiografia bizantină, deprinsă de la Victor Ojog, un strălucit discipol al Academiei de Muzică religioasă, discipol al lui Ion Popescu-Pasărea, continuată la Iași cu Achim Stoia, Ion Baciu și George Pascu și apoi la Cluj, cu Tudor Jarda, Dorin Pop, Traian Mârza, Romeo Ghircoiașiu, Ilona Szenik, sub autoritatea căreia va deveni doctor în Muzică. Va deveni apoi licențiat în Filologie și doctor în Pedagogie. Ambele teze de doctorat vor deveni cărți, publicate de Editura Nona și Editura Didactică. A fost onorat cu premiul „Ciprian Porumbescu” al Academiei Române pentru cele trei volume de *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos* și recent premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor pentru monografia lui Marțian Negrea. Ea se adaugă monografiei lui Alexandru Zirra, celei a episcopului Melchisedec Ștefănescu, a lui George Breazul și a lui Anton Pann, studiilor monografice dedicate lui Titus Cerne, Pietro și Enrico Mezzetti, Teodor Teodorescu și mai recent lui Alexandru Podoleanu, Dimitrie Vulpian, Bazil Anastasescu. O importantă incursiune în istoria muzicii românești și a uneia dintre marile vetre de cultură muzicală o realizează în lucrarea intitulată *Mănăstirea Neamț – străveche vatră de cultură muzicală*, 2015.

În calitate de membru al echipei Grantului Universității de Arte „George Enescu” din Iași, a realizat catalogul manuscriselor de muzică bizantină, vol. II, tipărită în 2010 și apoi al Grantului Ministerului Educației a publicat în

Vasile Vasile
Foto: Mihai Cosma

2013 *Metodica disciplinei Educație muzicală*, după ce punea la dispoziția celor interesați *Metodica educației muzicale*, 2004. Se adaugă zece manuale de *Educație muzicală* de care au beneficiat elevii din România și din Basarabia și sutele de studii de bizantinologie, etnomuzicologie și muzicologie și participările constante la Simpozionul internațional „George Enescu”.

Profesorul Vasile Vasile este dublat de muzicologul inteligent, talentat, entuziast, care-și desfășoară activitatea pe multiple planuri: istoria muzicii, folcloristică, educație muzicală, muzică bizantină, vechi manuscrise, în notație neumatică și hristantică.

Ultima sa carte, *Marțian Negrea, reprezentant de seamă al muzicii românești și al spiritualității ortodoxe* (Editura Andreiană, Sibiu 2021, 616 pagini) precedată de alte două monografii, monumentale, *Anton Pann și George Breazul*, recent publicate, a fost distinsă cu Premiul U.C.M.R. Autorul a reușit performanța de a parcurge tot ce s-a scris despre Marțian Negrea: creație, studii, analize, articole, cronici de concerte, interpreți, exegeți… a cercetat arhiva familiei Marțian Negrea, fondul cabinetului de muzică al B.A.R., fondul George Breazul, arhiva Institutului de

Etnografie şi Folclor "Constantin Brăiloiu", a analizat partiturile şi manuscrisele Marţian Negrea strângând, în acest fel, un material documentar imens, comparabil cu un şantier pentru construcţia unui palat măreţ.

Pentru început, este prezentat satul natal, Valea Viilor, splendid sat transilvan, de care maestrul a rămas ataşat toată viaţa. Urmează anii de şcoală, Şcoala primară maghiară la Mediaş, Liceul maghiar de la Dumbrăveni şi Odorhei, Seminarul Andreian din Sibiu unde-l are profesor pe Timotei Popovici; în paralel studiază vioara cu Franz Ziska, prim violinist al capelei oraşului.

Primul război mondial şi evenimentele istorice din 1914 îl obligă să-şi facă datoria de ostaş al împăratului. Marţian Negrea a făcut patru ani de război, în tranşee, a trăit tragediile războiului şi bucuria înălţătoare al întregirii României moderne. Cu banii economisiţi din solda de ofiţer al armatei imperiale, s-a înscris la Academia de Muzică din Viena unde are profesori eminenţi, pe românul Eusebie Mandicevschi, cetăţean de onoare al Vienei şi prieten cu J. Brahms, pe Franz Schmidt, redescoperit ca un compozitor de mare talent, pe Franz Schalk, Richard Strauss, Eugen Thomas, Witz Norvil, Max Graf.

În continuare sunt prezentate aspectele esenţiale ale vieţii şi activităţii maestrului Marţian Negrea:

1. Profesor, creator de şcoală la Conservatorul din Cluj şi ulterior la Bucureşti, autor al primelor tratate muzicale româneşti de Contrapunct şi Fuga, Forme muzicale, Armonie, Orchestraţie, magistrul cu discipoli eminenţi cum sunt Sigismund Toduţă, Alexandru Paşcanu, Aurel Stroe, Liviu Glodeanu, Mihai Moldovan, Nicolae Brânduş etc.;

2. Compozitorul, care din anii studiilor la Viena şi-a creat un stil propriu, bazat, în principal, pe folclorul românesc şi valorile muzicii europene, stil pe care l-a perfecţionat continuu. Operele, implicit analizele lor, nu sunt prezentate cronologic ci grupate tematic şi în funcţie de structura lor. De la prima audiţie a *Impresiilor de la ţară*, a *Psalmului 123*, a *Nocturnei* sau a *Poveştilor din Grui*, critica le-a remarcat frumuseţea, noutatea, "fineţurile pentru care urechile noastre nu sunt încă destul pregătite" după cum spunea Lucian Blaga. O menţiune aparte revine capitolului VII dedicat creaţiei religioase şi *Requiemului Parastas* considerat o capodoperă a ortodoxiei înscrisă cu litere de aur în muzica românească şi nu numai;

3. Muzicologul, autor al studiilor despre *Eusebie Mandicevschi, Gheorghe Dima*, al cărţii, *Un compozitor roman ardelean din secolul XVII. Ioan Caioni (1629 - 1687)*;

4. Folcloristul, culegător de cântece populare, temă tratată în premieră, în baza celor cinci caiete cu cântece populare, aflate în arhiva Institutului de Etnografie şi folclor "Constantin Brăiloiu".

Domnul profesor Vasile Vasile a alcătuit întâiul catalog general al creaţiei lui Marţian Negrea, iniţiativă pe cât de importantă pe atât de binevenită.

Aş avea, în final, o scurtă observaţie: Marţian Negrea a compus o singură operă, *Păcat boieresc*, după nuvela omonimă a lui Mihail Sadoveanu. În anii '50, pentru a putea fi reprezentată, autorul i-a schimbat titlul în *Marin Pescarul* (personajul principal al operei, caz similar cu *Viaţa pentru Ţar - Ivan Susanin* de Glinka). Deci titlul corect al operei este *Păcat boieresc* şi aşa ar trebui să figureze în orice situaţie. Ideologia comunistă, după ce l-a scos pe bunul Dumnezeu din viaţa oamenilor, avea idiosincrazii şi "nelinişti metafizice" la cuvintele boier, boieresc, ţar, ş.a.

Monografia *Marţian Negrea,* recent distinsă cu premiul U.C.M.R., prin valoarea şi contribuţia ei la cunoaşterea unui mare compozitor, în anvergura sa reală, constituie în peisajul muzicologiei româneşti un eveniment editorial.

Veturia DIMOFTACHE

Cu afectuoasă invidie colegială

Nu ştiu alţii cum sunt, vorba lui Ion Creangă, dar eu mă bucur din toată inima pentru reuşitele profesionale şi pentru succesele colegilor mei. Iar când este vorba de un prieten de-o (aproape) viaţă bucuria se amplifică înmiit. În cazul lui **Mihai Cosma** intervine şi amănuntul că am fost umăr lângă umăr, ca "membri fondatori", de la primul număr al "Actualităţii muzicale" – nu pot uita ziua când am ţinut amândoi în mână, emoţionaţi, în 1990, primul număr al publicaţiei. Pe atunci era tipărită (prost, dar acelea erau posibilităţile vremii) pe hârtie de ziar, dar nouă ni se părea o adevărată bijuterie – normal, primul tău născut este întotdeauna cel mai frumos din lume! În cei 32 de ani scurşi de la acel eveniment i-am admirat, atât în articolele din revistă, cât şi în cărţi, talentul, rigoarea, stilul elegant,

Mihai Cosma, Adrian Iorgulescu

informația infailibilă. Când a preluat sarcina, onorantă, dar şi plină de responsabilitate, a semnării editorialelor, nu m-am îndoit nici o clipă că va fi o carte câştigătoare pentru noi. Mărturisesc acum (nu i-am spus-o, ca să nu i se urce la cap!) că sunt un "degustător" admirativ al editorialelor sale încă de la bun început şi nu pot să nu recunosc că adesea m-a încercat o secretă invidie: aş fi vrut să le fi scris eu! Că nu doar eu gândesc aşa mi-au confirmat-o mulți dintre cititorii fervenți ai "Actualității muzicale", între care interpreta şi actrița Ileana Popovici sau rafinatul meloman Ştefan Chiriacescu, apreciind şi ei, ca şi mine şi toți cei care citesc revista noastră, faptul că Mihai Cosma fuge de teoretizări absconse şi "atacă" în editorialele sale subiecte de maxim interes pentru viața muzicală. Tocmai aceste editoriale excepționale i-au adus Premiul pentru cronică muzicală în cadrul Secțiunii Publicistică la Premiile U.C.M.R. pe anul 2021, ceea ce îmi confirmă faptul că şi reprezentanții breslei au avut aceeaşi părere superlativă. Iar distincția, acordată redactorului nostru şef, se răsfrânge asupra întregii redacții şi a colaboratorilor prestigioşi ai "Actualității muzicale"!

Octavian URSULESCU

PREMIUL FILIALEI CLUJ

Sebastian Țună este doctorand şi asistent universitar la Academia Națională de Muzică „Gheorge Dima" din Cluj-Napoca. De-a lungul anilor a primit o educație muzicală temeinică la Universitatea Emanuel din Oradea (Ro), la Academia Națională de Muzică „Gh. Dima" din Cluj-Napoca, la Conservatorul „Giuseppe Verdi" din Milano (Italia), la MDW - Universitatea de Muzică şi Arte Performante din Viena (Austria). De asemenea, a participat la numeroase cursuri, masterclass-uri sau workshop-uri susținute de compozitori şi profesori remarcabili precum Adrian Pop, Cornel Țăranu, Sabin Pautza, Doina Rotaru, Michael Jarrell, Ivan Fedele, Peter Ruzicka, José Manuel López López, Tristan Murail, Stefano Gervasoni, Alessandro. Solbiati, Gabriele Manca, Toshio Hosokawa, Allain Gaussin, François Paris, Bruno Mantovani, Philip Cashian, Augustin Fernandes, Edgard Alandia, Yann Robin, Francesco Filidei şi alți compozitori şi profesori excepționali.

De-a lungul anilor, a participat şi la numeroase concursuri pentru compozitori, iar pentru activitățile sale a fost răsplătit cu un număr impresionant de premii şi burse. Creația sa include o gamă largă de genuri precum lucrări solo, muzică de cameră, muzică pentru cor, lieduri, scene de operă, lucrări simfonice şi vocal-simfonice. Recunoaşterea sa este validată printr-o prezența constantă la diverse concerte şi festivaluri, atât pe plan național cât şi internațional.

Prezentare ***Pandemic V.ISA 21***

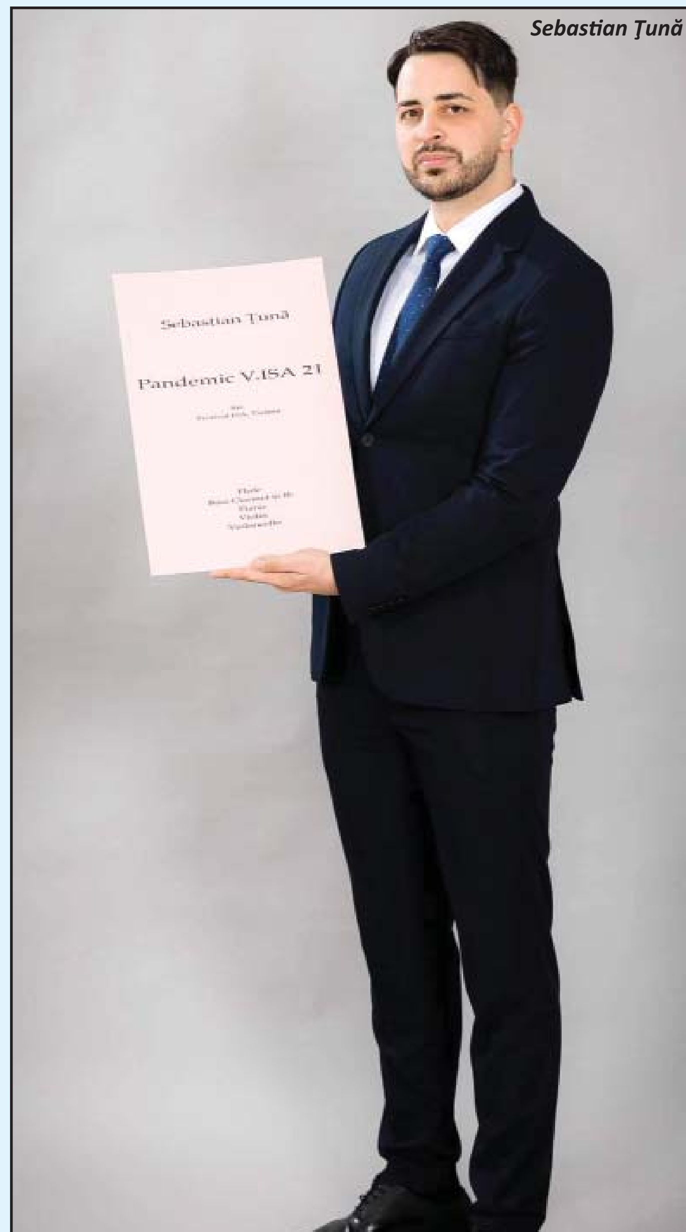
În anul 2021 am primit o invitație din partea Universității de Muzică şi Arte Performante din Viena să particip la Festivalul ISA - International Summer Academy 2021.

Mi s-a propus să compun o lucrare care urma să fie interpretată de ansamblul Fractales din Bruxelles în cadrul Festivalului ISA 2021 şi urma să-mi ofere posibilitatea să particip în cadrul ISA21 la un masterclass susținut de compozitorul Michael Jarrell. Tematica generală s-a sugerat să fie inspirată de ceva din spectrul contextului în care ne aflam, cel al pandemie de Covid 19.

Prin urmare, fără să stau prea mult pe gânduri am început să-mi imaginez cum ar descrie pandemia un medic, un istoric, un regizor, un scriitor, un artist plastic, un om care a trecut prin experiențele nedorite ale pandemiei?

Dar cu ajutorul sunetelor, eu cum aş descrie stările şi trăirile specifice din perioada pandemiei?

Imediat mi-am amintit că la data 23 martie 2020, în timpul stadiului de studii de la Viena, am fost primul român din Viena (aşa mi s-a comunicat atunci) testat pozitiv cu virusul Sars Cov II. Deşi am avut parte de o

Sebastian Țună

formă uşoară a bolii, faptul că eram în carantină, urmăream ştirile şi mă documentam despre pandemie şi despre posibile urmări ale infectării cu virusul, toate m-au afectat mai mult din punct de vedere psihologic. Din fericire, această etapă a fost de aproximativ două, maxim, trei săptămâni. Ulterior mi-am reluat activitățile şi astfel am depăşit cu bine acele momente.

Pandemic V.ISA 2021, compoziția scrisă pentru flaut, bas clarinet, pian, vioară şi violoncel, este o lucrare programatică prin care am intenționat să descriu acele stări

şi trăiri anxioase pe care mulţi le-am experimentat în pandemia de Covid 19.

Lucrarea este structurată în două părţi:

- la prima parte, strădania mea a fost concentrară spre a îmi imagina şi crea sonorităţii potrivite pentru introducerea ascultătorilor într-o lume sonoră angoasă, aluzivă la trăirile specifice pandemie.

- a doua parte are un caracter vulcanic, intenţia fiind să descrie lupta pentru supravieţuire văzută atât din perspectiva rasei umane cât şi din perspectiva virusului, manifestată prin apariţia noilor tulpini ale coronavirusului.

Inspirat din poezia Glossa al lui Mihai Eminescu: "Vremea vine, vremea trece... Ce e val ca valul trece...", la finalul primei părţi şi la finalul celei de a doua părţi am scris două subsecţiuni care rimează între ele – o secţiune de tranziţie între prima şi a doua parte şi respectiv o codă, care în viziunea mea au menirea să aducă optimism prin sublinierea faptul că şi această etapă din istoria umanităţi este una trecătoare.

Materialul muzical folosit pentru întreaga lucrare este organizat în jurul armonicelor superioare ale unor fundamentale care de fapt sunete obţinute din melograma „ISA.V" (International Summer Academy in Viena). Astfel, fundamentalele sunt luate diatonic şi cromatic: I=mi - mib, I=si – sib şi A= la – lab şi se operează cu armonicele superioare ale acestora.

Deşi este o lucrare de virtuozitate, atât în ce priveşte iscusinţa tehnicilor componistice aplicate la parametrii muzicali cât şi prin gradul de dificultate solicitant la interpretare - idiomatic şi prin folosirea tehnicilor extinse, mărturisesc că nu am intenţionat evidenţierea unor mijloacele tehnice specifice în realizarea actului de creaţie.

Intenţia mea a fost să aduc în prim-plan expresivitate şi efectul sonor final care să satisfacă pretenţia unei muzici prin care să grăiesc autentic - cu ajutorul sunetelor muzicale, despre trăirile pandemie de covid 19, potrivit experienţei mele de atunci. Un prim feedback primit la cald în sala, la prima audiţie şi feedback-urile ulterioare mi-au confirmat faptul că strădania mea a fost încununată cu succes.

Aş dori să închei, dar nu înainte de a nu acorda posibilitatea celor interesaţi să audieze lucrarea *Pandemic V.ISA 21*. Înregistrarea din concert, interpretare ansamblul Fractales şi dirijorul Jean-Bernard Matter este disponibilă pe SoundCloud - link: https://soundcloud.app.goo.gl/pW9bT (**Sebastian Ţună**)

Schimbare de conducere la Filarmonică

(*urmare din pagina 1*)

A fost declarat câştigător, la o diferenţă exprimată în sutimi, Marin Cazacu – violoncelist, profesor, manager al Tinerimii Române, fondator al orchestrelor naţionale de tineret şi al unor festivaluri de mare impact, bine-cunoscut pentru realizări manageriale şi artistice naţionale şi internaţionale. Domnia sa este dublu laureat al Premiilor revistei "Actualitatea muzicală". El l-a devansat pe Ştefan Doniga, pianist, impresar şi fost manager al Filarmonicii din Giurgiu, care, deşi a avut un proiect interesant şi mai original, expus cu măiestrie actoricească, admirat de publicul prezent în sală şi prezentat într-o tehnoredactare vizuală dinamică şi foarte ofertantă, nu a ştiut să-şi demonstreze capacitatea de a transforma în realitate planurile puse pe hârtie, care riscau să rămână doar o intenţie şi să eşueze, în lipsa unor soluţii foarte clare privind posibilităţile concrete de implementare, faptică şi financiară, a noutăţilor propuse.

Ceea ce s-a desprins din proiectul noului manager este, printre altele, intenţia de creştere a calităţii actului artistic şi a capacităţii profesionale a componenţilor ansamblurilor, ridicarea nivelului orchestrei, dar şi implementarea unor proiecte complementare concertelor de stagiune, care să aibă un bun potenţial artistic şi de imagine.

Aşteptăm acum rezultatele şi succesele Filarmonicii, care să dovedească faptul că Marin Cazacu a fost o alegere corectă. Acest lucru va fi de altfel şi formalizat în cadrul evaluărilor anuale ale performanţelor manageriale organizate potrivit legii de Ministerul Culturii, ocazie cu care, tot pe baza unor punctaje şi grile analizate de o comisie, conducătorul instituţiei va fi evaluat şi notat, urmând să-şi păstreze mandatul în cazul în care obţine un număr de cel puţin 70 de puncte.

Mihai COSMA

Marin Cazacu

Adio, Luminița Vartolomei

A plecat dintre noi, după o lungă suferință, criticul muzical Luminița Vartolomei, personalitate importantă a muzicologiei şi jurnalismului cultural din țara noastră.

A făcut parte dintr-o generație de analişti ai muzicii deosebit de activi, lideri de opinie, care se exprimau public în ziare, reviste, la radio şi la televiziune, contribuind esențial la valorizarea şi buna înțelegere a faptelor muzicale de pe scenele noastre, precum şi la lansarea ori dezvoltarea carierelor multor interpreți români.

Luminiței Vartolomei i se datorează existența singurei reviste de critică muzicală din România, ”Actualitatea muzicală”, pe care a fondat-o în 1990 la cererea conducerii de atunci a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor (Pascal Bentoiu, Adrian Iorgulescu, Octavian Lazăr Cosma), alcătuindu-i echipa redacțională, stabilind coordonatele editoriale, invitând toate condeiele consacrate, ca şi pe tinerii talentați în ale criticii muzicale, să scrie cronici, recenzii, reportaje, interviuri etc. Tot în perioada în care a fost redactor şef (1990-2001) au fost fondate şi Premiile Revistei ”Actualitatea muzicală”, primele premii de muzicală oferite de presa din România.

Cariera sa a urmat o traiectorie ascendentă, jalonată de importante succese profesionale. După absolvirea Conservatorului ”Ciprian Porumbescu” din Bucureşti a lucrat ca redactor la Radiodifuziunea Română (1968-1973), apoi ca şi Consultant artistic la Filarmonica ”George Enescu” (1973-1975). Ulterior a preluat poziția de Redactor principal la revista ”Contemporanul” (1975-1990). După 1989 a condus revista ”Actualitatea Muzicală” (cea mai lungă perioadă din istoria acestei publicații, şi anume două decenii), ca şi, în efemera-i existență, revista ”Spectacolul Muzicii” (1995-1997).

A fost membru al Colegiului Criticilor Muzicali din cadrul Asociației oamenilor de Teatru şi Muzică (A.T.M.), membru fondator al Uniunii Criticilor, Redactorilor şi Realizatorilor Muzicali din România, membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor – ajungând până în postura de Coordonator al Biroului Secției de muzicologie şi critică muzicală a U.C.M.R. (2002-2010).

A fost distinsă cu numeroase premii, atât din partea Uniunii (triplă laureată), cât şi din partea altor foruri culturale, inclusiv din partea Academiei Române. I-a fost conferit şi Ordinul ”Meritul Cultural”, clasa I.

A contribuit la organizarea unor festivaluri şi evenimente muzicale, în diverse oraşe ale țării.

Din *Lexiconul de muzicieni români* al lui Viorel Cosma aflăm şi alte detalii importante: ”A întreprins călătorii de documentare şi a participat la colocvii şi festivaluri muzicale internaționale în Bulgaria, Franța, URSS, Polonia, Germania, Iugoslavia, Danemarca, Suedia. A publicat peste 1500 de analize, articole, eseuri, recenzii, interviuri şi cronici muzicale în CONTEMPORANUL, MUZICA, TEATRUL, REVISTA ROMÂNĂ, ROMÂNIA AZI, CINEMA, LITERATORUL, EXCLUSIV MAGAZIN, ACTUALITATEA MUZICALĂ, MELOS, SCENA, ADEVĂRUL, ADEVĂRUL LITERAR ŞI ARTISTIC, TEATRUL AZI, ROMÂNIA LITERARĂ, TOMIS (Constanța), CAIETE CRITICE ş.a. A realizat sute de emisiuni de radio (ciclurile TEME CELEBRE, CARTEA ORGII, SUNT COMPOZITOR, ŞAPTE DECENII DE MUZICĂ, MICROENCICLOPEDIE MUZICALĂ ş.a.) şi a colaborat la zeci de emisiuni de televiziune (COLOCVIUL CRITICILOR MUZICALI, SERATA MUZICALĂ ş.a.). A scris zeci de texte pentru programe de sală sau coperte de disc”.

A fost un specialist al genurilor muzicologice miniaturale, cu o preocupare primordială pentru cronica muzicală, domeniu în care, în zona spectacolului de balet, a fost considerată specialistul nostru cel mai competent. Deşi a semnat şi studii de mai mari dimensiuni, activitatea jurnalistică rămâne dominantă între preocupările sale, fapt care, mai târziu, a condus şi la apariția unui mare număr de volume care reiau – de data aceasta între coperți de carte – cronicile publicate de-a lungul timpului.

Cărți apărute sub semnătura Luminiței Vartolomei: *Soclu pentru efemeride* (Premiul UCMR pe anul 1992); *Teatrul din umbra muzicii*; *Natură moartă cu voci, instrumente şi baghete*; *Dicționar de muzică* (1979, în colaborare cu Iosif Sava), *Mică enciclopedie muzicală* (1997, în colaborare cu Iosif Sava); *Muzică şi muzicieni* (1992, în colaborare cu Iosif Sava); *Stop-cadru în sonor* (2 vol., Premiul Academiei Române pe anul 2002); *Teatrul din umbra muzicii* (2003); *Totul (numai) despre muzică* (2004); *Natură moartă cu voci, instrumente şi baghete* (2 vol., 2005 şi 2006); *Ghidul cititorului despre muzică* (2008); *Inevitabilele rămăşițe* (2013), şi din nou *Soclu pentru efemeride*, ediția a doua (2013).

Tot Viorel Cosma conchide: ”Stilul literar sobru, concis, tăios, exprimarea limpede, tranşantă, rigoarea şi echilibrul judecăților de valoare au înscris-o pe Luminița Vartolomei în rândul celor mai obiectivi critici români, paginile sale de cronică muzicală constituindu-se într-un fond de idei indispensabil oricărui cercetător al istoriei muzicii româneşti. Antologiile sale de cronici, articole şi interviuri se impun prin originalitatea gândirii analitice, dar mai ales prin viziunea de perspectivă asupra fenomenului artistic din secolul nostru.”

Dumnezeu să o odihnească în pace!

Mihai COSMA

Colegă, vecină, prietenă...

Cu Luminița Vartolomei am fost mai întâi coleg la Liceul "Dimitrie Cantemir", aflat nu departe de casele noastre, parcurgeam drumul pe jos. E drept, era mai mare decât mine, colegă de generație cu fratele meu Florin-Silviu, care în primii ani a fost comandantul unității de pionieri pe liceu! Erau în clase paralele, iar cu Luminița mă întâlneam în paginile revistei liceului (le am şi acum pe toate!), coordonate de dascălul de limba română Mihai Dragomirescu. Eu publicam poezii şi articole pe diverse teme, iar ea încă de atunci se orientase către lumea muzicii. De altfel am avut aceiaşi profesori de muzică, pe Anton Scornea (a trăit peste 100 de ani şi a compus imnul liceului nostru), care ne teroriza la orele de cor (ce de diapazoane am luat pe scăfârlie!) şi pe tenorul Ion Fălculete, pe care noi elevii îl poreclisem Falconetti, era la modă atunci un serial TV, cred că "Om sărac, om bogat". De fiecare dată când mă întâlnesc cu Pompilia Stoian, când vine din Germania (a fost şi ea "cantemiristă", cu câțiva ani mai mare) cântăm cu foc împreună (am făcut-o şi pe micul ecran!) prima strofă a imnului: "Cantemir este numele şcolii/ Ai cărei elevi suntem noi/ Sus fruntea că ştim să fim solii/ Progresului, vremilor noi!" ... După 1990, despre Ion Fălculete am scris în seria veche a revistei "Actualitatea muzicală". Dar până să ajungem la revista noastră am fost coleg cu Luminița Vartolomei la cel mai prestigios săptămânal de cultură, "Contemporanul". Ea a fost redactor între 1975 şi 1990, eu – colaborator venit cu câțiva ani înainte. Aveam rubrica permanentă, pe o coloană, "Muzica uşoară" (pe verso, pe acelaşi spațiu era rubrica TV semnată de Ecaterina Oproiu), dar semnam şi multe articole ample, anchete, dezbateri. Ce familie fabuloasă era în vremea aceea la "Contemporanul"! Radu Cosaşu, Laurențiu Ulici, Călin Căliman (se încingeau partide interminabile de şah, campionat în toată regula), Dinu Kivu (care i-a fost soț Luminiței până la dispariția timpurie a acestuia), Roger Câmpeanu, Aurel Bădescu, Elena Marinescu, C. N. Constantiniu, Ion Mihăileanu, Eugen Simion (nu reputatul critic, ci un tânăr jurnalist). Acestuia din urmă mă recomandase Sânziana Pop în redacție la revista "Luceafărul", fiindcă directorul "Contemporanului", eminentul gazetar George Ivaşcu, era în căutarea unui titular al rubricii de muzică uşoară. Şi n-ar fi corect dacă nu l-aş aminti pe ultimul redactor-şef, Constantin Mitea, un om echilibrat şi corect. În paginile "Contemporanului" Luminița Vartolomei a publicat sute de articole de ținută, iar eu, sub coordonarea ei, inclusiv cronici asupra festivalului de la Mamaia, adesea ele fiind semnate, mai ales după 1983, când am început să prezint manifestarea, şi de tenorul Cristian Mihăilescu. Aşadar, aş putea spune că încă de pe băncile liceului pagina tipărită ne-a apropiat, iar acest lucru a continuat. De pildă, tot ea m-a "convocat" să-i fiu alături, timp de trei ani, la excelentul supliment al cotidianului "Azi", "Spectacolul muzicii". Dar mai înainte, în primele săptămâni ale anului 1990, îmi telefonase şi-mi vorbise de proiectul ambițios al unei publicații a UCMR, căreia îi găsise şi numele, "Actualitatea muzicală". Evident că am fost entuziasmat, am trecut cu bine concursul, la care am avut-o drept contracandidată pe regretata compozitoare Claudia Daniela Nacu şi m-am alăturat echipei conduse, ca redactor-şef, de Luminița Vartolomei şi din care mai făceau parte Mihai Cosma şi Ioan Dobrinescu. Revista era bilunară, apărea pe hârtie de ziar, cu toate acestea îmi aduc aminte cu nostalgie că reuşeam să vând, prin intermediul unor plasatoare cărora fireşte le lăsam un comision, numeroase exemplare atât la Teatrul de revistă "Contantin Tănase", căruia îi prezentam în revistă toate premierele, cât şi la Sala Palatului! Luminița a fost în fruntea noastră până la trecerea, în 2001, la seria nouă, lunară, color, răstimp în care a mai avut o inițativă ce dăinuie până în ziua de azi – premiile anuale ale "Actualității muzicale". Îmi aduc aminte că venea cu câteva ore înainte să înceapă festivitatea (din care vă oferim alăturat o imagine de arhivă de la înmânarea distincțiilor) şi prindea cu ace de gămălie revista pe catifeaua ce străjuia scena, în Aula UCMR...

Spuneam că am fost şi vecini. Locuia, împreună cu sora ei Anca Vartolomei şi cu soțul acesteia, Călin Ioachimescu, pe strada Ardeleni, făceam cel mult 5 minute pe jos până la ea. Am vizitat-o de zeci de ori (făcea nişte prăjituri minunate!), la ea acasă era un fel de sub-redacție, ne sfătuiam, discutam, elaboram planuri, proiecte, era un om de o rigoare rară, extrem de punctual şi de conştiincios. În curtea pe lângă care trec acum cu un nod în gât admiram împreună smochinul, liliacul, lăcrămioarele... Pentru că dincolo de vecinătate şi de colaborări, de Luminița Vartolomei m-a legat o caldă prietenie. Am fost de nenumărate ori pe "domeniul" ei de la Telega, pe care încet-încet îl modernizase. Încărcam bagajele în maşină şi o porneam, fericiți că ne vom bucura câteva zile de soare şi aer curat, de mure, nuci, lapte proaspăt muls, de ceva badminton în curte şi de țuica straşnică a vecinului. Luminița era şi o gospodină desăvârşită, implicit şi o gazdă admirabilă. Pe o masă din terasa închisă, unde exista un televizor, se afla înrămată fotografia lui Dinu Kivu, marea ei iubire, care şi mie mi-a fost bun prieten. Acum s-au întâlnit acolo Sus, în Ceruri... Adio, draga mea colegă, vecină şi prietenă!

Octavian URSULESCU

Alături de colegii din redacţia revistei "A.M.": Mihai Cosma, O. Ursulescu, preşedintele UCMR Adrian Iorgulescu

Un început romantic de martie

Miercuri, 9 martie, Sala mică a Ateneului Român a fost umplută cu armonii romantice, care ne-au introdus într-o atmosferă feerică şi foarte pitorească. Ioana Cojuharov ne-a propus un recital cameral în cadrul căruia s-au afirmat tenorul Daniel Andrei Găină, soprana Cristina Popa şi Trio „Equilibrium" – un ansamblu format din trei pianiste şi anume Marta Băceanu Tudor, Mădălina Dima şi Ioana Cojuharov. Protagoniştii serii ne-au încântat cu un program format din piese din repertoriul internaţional, plus o lucrare scrisă de Gherase Dendrino.

Seara a debutat cu *Fantezie pe teme din „Trubadurul"* de H. Alberti (pseudonimul lui Wilhelm Popp), pe care fetele din Trio „Equilibrium" ne-au adus-o în atenţie printr-o interpretare maiestuoasă, la şase mâini. Am putut să remarc cursivitatea pe care au redat-o discursului muzical printr-o frazare elegantă. De asemenea, au conferit liniei melodice diverse nuanţe pentru a contura cât mai bine tema, însă ar fi putut să folosească un forte mai limitat, deoarece sonoritatea era mult prea puternică la anumite pasaje. Totodată, cântatul cu partitura în faţă nu aduce un beneficiu interpretării, dat fiind faptul că la un moment dat una dintre ele a uitat să întoarcă pagina.

Fetele din Trio „Equilibrium" au avut mai multe intervenţii pe parcursul recitalului, interpretând diferite lucrări de H. Alberti, precum *Fantezie pe teme din „Rigoletto"* sau *Fantezie pe teme din „La traviata"*, dar şi o lucrare de Luigi Truzzi, *Marcia* din *Giovanna d'Arco*. De fiecare dată ne-au încântat cu ritmurile dinamice şi interpretările strălucitoare pe care le confereau pieselor. Am remarcat contrastele pe care le-au realizat între părţile lente şi cele antrenante, evidenţiate prin nuanţe bine alese. Totuşi, uneori se pierdea din claritatea ritmului sau mai aveau tendinţa să reliefeze prea mult basul în pasajele unde acesta trebuia punctat ca şi ritm.

Tenorul Daniel Găină ne-a captat atenţia cu aria „La fleur que tu m'avais jetèe" din *Carmen* de Georges Bizet. Acesta a construit linia melodică, pornind de la nuanţa de piano, pe care a personalizat-o printr-o interpretare evocatoare. Crescendoul adus a fost rezonabil, deoarece la punctul culminant s-a exteriorizat şi a folosit un forte intens. Totuşi, momentul ar fi fost complet reuşit dacă în primă fază realiza un crescendo mai gradual, mai stabil. De asemenea, discursul muzical ar fi fost mai bine înţeles dacă şi dicţia era mai precisă.

Cristina Popa şi Daniel Găină ne-au încântat cu duetul dintre Gilda şi Duce „Signor nè principe io lo vorrei" din *Rigoletto* de Giuseppe Verdi, acompaniaţi la pian de Ioana Cojuharov (cântat fără recitativ). O primă observaţie ar fi că uneori pianista a avut tendinţa să acopere glasurile celor doi, prin faptul că acompaniamentul ieşea prea mult în evidenţă. Soliştii au purtat un dialog emoţionant, pe care l-au evidenţiat atât prin interpretare, cât şi prin gesturi. S-au completat reciproc prin fraze evocatoare, iar expresivitatea discursului au subliniat-o prin diferite nuanţe şi prin mimică. Uneori a părut că soprana a fost puţin facilă prin faptul că la anumite secţiuni a fost mai reţinută, însă am remarcat cum Daniel a ajutat-o să treacă peste aceste impedimente. Spre final s-a pierdut din omogenitate, însă în momentul în care s-au uitat unul spre altul, discursul a devenit mai flexibil.

Daniel Găină împreună cu Ioana Cojuharov (pian) ne-au bucurat auzul şi cu armonii spaniole, mai exact cu aria „No puede ser" din zarzuela *La taberna del Puerto* de Pablo Sorozábal. Am remarcat cum tenorul a conturat caracterul dramatic printr-o atitudine convingătoare. Acesta s-a folosit de diferite nuanţe pentru a da discursului viaţă şi strălucire. În ultima secţiune a fost puţin peste ton, însă n-a lăsat ca acest impediment să deterioreze în vreun fel finalul piesei, pe care a încheiat-o în aceeaşi notă afirmativă.

Un alt moment plin de expresivitate şi patos a fost aria „Sărmane lăutar" din opereta *Lăsaţi-mă să cânt* de Gherase Dendrino. Daniel Găină a subliniat aceste trăsături printr-o interpretare evocatoare, foarte exteriorizată. A folosit o nuanţă puternică, câteodată prea stridentă, pentru a sublinia suferinţa prin care trecea personajul său.

În încheierea serii Ioana Cojuharov a interpretat la pian o compoziţie proprie, *Suita „Parabole din Bucovina şi Basarabia"*. Am remarcat faptul că la anumite secţiuni aceasta a conturat un caracter pur lăutăresc, sunetele din acut imitând sonoritatea ţambalului. De asemenea, arpegiile au fost cântate foarte delicat, conturând o atmosferă fermecătoare. Compoziţia a fost bine structurată, având în vedere că după aceste secţiuni tumultoase a urmat o parte în care s-a aşternut suspansul, iar aici am remarcat cât de bine a putut să dezvolte această linie melodică. Totodată, compozitoarea a subliniat şi câteva motive specifice folclorului românesc, de pildă triluri cromatice sau pasaje modale. În cea de-a doua *Parabolă* am observat cum prin octavele de la mâna stângă a realizat un ritm punctat, cărora le-a conferit o nuanţă mult prea puternică.

Cristina Popa, Trio Equilibrium – Marta Băceanu Tudor, Mădălina Dima, Ioana Cojuharov, Andrei Găină

Foto. Pianistul AZS

Şi pentru ca programul să se finalizeze într-o atmosferă plăcută, muzicienii s-au reunit pe scenă şi au interpretat „I Got Rhythm" din *An American in Paris* de George Gershwin. Momentul a fost bine-venit, aceştia jucându-se cu piesa şi evidenţiind caracterul zglobiu al ei. Pianistele au subliniat foarte bine acompaniamentul, conferind discursului muzical nuanţe potrivite ca intensitate.

De asemenea, nici soliştii n-au fost mai prejos, aceştia aducând o linie melodică strălucitoare şi plină de viaţă.

Recitalul a fost reuşit, având un program consistent şi bine pregătit. Faptul că după fiecare moment mai meditativ au intervenit pianistele din Trio „Equilibrium”, pentru a destinde atmosfera, a reprezentat un alt punct important care a evidențiat seriozitatea cu care a fost tratat programul.

Sarah RIZESCU

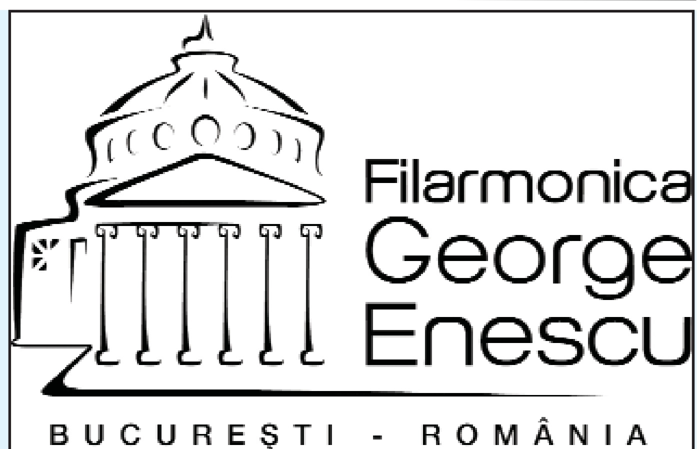
Schubert în orchestrația lui Enescu şi muzică germană la Filarmonică

La doar câteva zile după ridicarea restricțiilor impuse de perioada pandemică pe care am traversat-o, Filarmonica bucureşteană a aşteptat publicul la obişnuitul său concert simfonic săptămânal în care îi dă întâlnire cu unele dintre marile opusuri ale literaturii muzicale universale. De această dată, prestigiosul ansamblu ne-a propus un program alcătuit exclusiv din pagini muzicale aparținând culturii romantice germane şi prezentat sub conducerea dirijorală a lui Gabriel Bebeşelea, poate cel mai remarcabil tânăr maestru român al baghetei.

Gabriel Bebeşelea

Foto. Ionuț Macri

Dacă în condiții fireşti mi-aş fi îndreptat atenția spre lucrarea ce a adus şi solista serii pe scenă, violonista japoneză Sayaka Shoji, noul context apărut în ultimele zile şi alegerea făcută pentru început, *Andante con moto* din *Trio în mi bemol major op. 100* de Franz Schubert în orchestrația lui George Enescu, ce şi-a intitulat transcripția *In memoriam Carmen Sylva*, m-au determinat să mă opresc mai mult asupra acestui opus. Pe de o parte, mi-a atras atenția alegerea acestei transcripții enesciene a uneia dintre cele mai cunoscute pagini schubertiene, destul de puțin cunoscută publicului ca şi calitatea de excelent orchestrator a celui mai important compozitor român. Desigur, textura rapsodiilor sau simfoniilor sale stă mărturie a preocupării lui Enescu față de valorificarea compartimentelor unui ansamblu simfonic, însă sunt rare ocaziile în care pot fi audiate orchestrațiile realizate de acesta unor lucrări sau fragmente de lucrări aparținând altor compozitori. De aceea a fost fascinant să audiez versiunea propusă de Gabriel Bebeşelea şi Orchestra Filarmonicii „George Enescu”, care a accentuat construcția discursului simfonic în cadrul căruia s-au evidențiat dialogurile fine dintre compartimentul corzilor şi cel al suflătorilor de lemn, foarte inspirat descrise de dirijor, aliajele timbrale ce au potențat semnificațiile muzicii lui Schubert şi nu în ultimul rând tehnica de orchestrație de factură franceză a lui Enescu în care primordiale sunt culoarea sonoră şi eleganța frazărilor, particularități puse în lumină şi de viziunea dirijorală a lui Gabriel Bebeşelea.

Pe de altă parte, transcripția lui Enescu a potențat nu doar muzicalitatea lucrării lui Schubert ci şi expresivitatea de tip cinematografic a acestei muzici, ajunse între timp chiar pe coloana sonoră a unor pelicule ce poartă semnătura regizorală a unor mari nume precum Stanley Kubrik. Inspirată în versiunea originală a lui Schubert de un cântec popular suedez, tema *Andante*-ului din *Trio op.100*, a răsunat în varianta enesciană audiată ca un veritabil recviem cu alură de marş funebru închinat victimelor războiului din Ucraina (amintesc că Enescu a scris transcripția sub imperiul unui alt moment tragic, moartea Reginei Elisabeta a României), şi în în egală măsură, ca o rugă pentru pace suprapusă parcă pe imaginile sonore ale momentelor dramatice trăite în țara vecină pe care le-am putut vedea pe ecranele televizoarelor noastre în ultimele zile. De altfel, Gabriel Bebeşelea, confirmat deja ca un maestru al baghetei dirijorale aflat în plină ascensiune, a construit întreaga sa viziune tocmai pe ideea adaptării simbolisticii inițiale a transcripției enesciene noului context, emoția şi dramatismul transmis prin sunet învăluind Sala Mare a Ateneului.

Sayaka Shoji

Deşi încă aflat sub impresia acestei transcripții enesciene a mişcării mediane din *Trio op.100* de Schubert, am ascultat apoi cu atenție şi versiunea interpretativă a *Concertului pentru vioară şi orchestră* de Robert Schumann realizată de Sayaka Shoji alături de Orchestra Filarmonicii bucureştene. În cadrul acesteia am putut remarca acuratețea tehnică a muzicienei nipone, atenția pentru susținerea suflului expresiv al opusului ce aminteşte de spiritul beethovenian, susținerea permanentă a sunetului, virtuozitate vădită în prima parte, eleganța şi delicatețea intonării temelor din mişcarea mediană şi avântul romantic al ultimeia. De asemenea, Sayaka Shoji s-a evidențiat prin buna colaborare cu dirijorul – aici aş menționa abilitatea lui Bebeşelea de a gestiona foarte bine intensitățile astfel încât să lase prim-planul solistei - şi printr-o aparentă lăsare în plan secund în multe momente

a expresivității paginii muzicale care a făcut ca versiunea sa să pară una foarte bună din perspectiva tehnicii instrumentale şi poate mai puțin inspirată din punct de vedere expresiv, tumultul romantic şi caracterul meditativ al părții a doua, în special, părând insuficient subliniate.

Seara de muzică germană s-a încheiat cu *Simfonia nr.3 „Scoțiana"* de Felix Mendelssohn-Bartholdy, care i-a prilejuit lui Gabriel Bebeşelea o demonstrație de artă dirijorală, în care am putut reține autoritatea cu care s-a impus în fața ansamblului, construirea cu atenție la toate micile detalii a viziunii sale asupra acestui opus, sublinierea alternanței temelor ce apar la compartimente diferite din cadrul orchestrei şi discursul descriptiv bazat pe succesiunea de imagini sonore reprezentând impresiile compozitorului în urma călătoriei în Scoția. De altfel, Gabriel Bebeşelea, şi printr-o gestică eficientă în condițiile unui excurs de travaliu (simfonia se cântă fără pauze între cele patru mişcări), şi-a construit versiunea tocmai ca o alternanță de imagini sonore pe care şi-a însuşit-o şi chiar interiorizat-o în cele mai mici aspecte, indicațiile sale dirijorale fiind inspirate şi alese astfel încât să puncteze principalele articulații ale partiturii.

La finalul unei seri în care muzica germană ne-a încântat cu valențele sale expresive, iar cei doi protagonişti, deşi încă tineri, au demonstrat încă o dată certele calități ce i-au impus în viața muzicală internațională, mă întorc la prima pagină sonoră audiată deoarece sentimentul cu care am părăsit Sala Ateneului a fost unul bilavent: de bucurie la revenirea normalității în sălile de concert după doi ani dificili şi de îngrijorare în noul context, muzica putând reprezenta acel limbaj universal prin care oamenii pot fi convinşi că pacea este cea mai frumoasă perioadă a istoriei.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Definiția unui artist

Remus Azoiței

Care este diferența dintre un interpret oarecare şi un artist? Unde este granița de la care o interpretare ajunge în acel loc magic în care se atinge măiestria? Sau, mai simplu, când simte publicul satisfacția deplină a unui concert simfonic?

Este un subiect fascinant, tocmai pentru că răspunsurile pot varia de la un meloman la altul. Sunt senzații care se pot împiedica de adjective şi care nu pot fi descrise cu uşurință. Avem limite în a explica ce ni se întâmplă în acel moment de grație. Riscăm să devenim pompoşi sau copleşiți şi tindem să exagerăm.

Adevărul este mai simplu şi e legat de asumare, de modul în care un artist reuşeşte să pătrundă în muzica sa, de felul în care se ”leagă” de ea. Această legătură adâncă dintre un creator şi un interpret este de fapt ceea ce atinge. Nu patosul, nu emfaza, ci înțelegerea deplină. Dar ea vine cu timpul, cu experiența, cu bagajul aferent trecerii prin viață.

Remus Azoiței ştie lucrurile acestea, sunt sigur. Concertul său de la Filarmonica bucureşteană mi-a confirmat. Felul în care a cântat celebrissimul *Concert în re, opus 61*, de Ludwig van Beethoven ne-a entuziasmat pe toți cei prezenți. Voi încerca să scriu mai jos de ce. Sunt nuanțe fine şi sper să pot să le identific corect.

Remus Azoiței nu caută să fie un interpret spectaculos şi totuşi, este. El nu caută efectul dramatic, nu caută să dea străluciri fatale, nu urmăreşte efectul amuțitor. Dimpotrivă, în interpretare, este grav şi implicat, dar fără abuz de solemnitate. Cum se poate aceasta? Iată cum: deşi nu este un interpret expansiv, nu pozează şi nu îşi dezvăluie tot timpul sentimentele, el trece muzica prin filtre intime, profunde, rezonante şi în acest fel o transmite tuturor. Legătura dintre el şi muzica sa este atât de strânsă încât pare că vioara sa era doar un traducător, un intermediar dintre sufletul său şi public. Faimosul, temutul concert nu a mai părut greu în atare condiții, ci a părut mai mult a fi o povestire, un discurs reflexiv la care ne-a luat pe toți părtaşi entuziaşti.

David Crescenzi

Dar pentru a avea acest har, Remus Azoiței are la îndemână multe elemente mai concrete. În primul rând, o tehnică consolidată. Mână dreaptă lejeră cu care manevrează arcuşul fără apăsări, neforțând sunetul şi un *poignet* suplu şi elastic care crează un flux sonor fluid şi un control al sunetului deplin. Apoi o mână stângă viguroasă, uşoară dar precisă şi fermă. Toate aceste abilități sunt puse la treabă în deplin acord cu frazele muzicale, dar nu în manieră strict tehnică ci firesc, organic. Arsenalul acestor minunate instrumente s-a făcut simțit mai ales în cadențele *Kreisler* din părțile 1 şi 3, pe care cei mai mulți violonişti le consideră ”sinucigaşe” şi care la el au fost fireşti, părând facile.

Toate astea au făcut din interpretarea sa un act interpretativ absolut captivant.

Orchestra Filarmonicii „George Enescu", dirijată de experimentatul David Crescenzi, a fost un partener autentic, urmărind atent evoluția solistului, preluând ambianța creată de el şi colorând frumos şi discret (pe alocuri prea discret, cred) interpretarea acestui concert.

La bis, maestru Azoiței ne-a dăruit *Gavota Rondo* din *Partita în mi, BWV 1006, pentru vioară solo*, de Johann Sebastian Bach. Provocarea acestei piese constă în a rămâne suplu şi lejer în rețeaua polifonică şi contrapunctică intricată. Nu am auzit multe interpretări ale gavotei mai bune. Totul a fost aşezat perfect. Planurile sonore bine subliniate, tempoul ideal, nuanțele, dinamica, intonația atent croite pentru a descoperi toată bucuria ascunsă în

creația dumnezeiască a Cantorului. Şi aici, la fel ca la Beethoven, am avut parte de o interpretare cu totul elevată, venind dintr-o intimă înțelegere a muzicii.

Partea a doua a concertului ne-a adus spre audiție prima simfonie a lui Robert Schumann, intitulată *Primăvara*. O lucrare colorată, veselă, capricioasă şi optimistă. Ocazie minunată pentru a-l vedea "la treabă" pe David Crescenzi şi de a admira conexiunea sa cu orchestra filarmonicii.

Maestrul David Crescenzi e deja un invitat dorit al instituției. Repetițiile sale cu orchestra sau cu corul sunt mereu tonice, spumoase, interesante, provocatoare. Are un cult deosebit al prieteniei şi astfel îşi apropie uşor muzicienii pentru o colaborare cât mai bună cu ei. Are de asemenea o bucurie nemascată în a face muzică. Deosebit de versatil, el poate trece fără probleme de la operă la simfonic cu lejeritatea unui artist inteligent, devotat şi foarte harnic. Şi deşi la repetiții e spumos, dedicat şi foarte laborios, maniera sa de a dirija concertele este reținută. Gestica sa este cumva minimalistă, sugerând din priviri nuanțe şi punctând din baghetă doar accentele principale şi frazele importante ce trebuiesc subliniate. Această manieră ajută foarte mult o orchestră, astfel că instrumentiştii se ascultă mai bine între ei, au spațiu de manifestare şi pot să creeze simbioza dorită cu muzica. S-a născut astfel o interpretare stenică, robustă, plină de bucuria primăverii. Solourile instrumentelor de suflat au fost încântătoare, oboista Doris Iorga, flautista Ioana Balaşa, clarinetistul Emil Vişinescu şi fagotistul Laurențiu Darie trebuie neapărat menționați aici. Şi partidele de coarde au fost omogene, strălucitoare şi sigure.

A rezultat un concert minunat. Unul cum ne dorim mereu. Publicul a plecat zâmbind, sper că pe deplin mulțumit, aşa cum am plecat şi eu.

La final, fără să apăs cu condeiul prea tare, vreau doar să mai adaug că, de fapt, acest concert a fost o revelație pentru mine. Ştiu din interior ce haos administrativ s-a instalat în Filarmonică şi ştiu cum a fost condusă această instituție de câțiva ani încoace. Nu insist. Ar trebui însă să o facă alții. Eu doar spun că, în ciuda acestor probleme, încă se face muzică de cea mai bună calitate. Muzicienii îşi văd mai departe de vocația lor, cu har şi implicare. Iar ridicarea restricțiilor cauzate de pandemie ne-a oferit tuturor celor din sala plină hrănitorul şi optimistul gust al normalității.

Răzvan GEORGESCU

Concert omagial Dinu Lipatti –
Orchestrele Colegiului „Dinu Lipatti"

În ultimul deceniu în jurul datei de 19 martie Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti"a creat o tradiție din organizarea unui concert omagial dedicat marcării zilei de naştere a marelui pianist şi compozitor al cărui nume îl poartă cu cinste. După doi ani în care condițiile deja ştiute nu au permis programarea sa, concertul omagial al orchestrelor Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti" a avut loc chiar pe 19 martie 2022 (când s-au împlinit 105 ani de la naşterea lui Lipatti), în eleganta ambianță a Ateneului Român.

Cu entuziasmul şi elanul specific vârstei lor, elevii artişti ai celui mai important colegiu de muzică din țara noastră, coordonați de profesorii Marcel Pețanca, Andrei Ştefan Racu şi Nicolae Racu, ne-au invitat ca pentru o seară să ne desprindem de cotidianul dominat de nuanțe nu tocmai senine pentru a ne lăsa purtați pe aripile muzicii spre o lume imaginară ideală unde totul este pozitiv, senin şi plin de speranță. Pentru început, după cuvântul introductiv al doamnei Venera Babeş, actualul director al colegiului şi frumosul omagiu adus muzicianului evocat prin acest eveniment de elevii Dragoş Ruşanu (vioară), Ioana Movileanu (violoncel) şi Fabiani Prcsina (pian) protagoniştii unei admirabile interpretări a miniaturii *Premiere improvisation* pentru vioară, violoncel şi pian semnată de Dinu Lipatti, Orchestra de suflători a Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti" ne-a propus un program atractiv în care am aplaudat pagini din operete – Uvertura la *Orfeu în infern* de Jacques Offenbach – lucrări simfonice de mare popularitate – *Valsul nr.2* din *Suita de jazz* de Dmitri Şostakovici – sau muzică de film – celebra coloană sonoră din *Pirații din Caraibe* – în care s-au evidențiat calitatea intonațională remarcabilă, bucuria de a cânta publicului şi atitudinea ce îi profilează ca viitori artişti ale tinerilor elevi membri ai orchestrei, ghidați din perspectivă dirijorală de profesorul Marcel Pețanca. Tot ansamblul de suflători a încântat auditoriul cu momente ce au amintit de atmosfera pieselor din repertoriul rock and roll sau al bandurilor nord-americane precum lucrarea *Trombone Star* în care i-am remarcat în ipostază solistică pe profesorii de trombon Mirel Liță şi Cătălin Zamfir alături de talentatul elev Marin Ion, sau *Popkiste*, ce a încheiat entuziast apariția orchestrei pe scena Ateneului.

Odată cu cea de-a doua parte a programului serii am pătruns în lumea muzicii clasico-romantice, Orchestra Simfonică a Colegiului „Dinu Lipatti" condusă de profesorul Andrei Ştefan Racu propunându-ne mai întâi o incursiune în atmosfera specială a suitei *Visul unei nopți de vară* de Felix Mendelssohn, din care a fost interpretat faimosul *Marş nupțial* constituit astfel într-un debut ceremonios al evoluției ansamblului pe scenă. A urmat apoi unul dintre momente cele mai intense ale serii, interpretarea *Melodiilor lăutăreşti* de Pablo de Sarasate în versiunea orchestrei ce l-a avut la pupitru pe Andrei Ştefan Racu şi solist pe tânărul Ştefan Aprodu, violonist ce se manifestă deja şi în alte ipostaze artistice (compozitor, dirijor şi violist). Dovedind o maturitate interpretativă impresionantă pentru vârsta sa, Ştefan Aprodu a construit o variantă personală a celebrului opus în care am remarcat echilibrul dintre virtuozitate şi

sensibilitate, prin care a creat o expresie aparte lucrării, potențată și de intervențiile orchestrei coordonate cu tact și atenție pentru detalii de Andrei Racu.

Intensitatea trăirilor s-a păstrat și în continuare prin prezența la pupitrul Orchestrei Simfonice a Colegiului „Dinu Lipatti" a profesorului Nicolae Racu – un nume emblematic pentru liceul bucureștean în ultima jumătate de veac – care a condus ansamblul în reușite versiuni ale *Dansului ungar nr.5* de J. Brahms și părții întâi a *Simfoniei a V-a, „a Destinului"* de L. van Beethoven unde am putut remarca modul în care s-u împletit experiența vastă a dirijorului și avântul micilor artiști membri ai orchestrei într-un schimb de energii prin care cele două lucrări au căpătat noi valențe expresive.

Încheiat cu *Preludiile* de Franz Liszt, unde la pupitrul dirijoral a revenit Andrei Racu, concertul și-a consumat ultimele ecouri într-o atmosferă sărbătorească și emoționantă, concreta preluare a baghetei de la tată la fiu în cadrul bis-ul oferit, simbolizând parcă și o predare a ștafetei către noile generații de dascăli ce vor avea misiunea de-a menține Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti" în topul liceelor cu profil vocațional artistic și de-a păstra vie amintirea lui Lipatti, cel care dă numele instituției dar și veritabilei familii alcătuite din profesori și elevi ai colegiului, părinți și de ce nu, simpatizanți.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Sacru și pascal

Miercuri, 23 martie 2022, de la ora 19, cupola filigranată a sălii mari a Ateneului Român a găzduit un concert premergător sărbătorilor pascale. Protagonist a fost Corul Filarmonicii „George Enescu", dirijat de maestrul Iosif Ion Prunner, iar din program au făcut parte *Missa in illo tempore* de Claudio Monteverdi, *Imnele Sfintei Liturghii* și *Concertele corale nr. 1* și *nr. 2* de Gavriil Musicescu.

Prima lucrare – *Missa in illo tempore* de Claudio Monteverdi, a început cu atacul nesigur al partidei de bas, căreia i s-a alăturat tenorul omogen, în *piano,* iar ulterior sopranele care au reușit să sune destul de unitar și să aibă voci fără prea mult vibrato, în ciuda specificul de cor de filarmonică. Scriitura a făcut ca frazele să se înlănțuie fluid, cursiv, iar pulsația a fost una constantă, conferind uneori monotonie. În scările descendente, unele dintre sunete au fost tăiate de vocile feminine, însă finalul a fost unul omogen. Partea a doua (*Gloria*) a fost mult mai mișcată, iar partidele au părut că înaintează solitare printre frazele muzicale, fără a acorda atenție armoniei create ori temei. Din păcate, cu toții au fost cu ochii în partitură, nefiind atenți la indicațiile dirijorale. Tenorul a fost singura voce care și-a condus lin intrarea în această a doua parte. S-au auzit reliefări individuale la sopran, mai ales în divizii. Înainte de *Credo,* dirijorul Iosif Prunner a mers la pian pentru a da din nou tonul. S-a remarcat o dinamică mult mai alertă decât în partea precedentă, dar una dintre soprane a aruncat o notă total scoasă din context, spărgând armonia creată. În continuare, ansamblul a cântat mult mai legat, mai lin, iar secțiunile în care au interpretat doar sopranele și altistele s-au auzit foarte omogen. Pentru că frazele se înlănțuiau fără pauze, au existat câteva momente în care după o respirație scurtă, coriștii atacau agresiv, în dezacord cu caracterul lucrării. În *Sanctus,* sonoritatea a fost mai densă, cu substanță, iar tenorii au reușit să creeze dantelării diafane, susținute. Ulterior, ansamblul a interpretat adecvat vocalizele din partitură și paleta dinamică a fost mult mai bogată. *Agnus Dei* s-a deschis duios, cu sonoritatea vocilor masculine, culminând cu un final închegat, pregătit și destul de omogen.

Pentru această primă lucrare din program a urcat pe scenă doar o parte a Corului Filarmonicii, o formulă de cameră, iar fetele au purtat rochii negre accesorizate cu niște șorțuri cu modele stilizate, inspirate din folclor.

Concertul s-a desfășurat fără pauză, astfel că după câteva momente corul s-a reunit pe scenă în formulă completă pentru a da glas *Imnelor Sfintei Liturghii* de Gavriil Musicescu. Această lucrare a fost interpretată mult mai degajat, s-a simțit mai multă siguranță în voci, iar sonoritatea a fost mult mai densă, potrivită cu contextul muzical. În „Sfinte Dumnezeule" dinamica a fost utilizată foarte adecvat în construcția frazelor. „Imnul heruvic" a emanat sensibilitate și creșterile tensionale au fost redate corespunzător. De asemenea, dirijorul a anticipat foarte bine schimbările de caracter. „Ca pre Împăratul" s-a dezlănțuit grandios, *fortissimo,* păstrând totuși un echilibru între intensitatea fiecărei partide. În ciuda ansamblului numeros, începutul de la „Pre Tine te lăudăm" a sunat intim, iar atmosfera creată a fost una de rugăciune.

În continuare, *Concertul nr. 1* de Gavriil Musicescu s-a deschis delicat, dar solemn, iar partida de alto a fost omogenă și consistentă pe partea solo. Creșterile dinamice au fost firești, iar dirijorul a făcut economie de gesturi, menținându-se în cadrul creat de lucrările prezentate. În partea a doua s-a simțit un ușor dezechilibru în ceea ce privește intensitățile de la partidele de tenor și bas. Totuși, intrările în canon s-au realizat lin, iar în final, lărgirea tempoului a conferit gravitate discursului muzical. Ultima parte a sunat bine în părțile de *forte,* concluzionând *Concertul* cum se cuvine.

Corul Filarmonicii „George Enescu", dirijor Iosif Ioh Prunner

Băieții au cântat delicat și au construit frazele cu multă finețe în *Concertul coral nr. 2*. Partea a doua a fost omogenă, legată și cursivă, cu finaluri de fraze bine susținute. În final, corul a imprimat o agogică adecvată, alertă, însă repetițiile nu au avut modificări majore de intensitate, ceea ce a dus la o pastă sonoră care nu a fost nuanțată corespunzător.

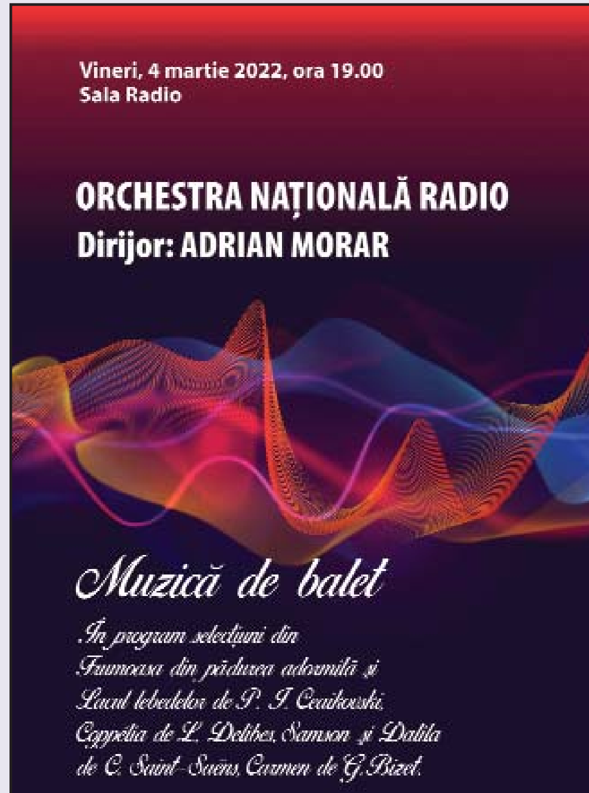
Realizat în parteneriat cu Trinitas Tv, concertul s-a bucurat de aprecierea publicului, care, din păcate, nu a fost foarte numeros, la o privire fugitivă sala părând mai mult goală. Totuși, acest lucru nu i-a descurajat pe membrii Corului Filarmonicii „George Enescu" să dea tot ce au mai bun, aducându-ne cu gândul și sufletul mai aproape de atmosfera sfântă a sărbătorilor pascale.

Teodora CONSTANTINESCU

Baletul primăverii

O explozie de acorduri exuberante au avut loc vineri, 4 martie 2022, începând cu orele 19, la Sala Radio. Sub bagheta dirijorului Adrian Morar, Orchestra Națională Radio a însuflețit pagini celebre din muzica de balet a unor compozitori precum P. I. Ceaikovski, Camille Saint-Saëns, Léo Delibes sau Georges Bizet.

Seara a debutat cu un mic discurs referitor la conflictul militar actual, dirijorul încheind cu speranța că rațiunea și pacea vor triumfa. În semn de compasiune pentru toți cei care au avut de suferit în urma acestei situații, concertul a început cu uvertura la opera *Taras Bulba* a compozitorului ucrainean Mykola Lysenko. Lucrarea a izbucnit cu vigoare și speranță, iar ulterior intensitatea a scăzut treptat sub bagheta lui Adrian Morar. Accentele au fost adecvat plasate, fără a ieși din contextul muzical. Secțiunile au fost bine individualizate, iar planurile dinamice abil ilustrate de către orchestră. Uvertura este plină de contraste, densă, cu substanță. Intervenția suflătorilor a fost promptă, iar repetițiile au fost reluate de fiecare dată cu și mai mare avânt, dornice să întărească cele deja ilustrate. Finalul maiestuos a fost bine anticipat și delimitat, cu un *rallentando* generos care i-a conferit o oarecare gravitate.

Concertul a continuat cu valsul din baletul *Frumoasa din pădurea adormită* de Piotr Ilici Ceaikovski. Tempoul a fost potrivit ales, viorile au sunat cald, au cântat legat și au fost conduse, susținute de ritmul ternar ca de niște piloni.

Adrian Morar

Foto. Nicu Cherciu

Cele două planuri tematice independente și-au găsit fiecare împlinirea, susținându-se totuși unul pe celălalt. În continuare, suita *Lacul lebedelor op. 20a*. Oboiul a sunat delicat, cald și dureros dând glas temei lebedei negre. Orchestra a izbucnit în forță înghițind întregul motiv, iar reluarea temei I a fost spectaculoasă, densă, cu forță. „Valsul florilor" a fost interpretat cu avânt de către Orchestra Națională Radio, condusă cu măiestrie de Adrian Morar. Un vârtej sonor ne-a amețit în contrastele dinamice și agogice și în utilizarea adecvată a intensității sonore a orchestrei. Cea de-a doua secțiune s-a desfășurat mult mai delicat și sprinten. Reluarea temei I este plină de farmec, are vigoare și nu plictisește. "Dansul lebedelor mici" și scenele următoare au conferit un moment de introspecție prin intervenția harpei, sumbră și duioasă, cu un sunet foarte cristalin. În scena următoare, vioara sună tânguitor, cântă legat, dar ulterior devine mult mai sprintenă și antrenează întreaga orchestră într-un joc sonor. Totul se stinge încet, după acumulări moderate de tensiune. Ultima scenă a suitei a fost plină de culoare și expresivitate, condimentată cu castagnette și degajând vivacitate.

După pauză, dirijorul a revenit în fața orchestrei, care a înflorit pe acordurile armonioase ale baletului *Coppelia* de Léo Delibes. Personajele muzicale au fost individualizate corespunzător, iar orchestra s-a adaptat foarte bine tuturor indicațiilor în ceea ce privește dinamica și densitatea sonoră. Valsul următor a fost interpretat elegant, cu schimbări dinamice care s-au succedat pe nesimțite. În ultima secțiune, agitația din registrele mediu și grav capătă consistență, iar ulterior planul acut staccato este completat de unduirile grave, ambele păstrându-și autonomia.

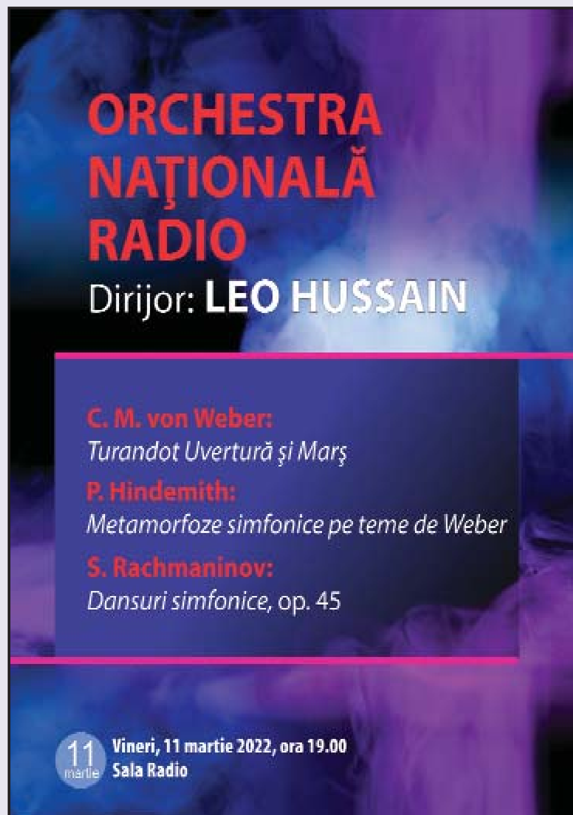
Caracterul latin a fost ilustrat în *Suita nr. 1 din „Carmen"* de Georges Bizet. Clocotul a fost prezent pe tot parcursul acestei lucrări – au răsunat acorduri bine cunoscute ale celor mai îndrăgite momente din opera omonimă. Corzile au fost solicitate într-un tremolo apăsat, iar ulterior viorile s-au destins într-o sonoritate caldă, purtată. S-au evidențiat harpa diafană, flautul cristalin, clarinetul, dar și oboiul solist care a dat glas temei din „Seguidille" cu lejeritate și jovialitate. Dialogurile dintre partide au fost bine delimitate, iar ștafeta s-a predat fără ezitare. Tema toreadorului răsună exploziv și maiestuos în final, evidențiind încă o dată caracterul general al lucrării.

În încheiere, au răsunat acordurile „Bacchanalei" din opera *Samson și Dalila* de Camille Saint-Saëns. Sub conducerea muzicală a lui Adrian Morar, planurile sonore distincte s-au întrepătruns cu grație, lăsând ecourile caracterului pregnant oriental să răsune. Partea catifelată următoare s-a topit în focul sonor din final care mistuia fiecare sunet înainte ca acesta să apuce să se desăvârșească, conducând totul spre un final amplu, tumultuos.

O alăturare inspirată de lucrări sub genericul dansului, o feerie proaspătă şi exuberantă, cu caractere diverse, potrivite pentru începutul de primăvară care se lasă îndelung aşteptat. Dedicat sărbătorii de 8 martie, concertul a fost difuzat în direct pe Radio România Muzical şi Radio România Cultural.

Contraste, texturi, metamorfoze

Vineri, 11 martie 2022, de la orele 19, Sala Radio a găzduit un concert simfonic contrastant, un vârtej sonor plin de texturi şi culori vii. Din program au făcut parte lucrări mai rar auzite ale unor compozitori precum Carl Maria von Weber, Paul Hindemith şi Serghei Rahmaninov, iar în fața Orchestrei Naționale Radio s-a aflat dirijorul britanic Leo Hussain, un muzician foarte apreciat de publicul din România.

Seara a debutat cu „Uvertura” din *Muzică de scenă pentru „Turandot” op.* 37 de Carl Maria von Weber în care atmosfera solemnă a planat, iar contrastele dinamice au fost sugestiv redate. De asemenea, frazarea a fost foarte bine delimitată. În continuare, „Marşul” din aceeaşi lucrare a fost interpretat cu multă finețe în ceea ce priveşte dinamica şi agogica. Cele două planuri sonore s-au individualizat şi au fost uşor de perceput chiar şi într-o nuanță foarte scăzută. Sonoritatea tipic chinezească a fost evidențiată atât în scriitură, cât şi în interpretare. Secvențările de intensități diferite au construit momentele de tensiune, iar lucrarea s-a sfârşit printr-o încheiere explozivă, bruscă.

Programul a continuat cu *Metamorfoze simfonice pe teme de Weber* de Paul Hindemith. Prima parte (*Allegro*) a izbucnit vioi, apăsat, cu multă precizie. Solo-ul de oboi a curs firesc, legat, contopindu-se într-un dialog capricios al instrumentelor de suflat. După tumultul de nestăpânit, acordurile concluzive au fost cântate într-o nuanță de *fortissimo*. Câțiva spectatori s-au grăbit să-i răsplătească pe artişti cu aplauze chiar după prima parte. În *Scherzo (Turandot)*, flautul a condus prima secțiune cu jocuri vioaie de sunete. Schimbarea de caracter a fost abil evidențiată de Leo Hussain, conducând spre un punct extrem de tensionat. Întregul aparat sonor a fost antrenat în vârtejurile amețitoare, pline de viață care s-au stins foarte repede, denotând o finețe deosebită în ceea ce priveşte dinamica şi o execuție minuțioasă pentru redarea ei cât mai fidelă. De asemenea, traseele au fost proaspete, întotdeauna variate şi au dus către o creştere tensională foarte lentă. Începutul celei de-a treia părți (*Andantino*) s-a concretizat printr-un solo foarte legat şi cursiv al clarinetului, iar apoi tema tânguită s-a transferat la fagot, cele două instrumente împletindu-se armonios. Totul a decurs dens, omogen, sunetul orchestrei a fost concentrat. Flautul solist s-a dezlănțuit în jocuri sonore fluide spre final şi în game descendente *staccato*. În ultima parte (*Marş*) au fost utilizate nuanțe extreme, de la *piano* până la *fortissimo*, totul într-o pulsație sacadată, care a conferit echilibru. Finalul lucrării a fost unul grandios: dirijorul a ridicat în picioare partida de corzi şi suflătorii.

Concertul s-a încheiat cu *Dansurile simfonice* ale lui Serghei Rahmaninov, o lucrare în trei părți extrem de sugestivă în crearea imaginilor sonore. Dirijorul s-a folosit de nuanțe mari pentru a reda caracterul tensionat, agitat din prima parte (*Amiaza*), iar apoi oboiul a dat glas unor vocalize secvențate cu multă măiestrie în evidențierea nuanțelor, creând impresia de strigăt şi ecou. În continuare, frazele se înlănțuie ca nişte arcuri peste timp, fermecătoare şi atemporale, susținute de *ostinato*-ul de la pian care are rol de pilon de susținere. Orchestra urmează într-un arc de angajare şi dezangajare tensională prin utilizarea adecvată a intensităților. În partea următoare (*Apus*), ansamblul atacă precis un tempo de vals care conferă caracterul liric, povestit. Vioara solistă este melancolică, tristă, conduce frazele cu vigoare, susținut. Caracterul contrastant este bine evidențiat față de secțiunea precedentă, sunetul fiind mult mai dens, concentrat, cu substanță. Ultima parte (*Miezul nopții*) a fost redată magistral prin numeroase schimbări de tempo, prin execuții line, dar şi articulate, punctate. Dozarea intensității a fost abil structurată, astfel că temele au răsunat clar printre țesătura păturii sonore al cărei caracter se schimba de la o măsură la cealaltă.

Artiştii au fost răsplătiți cu aplauze generoase, iar Leo Hussain a dovedit încă o dată că merită pe deplin aprecierea şi admirația publicului din România. Concertul a fost transmis, de asemenea, pe frecvențele Radio România Muzical şi Cultural.

Cronici de **Teodora CONSTANTINESCU**

Pierrot Lunaire de Arnold Schönberg în versiune de concert-spectacol

Nu, nu a fost o versiune de concert, ci un veritabil concert-spectacol prilejuit de împlinirea a o sută şi zece ani care au trecut de la realizarea acestei lucrări cu totul aparte în peisajul componistic muzical berlinez premergător primei conflagraţii mondiale a secolului trecut. Este de reamintit, ne aflăm în perioada atonalismului liber, moment pe care Schönberg îl realizează magistral în această lucrare; este momentul pe care ştie, mai apoi, a-l depăşi cu o

Iosef I. Prunner, Emma McNairy

uimitoare forţă interioară. Pierrot însuşi este mai mult decât un personaj care străbate epocile. Prin Schönberg aduce starea unei nelinişti lucid întreţinute; în baza unui spirit ludic de imaginativă orientare. La origini – mă refer la *Commedia dell'Arte* din sfârşitul de secol XVII în Italia, mai apoi în Franţa – Pierrot este comic şi patetic. Două secole mai târziu ajunge a fi chiar lugubru; ... în anume măsură devine chiar clarvăzător.

Astfel îl imaginează poetul belgian de limbă franceză, Albert Giraud, pe parcursul celor 21 de poeme în versuri, preluate de Schönberg şi imaginate în cazul celebrei sale lucrări, drept monodrame ale nopţii. În realizarea sa este greu de imaginat a fi declamate intonat în altă limbă decât în germană. Atonalismul dodecafonic liber, cunoaşte în acest caz momentul său de apogeu. Personal consider că impactul creaţiei lui Schönberg devine mult mai pregnant în cazul în care melomanul ascultător poate urmări textul literar moment de moment, în paralel cu muzica; aspect mai anevoie de împlinit; textul literar în limba lui Goethe are o răspândire mai restrânsă în publicul nostru de concert.

Acesta să fi fost, oare, mobilul care a stat la baza conceperii acestui spectacol? A fost găzduit în vremea din urmă de Opera bucureşteană, în reluare, şi realizat în premieră absolută anul trecut la Muzeul Naţional Cotroceni, spectacol integrat fiind atunci în suita evenimentelor Festivalului "Enescu". Cu totul captivant imaginat, conceptul întregului spectacol îi aparţine Cristinei Enăşescu, autor ce dovedeşte şi în acest caz o largă deschidere intelectual artistică.

Mă refer la extinderea semnificativă a sensului poemelor, a muzicii, prezentate de această dată în cadrul larg a ceea ce autoarea a imaginat a fi tărâmul generos, ingenios imaginat al nopţii. *Les Cloches du soir* de Camille Saint-Saens mai apoi *La terrasse des audiences du soir du clair de Lune* a lui Debussy, muzica lui Enescu din *Carillon Nocturne* sau *Gnossienne*-le lui Satie, *Dansurile germane* sau *Contradansurile imaginate* de Mozart. Mozart, alături de o imagine Pierrot Solaire portretizată de Dan Dediu, iată cadrul generos în care creaţia lui Schönberg odată cu autorul versurilor, definesc împreună semnificaţia legendarului Pierrot. Am fost martorii unui veritabil excurs intelectual-artistic.

Întregul spectacol a fost susţinut de Ansamblul „Constantin Silvestri" şi a fost condus de dirijorul Iosif Ion Prunner, un muzician implicat cu deplin temei în detalierea evoluţiei momentelor acestei vizionare partituri. I s-au alăturat pianistul Cristian Niculescu, flautisul Ion Bogdan Ştefănescu, violonistul Rafael Butaru, violistul Marian Movileanu, violoncelistul Horaţiu Luduşan, clarinetistul Ştefan Voinic. Soprana Emma McNairy a susţinut partitura vocală atât de specială în ce priveşte declamaţia intonată, sprechgesang. Traducerea în limba română a textului i-a aparţinut lui Vladimir Popescu-Deveselu. Momentele spectacolului au fost susţinute şi pregnant marcate prin declamaţia actorului Dan Michael Schlanger, în egală măsură autorul regiei specatolului. Impresionante secţiuni multimedia au detaliat aspecte semnificative ale personalităţii lui Arnold Schönberg. O notez fără înconjur, scena şi dotările Operei naţionale au constituit cadrul cu totul potrivit realizării acestui impresionant spectacol care, după parerea mea, ar trebui integrat momentelor curente al instituţiei.

P.S.: Nu pot să nu-mi amintesc: audiţia anterioară a lucrării, prima audiţie românească a acestei partituri de specială semnificaţie în creaţia muzicală a secolului trecut, a avut loc la Sala Mică a Palatului – astăzi Sala "Auditorium", în anul 1970. Conducerea muzicală i-a aparţinut maestrului Anatol Vieru, iar partea vocală-solistică a fost susţinută de mezzo-soprana Martha Kessler. (Foto: Andrei Grigore/ ONB)

Dumitru AVAKIAN

"Lipatti 105"! Muzica maestrului a răsunat în casa maestrului!

Pentru noi toți, pentru oamenii de cultură, de muzică, pentru noi toți cei care credem în valorile mari, importante ale artei drept întrupare a idealurilor privind

Festivalul I ❤ Lipatti
Ediția a VI-a
105 ani de la naștere
la Casa Artelor Dinu Lipatti
#DinuLipatti105

Casa Artelor Dinu Lipatti
Primăria Capitalei

19 - 23 martie 2022
Orele 19[00]-22[00]
Salonul de Muzică
Casa Artelor Dinu Lipatti
Bd. Lascăr Catargiu, nr. 12

Intrarea se face pe bază de bilete, disponibile la sediul Casei Artelor Dinu Lipatti și online pe www.iabilet.ro și în rețeaua iabilet.ro/retea
iabilet

Sâmbătă, 19 martie 2022, Salonul de Muzică

Ora 19:00 Lansare în cadrul Colecției „Esențial" în Premieră mondială a Albumului CD ce cuprinde „Integrala compozițiilor pentru pian solo" de Dinu Lipatti
Conferință susținută de Prof.Univ. Dr. Dan Dediu - compozitor
Ora 20:00 Recital Extraordinar cu lucrări incluse în Albumul CD susținut de pianistul Viniciu Moroianu
Program: Fuga à 4 (Fugă la patru voci) pentru pian (1934), Sonata pentru pian solo (1932), Fantezia pentru pian solo op. 8 (1940)

Duminică, 20 martie 2022, Salonul de Muzică

Ora 19:00 Proiecția filmului documentar „Sonată pentru omul bun" producție TVR, realizată de Ruxandra Țuchel și Oana Drăgulinescu
Ora 20:00 Recital Extraordinar „Integrala compozițiilor pentru instrumente de suflat" de Dinu Lipatti susținut de Bucharest Wind Ensemble
Ioana Balașa – flaut, Valentin Ghița – oboi, Flaviu Ludușan – clarinet, Ștefan Danifeld – corn și Cezar Muscalu – fagot
Program: Dinu Lipatti: Introducere și allegro pentru flaut solo (1939), Dinu Lipatti: Allegro pentru clarinet și fagot (1936)
Dinu Lipatti: Trei sonate de Domenico Scarlatti pentru trio de Ancii (1943), Dinu Lipatti: Aubade pentru cvartet de suflători (1949)
Dinu Lipatti: Șase sonate de Domenico Scarlatti pentru cvintet de suflători (1938-1939)

Luni, 21 martie 2022, Salonul de Muzică

Ora 19:00 Proiecția filmului documentar „Dinu Lipatti - Muzică și geniu" producție Trinitas TV realizată de Mihaela Natalia Pocnaru
Ora 20:00 Recital Extraordinar „Integrala liedurilor" de Dinu Lipatti transcrise pentru voce de bariton de compozitorul Vlad Răzvan Baciu susținut de baritonul Alexandru Chiriac acompaniat de pianistul Ieronim Buga
Program: Dinu Lipatti - Cinci lieduri pe versuri de Paul Verlaine Op. 9 - B.41: À Une Femme; Green
Deux Ariettes oubliées: I - Il pleure dans mon coeur; II - Le Piano que baise une main frêle; Sérénade
Dinu Lipatti Patru Melodii pentru voce și pian Op. WoO – B42: „Sensation" pe versuri de A.Rimbaud;
„L'amoureuse" pe versuri de P.Eluard; „La capitale de la douleur" pe versuri de P.Eluard; „Les pas" pe versuri de P.Valery

Marți, 22 martie 2022, Salonul de Muzică

Ora 19:00 Proiecția filmului documentar „Triptic – călătorie melancolică" producție a Editurii Video realizată de Ana Simon
Ora 20:00 Recital Extraordinar „Omagiu lui Dinu Lipatti" selecțiuni din compozițiile sale susținut de Elevi ai Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti"
Moroșanu Carla Gabriela, Pascaru-Enache Harry Gabriel, Bogdan Andrei, Preoina Fabiani, Ion Teodora, Mihaela Stegaru, Țigaret Mihai
Pierșinaru Alexandra Maria, Török Radu, Iașinovski Ioana, Alexia Liceanu, Tănase-Ene Carina, Buluci Andrei, Mihon Marco
Îndrumați de profesorii Olga Podolsinschi, Elena Petrenco, Carmen - Enescu Botezatu, Aurelia Mihai, Elena Dumitrescu, Mihaela Andrei

Miercuri, 23 martie 2022, Salonul de Muzică

Ora 19:00 Proiecția filmului documentar „Ultimul Recital, Dinu Lipatti, Besançon 1950" realizat de Philippe Roger
Ora 20:00 Recital Extraordinar "Integrala liedurilor" de Dinu Lipatti susținut de soprana Elena Moșuc - invitată extraordinară, acompaniată de pianista Verona Maier
Program: Dinu Lipatti Patru Melodii pentru voce și pian Op. WoO – B42: „Sensation" pe versuri de A.Rimbaud;
„L'amoureuse" pe versuri de P.Eluard; „La capitale de la douleur" pe versuri de P.Eluard; „Les pas" pe versuri de P.Valery
Dinu Lipatti - Cinci lieduri pe versuri de Paul Verlaine Op. 9 - B.41: À Une Femme; Green; Deux Ariettes oubliées;
I - Il pleure dans mon coeur; II - Le Piano que baise une main frêle; Sérénade

/CasaDinuLipatti
Director Festival Alice Barb
@casaartelordinulipatti

natura creativă a personalității umane, privind raportul dintre om şi arta pe care o plăsmuieşte, Dinu Lipatti poate constitui un prototip ideal.

La peste şapte decenii petrecute de la trecerea în eternitate, statura sa de om al timpului său, de fascinant creator, de vizionar care străbate timpurile scrutând dimensiunea umană a acestora, pare a fi neschimbată.

Este în egală măsură un om al timpului nostru. În muzica pe care ne-a lăsat-o, mă refer la creația sa, la imprimările sale discografice, poți observa miezul de adevăr şi de frumos pe care a ştiut a-l fi reținut, cel care merită a fi transmis mai departe. Căci Lipatti aduce revelația credinței în arta cea care nu pare afectată de schimbarile vremelnice, tulburătoare ale conştiinței. Şi-a perfecționat studiile sub îndrumarea unor mari personalități ale vieții noastre muzicale cum sunt compozitorul, dirijorul, profesorul Mihail Jora, profesoara Florica Musicescu, marea profesoară a mai multor generații de muzicieni care a fost Nadia Boulanger.

Esența artei lui Dinu Lipatti, în calitate de muzician performer constă în echilibrul pe care-l consolidează între gândul privind revelarea structurii operei şi consistența spirituală a acesteia. Este de observat acest aspect în ce priveşte natura însăşi a comunicării; o natură artistică echilibrată, înseninată, atunci când redă muzica lui Frédéric Chopin, lucid învolburată în opusurile lui Liszt, sensibil ataşat creației enesciene pe care a respectat-o, a iubit-o, a cântat-o inclusiv în compania maestrului. Este de observat la Dinu Lipatti un aspect aparte, cu totul special, anume spiritul de sacrificiu revelat în momentele mari ale vieții sale, un sacrificiu manifest pe altarul marii muzici, în egală măsură pentru noi toți. Minat literalmente de o boală necruțătoare, fără leac în anii '40 - începutul anilor '50 ai secolului trecut, Lipatti a avut forța interioară de a imprima ciclul complet al valsurilor lui Frédéric Chopin. I-a fost alături soția sa, pianista Madeleine Cantacuzino, cea care l-a susținut cu un devotament uimitor; i-a fost alături Walter Lege, producătorul companiei EMI, cel care a deplasat în Elveția o întreagă echipă tehnică în vederea realizării acestor prețioase imprimări discografice. Aceeaşi forță interioară a avut-o şi atunci când, cu doar câteva luni înaintea momentului final al vieții sale, a susținut ultimul său recital, în luna septembrie a anului 1950, în Franța, la Besançon. Fiind la pian a avut un moment de mare slăbiciune; în pauză s-a retras de pe scenă pentru mai bine de o jumătate de oră. Au fost minute ce păreau fără de sfârşit, minute pe parcursul cărora publicul l-a aşteptat cu credință, nemişcat, în sală. Revenit în fața publicului a intonat la pian coralul bachian *Iisus rămâne prietenul meu*, moment preluat dintr-o cunoscută cantată. În aceste zile ale sfârşitului de martie, la Casa Artelor „Dinu Lipatti", iubitori ai muzicii, mulți muzicieni, am aniversat împlinirea a 105 ani petrecuți de la naşterea maestrului.

A fost cea de a VI-a ediție a acestui Festival anual – cinci zile de muzică, de recitaluri, de expuneri, confesiuni. Au putut fi audiate aproximativ treizeci de lucrări camerale din creația autorului, creații pianistice majore, integrala lucrărilor sale dedicate instrumentelor de suflat, inclusiv adaptarea pentru diferite ansambluri camerale de suflători a unor sonate de Domenico Scarlatti, autor al Barocului muzical târziu, personalitate prețuită cu specială aplecare de Dinu Lipatti, lucrări prezentate de formația Bucharest

Dan Dediu, Alice Barb

Wind Ensemble. Au fost vizionate patru filme documentare închinate marelui artist. Au fost reluate şi depănate amintiri.

Momentul preţios al recentei ediţii a Festivalului l-a constituit lansarea integralei creaţiei pianistice a lui Dinu

Alice Barb, Viniciu Moroianu, Irina Hasnaş

Lipatti; am în vedere imprimările discografice speciale în variantă CD, realizate de pianistul Viniciu Moroianu exact în casa Lipatti, în saloanele familiei, în odăile în care a creat marele artist. Trebuie menţionat faptul că, de mulţi ani, Viniciu Moroianu se manifestă a fi un promotor fervent al creaţiei lui Dinu Lipatti, este autorul unor preţioase exegeze. Cea mai importantă lucrare a recitalului său a constituit-o *Fantezia pentru pian solo*, lucrare a unei impresionante precocitărţi, creaţie scrisă la 23 de ani. Ecouri ale unei virtuozităţi de tip neoromantic le aduce inclusiv *Sonata pentru pian solo*, lucrare spectaculoasă, fără număr de opus, scrisă la 15 ani! Iar *Fuga pentru pian la patru voci* face şi aceasta parte din perioada acumulărilor de mare

Verona Maier, Elena Moşuc

semnificaţie; este o lucrare ce aminteşte asimilarea construcţiilor marelui tezaur bachian pentru care Lipatti – este cunoscut acest lucru – manifesta un adevărat cult.

Au mai putut fi audiate – pe parcursul a două versiuni interpretative – mai multe melodii scrise pe versurile marilor poeţi francezi, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Paul Eluard, Paul Valéry, pagini de impresionantă supleţe imagistic-expresivă. Au putut fi audiaţi cu acest prilej soprana Elena Moşuc, baritonul Alexandru Chiriac, pianiştii Verona Maier şi Ieronim Buga. Aşa cum era firesc, o seară aparte pe parcursul recentei ediţii festivaliere a fost rezervată celor mai tineri muzicieni performeri, elevi ai Colegiului Naţional de Arte „Dinu Lipatti”.

Este de menţionat – fiecare seară a fost găzduită de prezenţa generoasă, luminos stimulativă a directorului Casei Artelor, de doamna Alice Barb. Domniei sale îi datorăm iniţierea acestui important Festival anual; insistenţei, perseverenţei de care dă dovadă i se datorează apariţia şi reapariţia unor ediţii importante din opera componistică a lui Dinu Lipatti, imprimarea în variantă CD a creaţiei sale pianistice, ca şi intenţia de a imprima întregul corpus al melodiilor scrise pe

versurile poeţilor francezi. Iar în acest din urmă caz, rămâne importantă alegerea unor muzicieni performeri apropiaţi genului expresiei camerale a cântului. Întreaga ediţie festivalieră a fost prefaţată de o erudită prezentare a personalităţii compozitorului, susţinută de profesorul Dan Dediu, un pertinent observator al aspectelor componistice care au marcat identitatea artistică a creatorului Dinu Lipatti.

Să o recunoaştem, astăzi – pentru cei care străduie firesc în a-l cunoaşte – Dinu Lipatti conturează personalitatea luminoasă, de autentică consistenţă spirituală, a creatorului inspirat. Într-un veac turmentat de convulsii de tot felul, Lipatti nu pare a fi retras în zona unui trecut al unei perioade revolute; ne scrutează de la nivelul unei iradiante, al unei întremătoare înţelepciuni, ce marchează şi astăzi demersul său artistic. (Foto: Andra Aron, Alex Vlad)

Dumitru AVAKIAN

ARCHAEUS de martie '22: Atitudine şi Altitudine

Dacă este 2022 şi este martie – ne întâlnim din nou cu ARCHAEUS sub sigla *Componistica Feminină Românească* (VII); şi o facem în evenimentul organizat de Muzeului Naţional "George Enescu" şi Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, aceasta din urmă şi gazdă a manifestării. Aşa cum spuneam şi în prezentarea concertului, nu este doar primul concert al formaţiei pe acest an, ci este unul de martie şi nu doar de martie, ci de 7 şi nu doar de 7 – ci a şaptea ediţie a unui ciclu. A început în 2016, ca delicat omagiu adresat doamnelor şi colegelor de regretatul coleg şi prieten, compozitorul Liviu Dănceanu, cel care, alături de soţia sa, pianista Rodica Dănceanu într-o zi de februarie 1985 – a creat *ARCHAEUS* şi a iniţiat acea *Cale Archaee* cu care ne-am întâlnit nu demult, în Festivalul Internaţional "Meridian", ediţie mixtă: sală, online.

De aproape 40 ani, acest ansamblu de elită în viaţa noastră muzicală, aplaudat pe marile podiumuri de concert ale lumii, în festivaluri de ţinută, a iniţiat evenimente şi colaborări, a răspuns provocărilor, a înregistrat emisiuni şi CD-uri, a reunit interpreţi de marcă şi a propus pe afişe lucrări devenite definitorii pentru diverse orizonturi culturale. Programele sale au avut şi au un numitor comun: valoarea şi diversitatea opţiunilor stilistice, crezul şi vocaţia formaţiei fiind constanta sondare şi etalare a profunzimilor fenomenului componistic actual pe diacronia generaţiilor.

În seara de 7 martie, într-o componenţă nouă, ansamblul şi-a dovedit coeziunea şi vitalitatea într-o energică stare de recreare a unor partituri dedicate formaţiei: **Rodica Dănceanu** – cântărind şi echilibrând "intrade" pianistice, **Radu Dunca** – entuziast arcuş violonistic, **Ion Nedelciu** – cumpănind clari(ni)tăţi timbrale, **Şerban Novac** – dialogând bonom-fagotistic, **Vlad Polgar** – percutante "colorizări", **Ana Radu** – poetic-visător oboistic şi **Andreea Ţimiraş** – generozitatea jocului violoncelistic sub conducerea artistică a lui **Mircea Pădurariu** – armonizând discret participările.

Şi, pentru că în acea seara verbul *a concerta – concertare* s-a conjugat la modul unei inedite gramatici poetico-incisiv-improvizatorico-exacte, să deschidem orizontul celor cinci "zări" deschise de compozitoarele ale căror nume au figurat pe afiş. Nu le privesc doar ca pe colege şi prietene, ci ca pe exponente ale fibrei feminine româneşti, personalităţi care au cules şi colecţionat aplauze, ovaţii, cronici la superlativ pe diverse meridiane; au o impresionantă carte de vizită: studii în ţară şi străinătate, stagii cu personalităţi în domeniu, Doctorate în Muzicologie, Premii de creaţie, comenzi ale unor reputate instituţii, lucrări selecţionate în festivaluri, publicaţii, *CD*-uri, conferinţe, emisiuni...

Prima "intrare în sunet" a serii a fost semnată de **Mihaela Vosganian**, prin lucrarea *Simmetries* (2002) din ciclul paradigmatic al "Simetriilor".

Incitant, discursul muzical provoacă imaginaţia; aşa cum ne-a obişnuit, compozitoarea reiterează una din căile de acces către funcţiile arhetipale ale artei – în acest caz muzica, prin vocea instrumentelor. Mai exact, în *Simmetries* îşi propune sodarea unei matrici de limbaje simetrice pe o multitudine de planuri: ca sintaxă – armonic, polifonic, în expresie melodică, ritmică, modală, dar şi în construcţie: arhitectonic şi formal. *Simmetries* a fost dedicată ansamblului *ARCHAEUS* care a şi realizat-o în primă audiţie, fiind reluată în seria de concerte în care s-a înscris şi cel de faţă.

Exerciţiul de fantezie sculptural-literar-muzical *Sommeil de morphine – Scenă Giacometti* – pentru oboi şi clarinet (1995) al compozitoarei şi dirijoarei **Carmen Maria Cârneci** trebuie înţeles şi prin prisma operei sale de cameră cu trimite la *Giacometti* şi din recitirea cărţii publicate de autoare în Editura Muzicală (2013): *De la Orfeu la Giacometti, sub semnul fantasticului. Repere culturale şi componistice.* Carmen Maria Cârneci notează că titlul trimite la un argument poetic: sintagmă extrasă dintr-un poem suprarealist de Alberto Giacometti, text pe care compozitoarea crease anterior o altă piesă pentru voce de

alto şi clarinet. Personalizarea timbrală şi dialogul când implicat, când detaşat al instrumentiştilor plonjează în vis, în reverie, în căutările febrile ale propriului "eu" şi... în prezent.

Zonele cvasiludice şi cvasiserioase, cvasidocte şi cvasi-la-îndemâna/ înţelegerea-tuturor, au fost explorate prin discursul suculent şi surprinzător al unei piese recent compuse de **Diana Dembinski-Vodă**: *Resilience* – pentru ansamblu (2021).

Îndrăgostită de lied şi coral, pe lista sa de lucrări figurând, însă, şi simfonicul şi cameralul, Diana Dembinski-Vodă experimentează aici "vocalitatea" timbrurilor instrumentale, al căror dialog presupune armonizare şi cumulări tensionale; odată atinsă starea de şoc, asistăm la binevenite detente şi echilibrări; zâmbetul revine pe buze iar starea de armonie a contrariilor se reinstalează ca semn al deschiderii către noi şi către sine.

După cum singură declară, **Laura Mânzat** caută "vibraţia" creatoare şi, de această dată a găsit-o într-o lucrare dedicată ansamblului *ARCHAEUS*; a fost şi ea interpretată în Festivalul Internaţional "Meridian" 2015, la pupitru – Liviu Dănceanu.

Cu *Bergamo* – cvintet pentru oboi, clarinet, pian, vioară şi violoncel, Laura Mânzat lansează două invitaţii:

la călătorie şi la dans – *Bergamo*. Ne sunt prezente (încă) în minte, suitele ce includeau acest dans, după cum la fel de prezentă ne este şi fascinanta *Suite Bergamasque* de Debussy. De această dată, în piesa *Bergamo* a Laurei Mânzat, pe lângă accentele ce o dinamizează, ni se propun: un subtil joc de tempo, altul de inventivitate variaţională şi încă unul: de stări... *Cantabile* şi *Giocoso*.

Lucrarea *Ceasuri* (*Clocks*) pentru ansamblu, datată 1987, cu revizuire în 1999 are încă două versiuni: pentru *Trio Contraste* şi pentru orchestră. **Doina Rotaru** ne destăinuie punctul de pornire: "ideea investigării celor două înţelesuri ale cuvântului "ceas" în limba română: *ceas-oră*, şi *ceas-instrument de măsurare a timpului*. Lucrarea are 12 secţiuni... suprapunând situaţii diferite de timp muzical".

Adaug: în maniera poetică şi echilibrată ce îi defineşte stilul, pe canavaua unei pulsaţii regulate, am putut sesiza mereu binevenitul contrast: curgeri cvasiatemporale, o tipologie *cvasiparlando rubato*, introvertitul şi extrovertitul transformându-se în grila pulsatorie mereu prezentă, în irizări, sugestii bizantine şi în încleştarea dramatică, sugerând neputinţa noastră de a face – cum spunea poetul – ca timpul să-şi suspende, măcar pentru o clipită, zborul...

Ceasurile însă, cu orele, minutele şi secundele lor nemilos de dure, nu par a avea habar de poezie; ele cunosc doar legea avalanşei sonore pe care Doina Rotaru o stârneşte din senin, mânuind-o cu abilitate necruţătoare, obligându-ne să recunoaştem că trăim în imperiul indestructibil al unui *Cronos*... colorat, percutant, măiestrit deghizat în catifelări sau inserţii incisive dar dictatorial, copleşitor sonor prin definiţe...

... La "ceas" de martie, anul de graţie 2022, cinci semnături sonore feminine au aflat în *ARCHAEUS* ambasadorul "stării de sunet" definite prin *Atitudine* şi *Altitudine*.

Carmen STOIANOV

Parfumuri vechi în sticluţe noi

Ideea e măreaţă: un concert coral cu prelucrări din muzica uşoară interbelică, pe Calea Victoriei, cu un cor valoros, într-o seară de primavară, duminică, într-o sală de teatru intens frecventată, şi ea numită după o celebritate interbelică.

Am fost încântat să văd foarte mulţi spectatori la Teatrul "Constantin Tănase" pentru acest concert! Sala era complet ocupată. Oamenii anticipau zâmbitori ce avea să urmeze. Aveau aşteptări, ştiind că evoluţiile corului Preludiu din ultima vreme au fost deosebit de bune. Ştiau că tânărul lui dirijor, Andrei Stănculescu, a adus cu sine o regândire în felul cum acest ansamblu îşi descrie existenţa. Iar un concert cu muzică aşa, mai *light*, mai destinsă, aduce cu sine mai multă complexitate corului, îl face mai versatil, mai "îndrăzneţ", îl expune unui public nou, pretenţios, dar nu "academizat". În plus, ne mai scoate temporar din tenebrele vremurilor pe care le trăim.

Şi au fost multe motive de bucurie şi de încântare. Să le trec în revistă, în ordinea în care îmi vin acum în amintire:

- Ideea. E vital să ieşi "pe piaţă" cu idei noi. Lumea noastră muzicală cultă are limitările ei, impuse în special de modul în care gândim concertele şi repertoriile. Noi, artiştii interpreţi, încă suntem devotaţi "academismului" de care aminteam, nu reuşim să ieşim din zona marii muzici, nu ne luăm riscurile aferente unui repertoriu mai puţin profund, chiar dacă, din punct de vedere al dificultăţiilor de înfruntat, nu ar trebui să ne pună multe probleme. E în sângele nostru o anumită rigiditate, o rezistenţă un pic arogantă şi mefientă faţă de ceea ce nu înseamnă geniile muzicale perene. Dar tinerii din Preludiu au curaj, sunt deschişi către alte orizonturi, îşi iau riscuri şi foarte bine fac.

- Muzica însăşi. Cine nu ştie melodiile lui Ion Vasilescu şi Ionel Fernic? Ce bucureştean, ce român poate asculta nepăsător melodii ca "Iubesc femeia", "Noapte bună, Mimi", "Vrei să ne întâlnim sâmbătă seara", "Inima-i un telefon", "Fetiţe dulci ca-n Bucureşti", adică tangourile clasice ale perioadei? Eu nu, în orice caz. Ele au

„Preludiu" interbelic

Concert de muzică interbelică şi muzică de film

Teatrul de Revistă „Constantin Tănase"
Duminică
27 martie 2022
ora 19:00

Corul de cameră Preludiu

Dirijor: Andrei Stănculescu
La pian: Flavian Chitic
Percuţie: Iulia Bitta
Dansatori: Elena Duicu
Robert Andrei Vlădescu

fost propunerile pentru partea întâi a concertului. Ori de câte ori le ascult, sunt fascinat să descopăr în ele aerul boem, visător, parfumul unor vremuri dulci când în Bucureşti se preţuia timpul de calitate iar oamenii îşi trăiau sentimentele simplu, frumos şi pasional. Excursia în trecutul fascinant al urbei noastre iubite ne induce o senzaţie grozavă.

Această prima parte s-a încheiat cu un frumos tango rusesc, *Neznakonka*. El a legat frumos partea a doua, unde ne-au fost oferite două suite din musicaluri americane de succes mondial, *The Sound of Music* şi *West Side Story*, dar şi o variantă vocală a binecunoscutului *Libertango*, de la fel de celebrul Astor Piazzola.

- Prelucrările. Compozitorul şi omul de radio Ioan Dobrinescu a făcut o treabă minunată, de-a dreptul. A făcut risipă de talent în a menţine spiritul acestor melodii, de a pune în sticluţe noi vechile arome, schimbând inspirat ambalajul. M-a necăjit un pic faptul că nu a fost prezent la concert, simţeam nevoia să îl aplaud, să-i arăt aprecierea. Trebuie că a avut un motiv solid să absenteze.

foto: Virgil Oprina

- Corul. Mereu bine pregătit. Mereu cântând cu pasiune. Blazarea nu i-a vizitat încă pe aceşti frumoşi tineri. Iar blazarea e boala mortală a unui artist. Şi mi-e teamă s-o spun foarte tare, dar ea e prezentă în mulţi interpreţi de la noi.

- Dirijorul Andrei Stănculescu. Discret, rafinat, clar, calm, pătrunzător, insipirat, în control. Am mai scris despre el. Are un start lansat şi asta pentru că are vocaţie autentică şi un Maestru perfect de unde să primească arta. Tot Andrei Stănculescu ne-a arătat că şi el ştie să armonizeze cu mult şarm melodii, oferindu-ne la bis o prelucrare a unei piese cu un titlu surpriză, ”Să nu te superi că te înjur”.

- Dansatorii Elena Duicu şi Robert Andrei Vlădescu, pianistul Flavian Chitic, percuţionista Iulia Bitta şi soliştii Alina Bosovici, Victoria Burdea, Raluca Stoica şi Marius Nine. Fără reproş. Au punctat cu culori frumoase momentele lor şi au menţinut acea ambianţă plăcută.

- Bucuria. Bucuria publicului în faţa acestei propuneri, bucuria artiştilor de a ne oferi munca lor, bucuria unei seri voioase, calde şi speciale.

A fost chiar perfect? O, nu. Nu a fost. S-au simţit multe fisuri. N-ar trebui dar, bine, le enumăr, fără nicio plăcere, în numele datoriei:

- Proasta conclucrare dintre cele două ansambluri. Teatrul ”Tănase” nu a părut o gazdă prea bucuroasă de oaspeţi. Sonorizarea nu a existat, într-o sală surdă. Nu au pus la dispoziţie un pian autentic, obligând folosirea unei ”clape” numai bune pentru nunţi şi botezuri la ţară, asta deşi pe holul-muzeu, la 3 metri de scenă, exista o frumuseţe de pian, nou-nouţ. Scena goală, cu o perdea dintr-un material kitsch, ca beteala, în spate. Haos la casa de bilete. Gunoi neridicat cu zilele la ieşirea din teatru. Mai sunt şi altele, dar... Teatrul ”Tănase” a încasat o chirie, probabil deloc modică, dar nu a ajutat acest spectacol deloc. O foarte ciudată idee, cu un laptop legat prin proiector la un ecran, undeva lângă scenă, care deranja vizibil, mai ales că nu era nimic interesant de văzut la el.

Dar ceea ce e extrem de îmbucurător e că acest minunat ansamblu, împreună cu colaboratorii săi, au reuşit prin talent, şarm, dezinvoltură şi dedicaţie să aducă la viaţă o idee foarte generoasă. Ea ar trebui continuată, îmbunătăţită, extinsă! Ar trebui ruptă de orice asemănare cu concertele şablon de muzică cultă. Ar trebui decor, aş vrea să văd mai multe perechi de dansatori, aş vrea să aud cvartete vocale, ar merge minunat alte costume, de alte culori, nu doar negre şi nu ”de acasă”. Mi-ar plăcea să văd ideea asta materializată într-un spectacol amplu, ca un cabaret, să zicem. Şi, bineînţeles, cu un alt titlu, care să reflecte real repertoriul propus.

Ei ar putea face asta. De ce nu? Sunt tineri şi entuziaşti, au talent cu carul, iubesc muzica, au în spate îndrumători dintre cei mai buni şi au libertatea să aducă idei noi. Trebuie doar să creadă în ei înşişi, să îşi asume ideile şi să îndrăznească. Căci doar îndrăzneţii înving!

Răzvan GEORGESCU

foto: Virgil Oprina

De 140 ani, *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu

Ascultând transmisia Concertului extraordinar de Ziua Culturii Naţionale a Orchestrei Facultăţii de Muzică din cadrul Universităţii de Vest din Timişoara printre alte lucrări din creaţia românească, interpretarea violonistului Alexandru Tomescu cu Sebastian Felea la pupitrul dirijoral a *Baladei* lui Ciprian Porumbescu, ne-a dus cu gândul la lucrările compozitorului focalizând scurgerea celor 140 de ani de la prima reprezentare a opusului său emblematic *Crai nou* pe un text de Vasile Alecsandri, publicat la Iaşi încă din 1852.

Stabilit pentru o scurtă perioadă în oraşul de sub Tâmpa ca dascăl de muzică şi dirijor de cor, tânărul cu studii superioare şi de conservator de la Viena, bucovineanul Ciprian Porumbescu (1853-1883) va zămisli aici una din cele mai importante compoziţii, opereta *Crai nou* socotită azi prima lucrare de acest gen a muzicii de sorginte românească. La 27 februarie 1882, un mănunchi de muzicieni braşoveni au entuziasmat publicul dornic de a i se oferi o nouă lucrare a compozitorului ce cu fiecare lucrare de a sa creştea în ochii melomanilor.

Ciprian Porumbescu

De la „Colecţia de cântece sociale pentru studenţii români", a lucrărilor instrumentale, vocale, dar mai ales cele corale la impunătoarea frescă muzicală de esenţă pur românească prezentată acum 140 de ani în modesta şcoală gimnazială cu rezonanţă naţională va încununa şi activitatea componistică din scurta viaţă a autorului ei.

Lucrarea şi-a luat repede zborul, reprezentându-se în mai toate localităţile cu populaţie ce simţea şi gândea cu profund sentiment naţional, unde piesele sale corale *Tricolorul*, *Pe-al nostru steag e scris unire* (devenit chiar imnul Albaniei), *Cântec de primăvară* (cunoscut şi ca *Marş de 1 mai*) sau *Altarul mânăstirii Putna*, *Cisla* şi *Serenada* şi-au făcut casă bună, ademenind cu interpretări felurite şi atractive chiar pentru creatorul lor.

Creaţia lui Porumbescu a fost repede îndrăgită de corurile bănăţene care au dorit chiar ca preferatul lor compozitor să vină în mijlocul lor, ce s-a şi întâmplat în toamna aceluiaşi an după premieră, la festivităţile corale închinate lui la Lugoj şi Chizătău, unde a putut vedea amploarea mişcării corale din acest colţ de ţară, aprecierea muzicii scrise de el şi temeinicia spiritului naţional. Dar şi Oraviţa a avut o contribuţie majoră în sprijinirea compozitorului. Astfel la 7 ianuarie al anului 1889 pe scena unui teatru adevărat a fost prezentată opereta *Crai nou*, cu 10 ani înaintea "Societăţii Muzicale Române" din capitală. "Reuniunea de Muzică şi Cânt" creată în 1863, cu dirijorul ei de atunci Francisc Zech după ce a avut o încercare cu o lucrare asemănătoare *Naşa-Trina* a unui anonim local a realizat şi premiera bănăţeană cu *Crai nou*. Sim. Sam. Moldovan în cartea sa *Oraviţa de altădată* notează şi interpreţii: Dochiţa - Iulia Dragoescu, Anica - Elisaveta Purgariu, Ispravnicul - Gheorghe Jianu, Bujor - Dimitrie Andriţoi, Leonaş - Ioan Bogdan şi Moş Corbu - Lazăr Dragoescu meritul punerii în scenă este al medicului Gheorghe Vuia, preşedintele Reuniunii. Obţinerea partiturii însă a fost înlesnită de tatăl compozitorului, preotul Iraclie, ce susţinea o intensă corespondenţă cu reuniunile bănăţene. Şi tot la Oraviţa s-a făcut şi un alt pas în propagarea creaţiei lui Porumbescu prin tipărirea versiunii pentru cor bărbătesc a *Cântecului de primăvară* încă din 1880 la librăria locală „I. E. Ţiereanu".

Mai toate oraşele bănăţene au reluat opereta lui C. Porumbescu, succesul muzicii autotone, al teatrului muzical românesc, cu ansambluri de amatori, melomani, iubitori ai muzicii cu rezonanţă naţională scrisă din tot sufletul. Dintre toate acestea amintim îndeosebi: la Caransebeş în primăvara lui 1914, obţinând un mare succes pentru muzica românească, pentru cei ce au dat glas din cadrul "Reuniunii de Cântări" şi pentru dirijorul Antoniu Sequens, muzicianul de origine cehă care a ştiut ce, cum şi când s-o prezinte. Ea a mai fost prezentată în oraş în 1945, şi 1951, sub conducerea muzicală a lui Josif Palik. În oraşul montan Anina, în 1926 cu ing. Carol Chodora, Ada Dobl şi Irma Şmolik şi "Reuniunea Română de Cântări", ... sau la Timişoara chiar cu elevii Liceului „C. Diaconovici-Loga" în 1939, cu profesorul lor Tiberiu Alexandru, viitorul etnomuzicolog de renume.

Damian VULPE

25 de ani cu Radio România Muzical

24 martie 1997 a fost prima zi de emisie a singurului post de radio românesc dedicat muzicii culte. În 24 martie 2022, **Radio România Muzical** a împlinit, aşadar, 25 de ani de viaţă, o frumoasă aniversare ce a fost sărbătorită prin emisiuni, concerte şi proiecte speciale.

Pe frecvenţele radio 97.6 şi 104.8 FM şi online, la www.romania-muzical.ro, au fost difuzate înregistrări din evenimentele organizate pe parcursul acestui sfert de veac de istorie.

Concertele asociate acestei aniversări au fost reunite sub genericul „Serile Radio România Muzical": primul dintre ele a fost cel susţinut de Orchestra de Cameră Radio, dirijată de Radu Popa, împreună cu tinerii muzicieni finalişti ai competiţiei pentru bursa „Moştenitorii României muzicale" – ediţia 2021: soprana Aida Pascu (21 ani), percuţionista Sara Gheorghe (20 ani) şi pianistul Dominik Ilisz (18 ani), un proiect Radio România Muzical şi Rotary Club Pipera iniţiat în 2020, care continuă şi anul acesta.

În 24 martie, sub titlul „Moştenitorii României muzicale", o serie de concerte iniţiată de managerul Cristina Comandaşu, a avut loc la Sala Radio un recital susţinut de pianistul Mihai Ritivoiu. Proiectul „Moştenitorii României muzicale" a fost lansat în 2018, în coproducţie cu Rotary Club Pipera, în dorinţa de a-i prezenta publicului românesc pe tinerii talentaţi care activează mai mult în străinătate decât acasă, în România. Până în prezent, acest proiect înseamnă peste 20 de recitaluri şi concerte, două albume apărute la Editura Casa Radio şi un prim turneu naţional. Vizibilitatea proiectului a devenit internaţională prin sute de minute de înregistrări care au fost prezentate Uniunii Europene de Radio şi au fost incluse în emisiunile unor posturi precum BBC Radio 3 sau France Musique.

În 25 martie a avut loc un concert susţinut de Orchestra Naţională Radio sub bagheta dirijorului Cristian Măcelaru, cu violonistul Alexandru Tomescu solist, primul sold-out post-pandemie, la Sala Radio. Cei doi muzicieni invitaţi susţin şi rubrici permanente la Radio România Muzical: Cristian Măcelaru prezintă „Camera albastră" din 2020 şi Alexandru Tomescu – „Obiectiv-emotiv", din 2018. Concertul din 25 martie a fost şi un prilej de a aniversa 10 ani de la debutul lui Cristian Măcelaru pe o scenă românească: primul său concert în România a fost susţinut la Sala Radio, în noiembrie 2012, cu Orchestra Naţională Radio, la iniţiativa Radio România Muzical. Iar Alexandru Tomescu sărbătoreşte anul acesta 20 de ani în poziţia de solist al Orchestrelor Radio.

Prin emisiunile sale şi proiectele derulate, postul Radio România Muzical promovează **valoarea** în muzică, cu accent pe promovarea tinerelor valori româneşti; atragerea unui nou public este o precupare constantă, spre exemplu, prin proiectul „Ascultă 5 minute de muzică clasică", desfăşurat din 2010 în spaţii neconvenţionale, precum şi în şcolile din întreaga ţară, din 2014, la iniţiativa Cristinei Comandaşu.

Devenit principala scena virtuală de concert în perioada pandemiei, contul Facebook Radio România Muzical propune în această perioadă şi un nou proiect: "Muzica te inspiră". Atât profesioniştii, cât şi muzicieni amatori sunt invitaţi să trimită propriile înregistrări video cu interpretări de muzică clasică şi jazz care pot fi urmărite pe contul Facebook Radio România Muzical.

Iată şi mesajul către public al Preşedintelui Director General Radio România, Răzvan Ioan Dincă, extras dintr-un interviu live la Radio România Muzical:

Într-o astfel de lume, a degringoladei create de conflicte armate, vărsări de sânge, pandemie ce pe dedesubtul nostru încă funcţionează, deşi ne facem că am uitat de ea, şi multe alte ameninţări ce pot apărea în contextul dat, muzica e un limbaj universal ce vorbeşte despre alte lucruri - despre sensul existenţei umane, despre emoţia profundă, despre lucrurile care te apropie de divinitate sau de lucrurile esenţiale pe care fiecare om le are, unele conştient, altele, nu. Când ai contact cu muzica, oricum ai fi şi orice pregătire ai avea, nu poţi să nu simţi. Sunt oameni care nu conştentizează că muzica e importantă pentru ei pentru că nu au contact cu ea, şi-atunci cum să fie important ceva cu care n-ai nicio legătură? Eu aş spune aşa: dacă sunt voci care vorbesc despre terapie prin muzică, poate că ar fi bine să îndrumăm oamenii să înţeleagă că terapia aceasta întotdeauna va duce la pace, nu la război, întotdeauna va duce la vindecare, nu la boală şi întotdeauna muzica transmite un mesaj pozitiv, cât de tristă ar fi ea. Şi, dacă avem noi un pic de suflet, şi dacă creierul nostru ne dictează câteodată să facem şi nişte acţiuni ce nu răspund doar nevoilor primare - şi cred că momentul în care s-a inventat limbajul a fost ulterior apariţiei muzicii, deci creierul nostru a funcţionat într-un sens muzical înainte de a funcţiona într-un sens al cuvântului - trebuie să nu uităm că acest tip de limbaj muzical transcende limba, transcende popoare, transcende continente şi, mai ales, transcende conflictul.

Andreea KISELEFF

Orchestra Naţională Radio, Alexandru Tomescu, Cristian Măcelaru

"Oscarurile" pentru muzică

Ca în fiecare primăvară, timp de câteva zile lumea a fost cuprinsă de „febra Oscarurilor". Printre marile producții de anul acesta s-a făcut remarcată şi ecranizarea din 2021 a celebrului musical „West Side Story" (Poveste din cartierul de vest), o producție care îi aparține marelui Steven Spielberg.

Lung-metrajul a fost nominalizat la şase categorii (Cele mai bune costume – Paul Tazewell; Cea mai bună regie – Steven Spielberg; Cea mai bună imagine – Producători: Steven Spielberg şi Kristie Macosko Krieger; Producție şi Design: Adam Stockhausen, Rena DeAngelo; Cel mai bun Sunet – Tod A. Maitland, Gary Rydstrom, Brian Chumney, Andy Nelson şi Shawn Murphy; Cea mai bună actriță în rol secundar – Ariana DeBose). A câştigat Oscarul Ariana DeBose, pentru rolul Anita.

Ariana DeBose

Nominalizările pentru cea mai bună coloană sonoră au aparținut unor compozitori în vogă la acest moment: Nicholas Britell („Don't Look Up"), Germaine Franco („Encanto"), Alberto Iglesias („Parallel Mothers"), Jonny Greenwood („The Power of the Dog"), iar premiul pentru cea mai bună partitură originală a mers către super-producția „Dune" (Hans Zimmer), care a primit şi premiul pentru cel mai bun sunet.

Pentru cea mai bună melodie originală, nominalizările au fost: *Somehow You Do* din filmul „Four Good Days", *Down to Joy* („Belfast"), *Dos Oruguitas* („Encanto") şi *Be Alive* („King Richard"). *No Time to Die* din filmul omonim a fost câştigătorul premiului, piesa fiind scrisă de Billie Eilish şi Finneas O'Connell.

Să ne întoarcem totuşi la premiul pentru Cea mai bună actriță într-un rol secundar, deoarece acesta aduce o premieră interesantă. Ariana DeBose (31 de ani) a intrat în istoria Oscarurilor drept prima femeie mulatră (afro-latină), *queer*, care a câştigat vreodată premiul categoriei menționate.

Victoria este cu atât mai neaşteptată cu cât DeBose se afla doar la prima nominalizare pentru Premiul Academiei. Însă nu este primul trofeu câştigat pentru acest rol: DeBose obținuse anterior un Glob de Aur, un BAFTA şi un premiu Screen Actors Guild.

Anita este un personaj foarte ofertant, se pare. În 1962, Rita Moreno a câştigat acelaşi premiu jucând acelaşi rol în filmul original „West Side Story". A făcut ea însăşi istorie ca prima femeie hispanică ce a câştigat la categoria „Cea mai bună actriță în rol secundar". În producția din 2021, Rita Moreno a revenit pe platou interpretând rolul Valentinei, proprietara farmaciei.

Publicații precum „The New American", „Vanity" sau „E!" au comentat producția de față prin prisma corectitudinii politice, exemplificând numeroase ocazii în care Spielberg a ales să re-imagineze conținutul pentru a menține un nivel ridicat al echității. Cel mai evident exemplu este faptul că secvențele în care se vorbeşte limba spaniolă nu sunt subtitrate „pentru a nu oferi limbii engleze putere asupra spaniolei". Desigur, există destule argumente pro şi contra acestei maniere de realizare a peliculei, însă cel mai important este faptul că acțiunea este coerentă, se derulează dinamic şi este sprijinită permanent de muzica (vocală sau instrumentală) foarte sugestivă. Şi din punct de vedere vizual se încadrează epocii în care are loc povestea; putem observa stilul coloristic caracteristic în care sunt montate producțiile marca Spielberg, care încadrează de altfel firesc atmosfera epocii în care se petrece acțiunea. Regizorul a rămas fidel libretului, astfel că a rezultat un *musical* cu aer *vintage* care a readus în memoria noastră numeroasele momente muzicale memorabile, de la *Maria* până la *Somewhere* sau *I Feel Pretty*.

Dincolo de aspectele ireproşabile de ordin tehnic, rămâne totuşi veşnica dezbatere: care dintre realizări este mai reuşită – ecranizarea sau musicalul?; filmul sau cartea?; cartea sau musicalul?... Desigur, producțiile cinematografice, sau chiar cele pentru micile ecrane, au avantajul de a ajunge la mult mai mult public într-un timp foarte scurt, fără a exista diferențe de interpretare sau de calitate; am totuşi sentimentul că unele producții sunt destinate unui altfel de public, unei altfel de scene.

Sunt sigură că această dezbatere nu are sorți de rezolvare categorică, fiecare va rămâne fidel crezului său. Eu îmi rezerv dreptul să nu tranşez încă această dilemă...

Norela-Liviana COSTEA

Impostura editorială la ordinea zilei

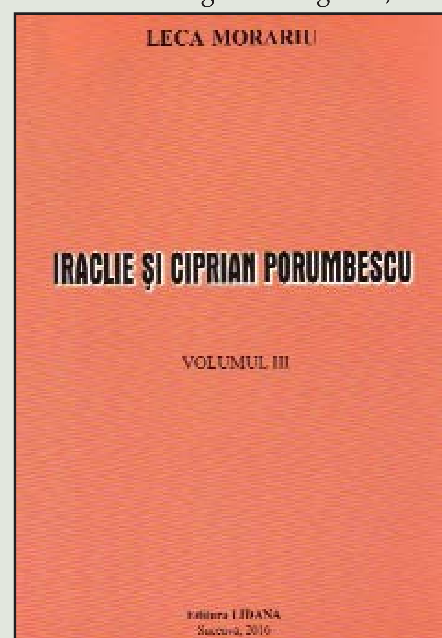
Aflu de pe situl Centrului Cultural Bucovina, dar şi din presa suceveană – Monitorul şi alte publicaţii, că pe data de 15 martie, la Biblioteca judeţeană „I.G.Sbiera" din Suceava s-a lansat cel de-al II-lea volum cu titlul „Iraclie şi Ciprian Porumbescu" de Leca Morariu. Sic!

De unde atâta lansare a unei opere care a fost publicată cu sprijinul Consiliului Judeţean Suceava prin Centrul Cultural Bucovina, în 4 (patru) volume, sub îngrijirea specializată a prof. univ. dr. Vasile Vasile, reputat muzicolog, în perioada anilor 2014-2017?

Iată copertele celor patru volume ce pun în circulaţie editorială la mai mult de jumătate de secol opera fundamentală a lui Leca Morariu dedicată intelectualului bucovinean pr. Iraclie Porumbescu şi personalităţii compozitorului patriot Ciprian Porumbescu.

Cele 4 volume din monografia dedicată de Leca Morariu celor doi intelectuali bucovineni redau documentul dactilografiat de soţia lui Leca Morariu, distinsa Octavia Morariu, care l-a şi predat Editurii Muzicale pentru tipar. Fiind predată în editură în plină perioadă de cenzură comunistă, monografia a fost crunt cenzurată, astfel încât la vremea aceea, din primul volum îngrijit de muzicologul Vasile Vasile a văzut lumina tiparului un volum masacrat de cenzurator. Apoi, distinsul muzicolog s-a oprit din publicat, aşteptând vremuri mai bune. Opera monografică completă a savantului bucovinean a văzut lumina tiparului abia în deceniul al doilea al secolului XXI, la Suceava, în 4 volume publicate la Editura Lidana între anii 2014-2017. Monografia realizată de Leca Morariu în prima jumătate a sec. XX este cea mai documentată lucrare muzicologică dedicată compozitorului bucovinean Ciprian Porumbescu şi tatălui său, pr. Iraclie Porumbescu.

Cunosc primul volum publicat sub acelaşi titlu de Maria Olaru şi la momentul lansării lui am protestat public cu argumente profesionale incontestabile. De unde această aşa-zisă „nouă" operă publicată sub acelaşi titlu de pretinsa promotoare a operei lui

Leca Morariu, farmacista Maria Olar? Maria Olar, vecină fiind cândva cu Octavia Morariu soţia savantului bucovinean, a pus mâna pe locuinţa acesteia după moarte, devenind custode al unei „Fundaţii culturale Leca Morariu", ce pretinde că promovează opera şi personalitatea savantului bucovinean.

Această ediţie construită pe resturi de manuscrise rămase în locuinţa defunctei **nu** reprezintă opera monografică a lui Leca Morariu, ci sunt resturi răzleţe de manuscrise valorificate deja editorial în monografia publicată. Grav este faptul că această aşa-zisă „promotoare" a operei lui Leca Morariu, după ce a sabotat publicarea volumelor monografice originale, dar a şi participat la lansarea lor, nu a înţeles nici în ziua de astăzi că dacă vrea să publice manuscrise răzleţe de-ale lui Leca Morariu - nu o opreşte nimeni să o facă -, trebuie să le publice sub alt titlu decât cel al operei monografice originale publicată deja de Centrul Cultural Bucovina sub îngrijirea specializată a muzicologului Vasile Vasile, după dactilograma realizată şi corectată de însăşi soţia lui Leca Morariu.

Şi mai grav este faptul că falsul editorial al acestei cocoane a fost elogiat de universitari super-titraţi, din nefericire nedocumentaţi. Prin urmare, elogii nefondate!

În consecinţă nu pot decât să-mi exprim revolta şi oprobiul faţă de acest act de profanare a unei opere muzicologice fundamentale a lui Leca Morariu în favoarea unui surogat publicat sub acelaşi titlu de o impostoare cu pretenţii de promotoare a operei savantului bucovinean.

Constanţa CRISTESCU

La dispariția sopranei Marieta Grebenişan, una din puținele Artiste Emerite ale Timişoarei

La începutul formării Operei Române timişorene majoritatea soliştilor au venit de la teatrele similare din Bucureşti sau Cluj unde exista deja de peste 25 de ani o efervescentă viață muzicală lirică care se suprapunea elementelor locale dornice şi capabile să slujească această artă. Valul al doilea de solişti ai instituției nou create a dus la răsturnarea situației. Elemente înzestrate din părțile locului

şi-au ales abordarea drumului ce vroiau să-l urmeze, în noul teatru liric, cea de a treia Operă Română, a Banatului. Aceasta era şi calea pe care a pornit tânăra şi înzestrata soprană, apreciată de toți care au ascultat-o, urmărind evoluțiile în decursul anilor în cele mai frumoase şi importante înscenări din oraşul de pe Bega, ca acum să putem face o retrospectivă deosebit de meritorie a ilustrei soprane, plecată dintre noi în primăvara aceasta (15 martie) după ce şi-a văzut împlinirea dorințelor la venerabila vârstă de peste 91 de ani

Marieta Grebenişan s-a născut la 8 septembrie 1930 în Arad pe Mureş – granița Banatului istoric, într-o familie de ardeleni cu orientări spre cultură şi artă către care vroiau s-o îndrepte cu orice preț şi pe fiica lor. La fragedă vârstă deja, George Simonis, muzician de notorietate a întrevăzut strălucitul ei viitor. Dar începutul a fost făcut la Timişoara, unde a absolvit Liceul „Carmen Silva", iar laturile artistice au demarat cu lecții de balet sub îndrumarea lui Carol Valkay apoi pianul şi desgiur canto-ul, mai mult sau mai puțin la Conservatorul Municipal, şi totuşi s-a gândit la abordarea studiului chimiei, dar activitatea în ansamblul „Flacăra" sau în cel al Tineretului, cu care a văzut Bulgaria au condus-o spre muzică pregătindu-se intens pentru studii superioare şi reuşind să devină studentă la prestigiosul Conservator din Leningrad, îndrumată fiind de prim solista Teatrului „Kirov", Olga Afanasieva Kosevarova. Încă din ultimii ani debutează în *Nunta lui Figaro* (Contesa), *Faust* (Margareta) şi *Evgheni Oneghin* (Tatiana) cu care a susținut în 1954 şi examenul de diplomă.

Deşi repartizată la Teatrul de Operă şi Balet din Bucureşti, Marieta Grebenişan preferă Opera de Stat din Timişoara de care îşi va lega întreaga activitate artistică, până la pensionarea din 1978, exceptând stagiunea 1955-56, când a fost la Cluj, evidențiindu-se în repertoriul autohton în *Pană Lesnea Rusalim* de P. Constantinescu şi *Neamul Şoimăreştilor* de T. Jarda. Şi după revenire va promova muzica românească prin contribuția la spectacolele *Năpasta* (Anca) de S.V. Drăgoi, *Răscoala* (Nadina) de Gh. Dumitrescu sau extrase din opera *Ileana* de E. Monția cu Filarmonica din Arad pentru Radio Bucureşti, dar şi în genul operetei *Lăsați-mă să cânt* de G. Dendrino.

În teatrul timişorean şi-a format şi consolidat cariera obținând prin structurarea repertoriului, reale şanse de de dezvoltare şi impunere a unei ascensiuni exemplare în care calitățile sale puteau să atingă culmile la care era predispusă. Aici a debutat în *Flautul fermecat* (Pamina) de W.A. Mozart, *Fidelio* (Leonora) de L. van Beethoven, *Cneazul Igor* (Iaroslava) de A. Borodin, *Trubadurul* (Leonora), *Bal mascat* (Amelia), *Nabucco* (Abigail), *Aida* (rolul titular), *Don Carlos* (Elisabeta), *Falstaff* (Alice Ford) de G. Verdi, *Manon* (rolul titular) de J. Masenet, *Olandezul zburător* (Senta), *Lohengrin* (Elsa) de R. Wagner, *Paiațe* (Nedda) de R. Leoncavallo, *Cavalleria rusticana* (Santuzza) de P. Mascagni, *Turandot* (rolul titular) de G. Puccini sau *Povestirile lui Hoffmann* (Giulietta, Stella) de J. Offenbach şi *Casa cu trei fete* (Grisi) de Fr. Schubert-H.Berté, intrând astfel apoi în sfera operetei cu *Liliacul* (Rosalinda) de J. Strauss-fiul, *Studentul cerşetor* (Nowalska) de K. Millöcker, *Logodnicul din lună* (Wimpel) de E. Künnecke sau *My fair lady* (D-na Higgins) de Fr. Loewe, toate constituind trepte spre obținerea încă din 1964 a titlului de Artist emerit.

Dar Marieta Grebenişan alături de Filarmonica „Banatul" a contribuit şi la realizarea unor lucrări vocal-simfonice, de la *Anotimpurile* de J. Haydn şi *Simfonia a 9-a* de L. van Beethoven la *Ioana pe rug* de A. Honegger sau *Balada steagului* de S. Toduță. Recunoaşterea interpretărilor sale valoroase au venit şi prin turneele în zeci de oraşe din străinătate şi a solicitărilor celor ce au pornit pe acelaşi drum,

pentru a-i indruma şi destăinui secretele succesului. Împreună cu soțul ei, Iuliu Mare, bariton de rang al operei timişorane şi-au întregit familia cu fiul Marius Iuliu Mare, care şi-a urmat tatăl pe aceeaşi scenă, dar a plecat dintre noi mult prea devreme.

Damian VULPE

Constantin Bardan

Lumea romanţei este din nou îndoliată prin plecarea dintre noi, după Marcel Iorga, a unuia dintre cei mai valoroşi compozitori din perioada recentă a genului. Ieşeanul Constantin Bardan se născuse la 6 iulie 1948. A studiat pianul şi vioara şi a absolvit în 1968, ca şef de promoţie, Academia militară de muzică "Iacob Mureşianu" din Bucureşti, unde a studiat clarinetul şi saxofonul. A semnat peste o sută de melodii de muzică uşoară şi de petrecere, a fost şef de orchestră, dar mai ales a dăruit lumii romanţei zeci de lucrări ce se cântă la toate manifestările importante, intrând în patrimoniul acesteia. De altfel, încă din timpul vieţii portretul său a fost expus la celebrul muzeu "Casa Romanţei" din Târgovişte, alături de toate personalităţile marcante ale genului. A fost încununat adesea cu laurii Festivalului naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte. Astfel, în 1994 a primit Premiul special "Dan Stoian" pentru romanţa "Tu rămâi femeia sufletului meu" (interpret Constantin Florescu), în 1997 - premiul I pentru "Viaţa-i un joc de noroc" (Domniţa Moroşanu), în 2003 – premiul III pentru "Nu mai veni, dacă nu rămâi" (Diana Saracino), în 2014 – "Premiul special al municipiului Târgovişte" pentru "Iubirea, floare de cais" (Claudia Mariana Filipescu), în 2016 din nou un Premiu I pentru "Când ai albit, iubite?"

alături de Alina Mavrodin şi primarul Cristian Stan la Festinalul "Crizantema de aur"

(Vasilica Tătaru) şi în 2017 Premiul special "Ionel Fernic" pentru "Şi dacă... (Theodora Manolache). Cum spuneam, toate aceste titluri sunt nelipsite din repertoriul soliştilor de frunte ai romanţei, la fel ca ale acelora premiate la festivalul "Crizantema de argint" de la Chişinău, cum ar fi "Ce faci, inimă?", "Mi-a bătut în poartă fericirea", "Să ierţi că te-am făcut să plângi", "Azi voi scrie vieţii o scrisoare", "Ca o pasăre de noapte", "Te-am iertat", "M-am supărat", "Ne-a bătut în poartă", "Doar una din ele", "De ziua ta". A compus an de an romanţe inspirate, în ciuda stării de sănătate ce i se agrava treptat, în 2019 cucerind la ediţia a 23-a a festivalului de la Chişinău ultima distincţie majoră - premiul I cu piesa "1000 de ani şi o zi". La despărţirea de cei doi compozitori, directoarea artistică a Festivalului "Crizantema de aur" de la Târgovişte, reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu, a transmis gânduri emoţionante – "Adio, Constantin Bardan şi Marcel Iorga, smeriţi şi talentaţi slujitori ai romanţei! Plecarea prematură spre lumina eternă şi spre armoniile celeste a acestor doi compozitori ne îndurerează profund. Frumoasele lor romanţe lansate la Festivalul naţional "Crizantema de aur" au devenit parte a repertoriului de aur al Romanţei şi vor dăinui în recitalurile a numeroşi interpreţi români. Cu toţii

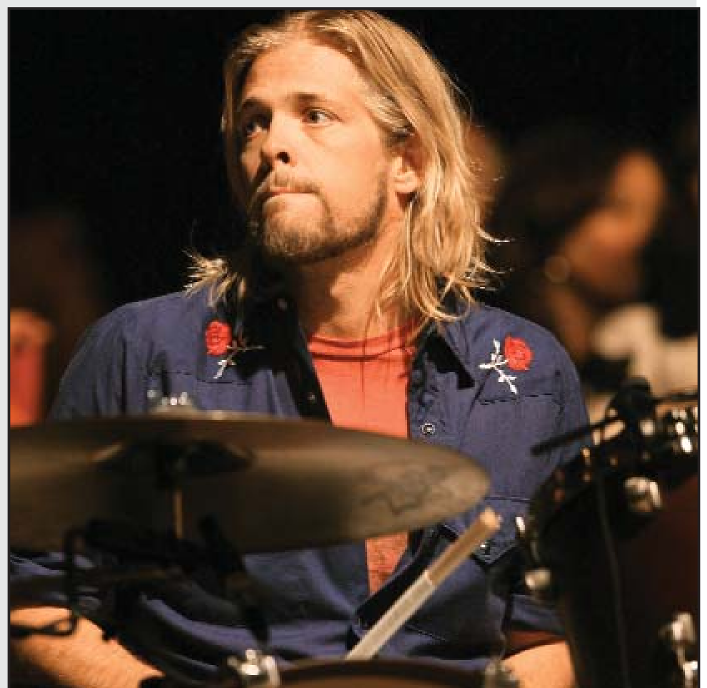

alături de Vasilica Tătaru

am pierdut, în această grea perioadă, doi muzicieni îndrăgostiţi de romanţă, doi buni prieteni al festivalului "Crizantema de aur" şi ai Târgoviştei, Cetate a romanţei româneşti, unde au fost onoraţi cu frumoase premii în concursul de Creaţie. Ne rugăm Bunului Dumnezeu să dea odihnă şi iertare de păcate sufletelor generoase şi calde ale acestor slujitori smeriţi ai romanţei româneşti. Veşnică să le fie pomenirea!". (**Marius Gherman**)

Taylor Hawkins

Muzicianul american Taylor Hawkins, cunoscut publicului larg ca fiind toboşar al trupei Foo Fighters, a murit în data de 25 martie, la vârsta de 50 de ani.

Taylor Hawkins s-a născut în data de 17 februarie 1972, în statul american Texas, dar la scurtă vreme s-a mutat

împreună cu familia în California. Până la colaborarea cu formaţia Foo Fighters, Taylor Hawkins a cântat cu

numeroşi artişti în cadrul concertelor live susținute de aceştia, cea mai importantă colaborare având loc în perioada 1995-1997, atunci când tânărul toboşar texan a cântat alături de Alanis Morissette în două turnee internaționale.

Începând din anul 1997, Taylor Hawkins devine membru permanent al trupei Foo Fighters. Formația a fost înființată în anul 1994 de un alt toboşar, Dave Grohl, în urma destrămării legendarei trupe Nirvana (în cadrul căreia Grohl era baterist), după moartea lui Kurt Cobain.

Hawkins a apărut pe nouă dintre cele zece albume de studio lansate de Foo Fighters până în prezent. Prin prisma vânzărilor record şi a numeroaselor premii internaționale, Foo Fighters a devenit una dintre cele mai populare trupe ale rock-ului modern. Împreună cu Foo Fighters, Taylor Hawkins a castigat 15 premii Grammy la categoria „Rock" dintr-un total de 32 de nominalizări. Albumul lansat în 2021, „Medicine at Midnight", la care Hawkins a colaborat în calitate de baterist şi producător, a dominat secțiunea „Rock" a Galei Grammy din acest an. Premiile Grammy au avut loc pe 3 aprilie, la doar 10 zile după moartea lui Taylor Hawkins. În cadrul acestei ediții trupa Foo Fighters a câştigat trei premii Grammy importante: albumul „Medicine at Midnight" a fost desemnat cel mai bun album rock al anului („Best Rock Album"), „Waiting on a War" a devenit cel mai bun cântec rock al anului („Best Rock Song"), iar piesa „Making a Fire" a câştigat la categoria „Best Rock Performance".

În 2005, Taylor Hawkins a fost desemnat de revista britanică de specialitate „Rhythm" drept cel mai bun toboşar rock, iar în 2021, alături de Foo Fighters, a fost introdus în prestigiosul Rock and Roll Hall of Fame.

Taylor Hawkins este considerat unul dintre cei mai importanți toboşari ai rock-ului contemporan. Activitatea muzicianului american nu s-a limitat numai la formația Foo Fighters. Hawkins a colaborat cu nume importante ale rock-ului internațional precum Brian May, Roger Taylor, Slash, Elton John sau Ozzy Osbourne. Încă din anul 2006, până la moartea sa, Taylor Hawkins a cântat în calitate de baterist şi solist vocal alături de propria trupă denumită Taylor Hawkins and the Coattail Riders, lansând şi trei albume de studio.

Viața şi cariera lui Taylor Hawkins au fost omagiate public de către colegii de trupă, fani şi nume importante din industria muzicală internațională şi din viață publică americană. Conan O'Brien, Ringo Starr, Tony Iommi, Tom Morello, Rick Astley, Stevie Nicks, David Letterman, Axl Rose, Ozzy Osbourne, Lenny Kravitz, John Stamos, Mick Jagger, Steven Tyler, Brian May, Slash, Miley Cyrus, Elton John, Roger Taylor, Billie Eilish şi Jill Biden, prima doamnă a Statelor Unite, s-au numărat printre cei care au dorit să-i aducă un ultim omagiu lui Taylor Hawkins.

David LAPADAT

Eugen Rotaru – „Şi ce clipe minunate vom trăi!"

Prin osârdia unor oameni extraordinari, memoria valorilor remarcabile ale culturii noastre este păstrată pentru cei tineri, dar şi pentru generațiile viitoare, sub forma de cărți sau CD-uri. În cazul scriitorului Eugen Rotaru, persoana providențială este văduva sa, actrița Maria Rotaru, care ne propune, iată, o a doua carte înmănunchiind o parte din creația regretatului poet şi textier (a publicat şi proză, dar volumul de față include doar versuri). Avem de-a face cu o colecție impresionantă, întinsă pe 420 de pagini, cu poezii, versuri ale unor mari şlagăre şi secvențe din libretele celor 36 de musical-uri la care a fost co-autor, alături de compozitori de vază cum ar fi Laurențiu Profeta, Ion Cristinoiu, Horia Moculescu, V. V. Vasilache, Marius Țeicu, Marcel Dragomir, Dan Ştefănică, mai toți prezenți în paginile volumului şi cu versuri ale unor şlagăre de neuitat. Cartea este prefațată de Aurel Storin şi de Octavian Ursulescu (cu un fragment dintr-o prefață anterioară), dar mai ales de Maria Rotaru, care a îngrijit cu rigoare această apariție. Textul ei „Scrisoare în Timp...", este o adevărată nuvelă de 27 de pagini, cu amintiri emoționante, tulburătoare adesea, mică istorie a anilor frumoşi ai tinereții noastre, o declarație de dragoste cum rar ne-a fost să citim. Cartea a apărut în condiții grafice de excepție la editura Eikon, beneficiind de superbe ilustrații semnate de Ilina Schileru. Iar evenimentul de lansare a fost de asemenea unul special, gazdele de la restaurantul "Ciao Nicky",

amenajat într-o vilă superbă, fiind la mare înălțime. Au fost prezenți şi au rostit cuvinte calde despre autor compozitorul Mircea Drăgan (cu multe piese de succes scrise pe versuri de Eugen Rotaru), Stela Enache, Elvira "Vivi" Iancu (colaboratoare apropiată atât în studioul de înregistrări de la magazinul "Muzica", unde "Jack" Rotaru a fost un timp director, cât şi în plan editorial), cunoscutul meloman Doru Chiriacesu, Irina Margareta Nistor (relatând colaborările cu filmul), nemaivorbind de fiul scriitorului, cineastul Alexandru Rotaru, venit special din SUA. Unul din directorii de la Radio România a fost "interpelat" de Mircea Drăgan şi de Octavian Ursulescu legat de faptul că bijuteriile muzicii uşoare româneşti, între care şi cele pe versuri de Eugen Rotaru, se aud mai des la un post privat, Radio Romantic, decât la cel public, dar asta nu se va schimba până când nu vor fi înlocuiți veleitarii fără pregătire muzicală cu adevărați profesionişti, cunoscători ai tradițiilor muzicale autohtone...

După cartea anterioară, apărută la Editura Muzicală şi care conținea şi partituri ale cântecelor, precum şi după albumele editate de Casa de discuri Eurostar, moştenirea lui Eugen Rotaru, care a fost membru al UCMR, este perpetuată de acest nou volum, care se parcurge cu nostalgia unor vremuri când valorile erau prețuite, nu marginalizate ca în ziua de azi...

Dorin MANEA

"Crizantema de aur" – 55

Organizat în colaborare cu UCMR, Festivalul național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște ar trebui să fie un model de urmat pentru celelalte manifestări similare, atâtea câte mai sunt. Astfel, deși ediția a 55-a, cifră minunată!, va avea loc abia între 20 și 22 octombrie, directoarea artistică Alina Mavrodin Vasiliu a elaborat și a afișat deja pe site-ul oficial, încă din aprilie, regulamentul, datele și condițiile preselecțiilor, cu fișele de înscriere respective, însoțite de un cuprinzător comunicat de presă – o dovadă de rigoare și profesionalism. Festivalul este organizat și în acest an de Primăria și Consiliul local Târgoviște, Teatrul "Tony Bulandra", Consiliul județean Dâmbovița, Centrul județean de cultură și Asociația culturală "Cetatea Romanței" Târgoviște, în colaborare cu UCMR și cu Uniunea Muzicienilor din Moldova. Festivalul-concurs se desfășoară sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO, tema principală a manifestării fiind în acest an "Romanța-tezaur cultural național". În secțiunea de Interpretare pot participa soliști cu vârsta cuprinsă între 18 și 45 de ani, urmând a avea loc preselecții la Constanța, Brașov, Iași, Craiova, Târgoviște, București, Chișinău, plus una online. Vor fi selecționați maximum 16 concurenți, cu obligația acestora de a lua parte ulterior la "Atelierele de romanță", ca stagii de pregătire a finaliștilor. Juriul secțiunii de Creație va fi format din 4 compozitori desemnați de UCMR (din rândul acestora va fi ales și președintele juriului), 2 compozitori reprezentând Uniunea Muzicienilor din Moldova și un poet, acest juriu urmând a selecta, la sfârșitul lunii iunie, și cele 12 piese în primă audiție pentru finală, lucrările propuse urmând a fi expediate până la data de 18 iunie.

Pe tot parcursul anului 2022, deci acoperind o bună parte din lunile de până festival, se va desfășura pe scene importante din România și din Republica Moldova Programul național de concerte "Romanța, regina inimilor", organizat de Asociația culturală "Cetatea Romanței" (președinte: Teodor Vasiliu). În ceea ce privește secțiunea deschisă compozitorilor, menționăm că este unicul Concurs de Creație din țară, exceptându-l pe cel consacrat celor mici, la festivalul "Mamaia copiilor"! Sunt puse în joc, la ambele secțiuni, în afară de Trofee și premiile I, II și III, câte patru premii speciale. La Interpretare nu pot participa cei care au cucerit anterior Trofeul sau diverse premii la trei ediții consecutive. Juriul va avea în vedere (la preselecție nu se vor opera ierarhizări, evident) calitățile vocal-interpretative, valoarea și dificultatea repertoriului, precum și prezența scenică. Repertoriul de concurs în finală va include obligatoriu o romanță veche, din patrimoniul genului, precum și o alta lansată sau premiată în cadrul Concursului de Creație al "Crizantemei de aur", în felul acesta fiind promovate lucrările noi. Preselecția online se va desfășura în sistem de video-conferință și va oferi posibilitatea participării interpreților de peste hotare sau acelora care nu pot ajunge în orașele unde vor fi găzduite, în a doua parte a lunii mai și în luna iunie, faze de preselecție. Detaliile tehnice vor fi publicate pe site-urile www.crizantemaaur.ro și www.cetatearomantei.ro. În foyerul Teatrului "Tony Bulandra" (director Mihai Constantin Ranin), gazdă ospitalieră an de an, vor fi programate lansări de carte, CD-uri și DVD-uri la standuri specializate, vor fi prezentate broșuri, antologii, culegeri cu creații omagiindu-i pe corifeii romanței. La Muzeul "Casa Romanței" vor fi amenajate expoziții, iar participanții vor fi invitați la dezbateri și diverse mese rotunde referitoare la viitorul acestui gen muzical.

Marius GHERMAN

Festivalul Național de Romanțe
Crizantema de aur
-Ediția a 55-a, Târgoviște, România-
desfășurat sub patronajul
Comisiei Naționale a României pentru UNESCO

TEATRUL TONY BULANDRA TÂRGOVIȘTE

ANUNȚ

Festivalul Național de Interpretare și Creație a Romanței „Crizantema de Aur", ediția a 55-a, desfășurată sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO, organizează în perioada 20 – 25 iunie 2022

PRESELECȚIA NAȚIONALĂ PENTRU CONCURSUL DE CREAȚIE

Romanțele în primă audiție trebuie expediate până la data de 18 iunie 2022 prin poștă și prin e-mail la următoarele adrese:

- prin poștă/curier la **Asociația Culturală „Cetatea Romanței" Târgoviște, str. Tudor Vladimirescu, nr. 46A, et. 2, Târgoviște, jud. Dâmbovița, cu mențiunea - pentru Festivalul Național de Romanțe „CRIZANTEMA DE AUR" 2021, Concursul de Creație,**
- pe e-mail la adresa cetatearomantei@gmail.com

Concursul de Creație este deschis atât creatorilor profesioniști (compozitori, poeți), membri ai uniunilor de creație, cât și celor amatori.

Condițiile de participare la **PRESELECȚIA NAȚIONALĂ** pentru Concursul de Creație a Romanței sunt prevăzute în **REGULAMENTUL OFICIAL** al Festivalului Național "Crizantema de Aur" postat pe site-ul www.crizantemaaur.ro și pe site-ul www.cetatearomantei.ro.

Festivalul este organizat de Consiliul Local Târgoviște, Primăria Municipiului Târgoviște, Consiliul Județean Dâmbovița, Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și Teatrul „Tony Bulandra" Târgoviște, în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu Uniunea Muzicienilor din Moldova.

Parteneri: Radio România și Televiziunea Română.

La Cave de Bucarest - jazz

În măsura în care forurile culturale şi administrative de stat se implică prea puţin în acţiuni de promovare a artei jazzului la noi prin prezenţe ***live*** – mai ales din pricina unor indisponibilităţi pecuniare cronice – devin cu atât mai salutare, benefice acele iniţiative private conferind deopotrivă muzicienilor cât şi melomanilor susţinători, un legitim drept de existenţă. Ne referim, într-o atare ordine de idei, la cluburi, terase, puburi, localuri şi alte spaţii destinate relaxării. Astfel, unul dintre imobilele poziţionate în cartierul Militari din capitală, purtând pe frontispiciu genericul ***„La Cave de Bucarest"*** s-a constituit în anii din urmă drept o gazdă ospitalieră a multor întrevederi de succes ale muzicienilor cu un public privilegiat, căruia i s-a dăruit nu doar un ambient amiabil şi muzică de ţinută dar şi, concomitent, delicatese culinare inspirate de gastronomia franceză. Demirug al acestui edificiu, specialistul IT **Mihai Focşa** care trăieşte şi activează de decenii în Franţa, a fost dintotdeuna la revenirile în ţară un răsăditor al iubirii pentru jazz şi pentru gastronomia de top, asumând pentru al său local şi onoranta funcţionalitate de club de jazz.

Marius Vernescu

În luna trecută, după un recital al grupului condus de tânăra, talentata vocalistă de jazz **Ana Maria Roşu** (5.03), am aplaudat două săptămâni mai târziu, sâmbătă 19 martie 2022, concertul de excepţie oferit de **Irina Sârbu Band**. Venită pe lume la 23 iulie 1973 în Bucureşti, **Irina Sârbu** a vădit de timpuriu disponibilităţi evidente pentru două arte ale spectacolului: muzica şi teatrul. După studii liceale de muzică apoi universitare de teatru, artista s-a dedicat cu fervoare ambelor domenii de referinţă susţinând un număr record de spectatole şi participând la peste cincizeci de festivaluri.

Evoluând în data de 19 martie în formulă de quartet, **Irina Sârbu Band** a realizat, spre satisfacţia auditorilor prezenţi, un veritabil show, fiind propulsată pe coordonatele succesului de coechipierii de grup interpretativ – ei înşişi instrumentişti de liga întâi şi redutabili improvizatori: pianistul de vădită virtuozitate **Puiu Pascu**, prolificul contrabasist **Ciprian Parghel** (în răstmpuri şi vocalist), şi **Tudor Parghel**, dibaci arhitect de ritmuri ca baterist (totodată dotat improvizator pe claviatura pianului); cu toţi angajaţi în redimensionarea creativă a unor standarduri aparţinând repertoriului internaţional – ca „Sweet Georgia Brown", „Just You, Just Me", „Straight No Chaser", „Yardbird Suite", „Autumn Leaves", „Les Champs Élisée", „Só Danço Samba", dar şi, ingenios „Jazzificate" – vechi hit-uri autohtone, printre care „Ani de Liceu", „Fetiţe dulci ca-n Bucureşti", „aşa începe dragostea", „Iubirea-i doar o glumă", „Ciocârlia", „Hai coşar, coşar". Toţi cei patru s-au întrecut pe sine în a înnobila interpretările cu atribute precum expresivitate, imaginaţie fecundă, demonstraţii de înaltă velocitate, tehnică solo şi de grup, capacitatea de a-şi exterioriza exploziv bucuria exprimării.

Au mai trecut două săptămâni şi a venit rândul unui alt prodigios muzician român de jazz – pianistul compozitor **Marius Vernescu**, să-şi valorifice caratele măiestriei în concertul susţinut în seara de sâmbătă 2 aprilie a. c. pe podiumul ***„La Cave de Bucarest"***. Născut pe 6 iulie 1972 tot în capitală, **Marius Vernescu** a revelat o înzestrare precoce pentru arta sunetelor, începând studierea pianului de la vârsta de 7 ani. Binecuvântat cu un dar de învingător, tânărul instrumentist a câştigat în concurs cu alţi 17 competitori, unicul loc la clasa ***piano jazz*** de la ***Musik Hochschule*** din Hanovra. După 13 zile de la împlinirea vârstei de 30 de ani, pe 19 iulie 2002, pianistul nostru îşi adjudeca un preţios ***Premiu I*** la ***„Solo Piano Competition"***, confruntare organizată în fiecare an sub egida unuia dintre cele mai faimoase festivaluri de gen din lume, ***„Montreux Jazz"*** – Elveţia. Însuşi preşedintele juriului, celebrul **Quincy Jones** aprecia că „**Marius Vernescu** este unul dintre cele mai mari tinere talente ale Europei". Să subliniem că, de fapt, pianistul a fost unicul muzician român care a dobândit o distincţie de o atare valoare într-un concurs atât de exigent! În recitalul oferit sâmbătă 2 aprilie, **Quartetul Marius Vernescu** alcătuit din pianistul lider, vocalista **Betty Vernescu**, contrabasistul **Ciprian Parghel** şi bateristul **Claudiu „Naşul" Purcărin**, un team de profesionişti unificaţi printr-un intens ***interplay***, şi-a fermecat auditorii prin iscusinţa cu care ei au întruchipat noi înveşmântări sonor-expresive unor foarte cunoscute teme precum „Garota de Ipanema", „Honeysuckle Rose", „My romance", „Don't get around much anymore", „Nature Boy", „Bésame mucho", „Cry me a river", „Samba de uma nota só", „Blackbird"; un mult gustat episod din recital l-a reprezentat interpretarea solo la pian a creaţiei proprii ***„DOINA"***. Protagonistul, ca de fiecare dată inspirat, s-a identificat spontan cu logica fiecărui sunet cu care a poetizat mirifice fraze-ghirlande melodice depănate pe clapele în alb şi negru, ca şi în edificarea unor complexe conglomerate acordice.

Irina Sârbu Band

Florian LUNGU

Horia Moculescu – 85

"Mi-am ales o meserie ale cărei secrete sunt infinite, ale cărei progrese sunt permanente şi pe care, practicând-o, am înțeles că nu mai pot avea concedii, pauze, retrageri, nici măcar temporare. N-a fost uşor! Este o viață de muncă, de înfrângeri sau satisfacții, dar, pentru a fi pe deplin onest, o viață pentru care trebuie să-i mulțumesc Bunului Dumnezeu că am putut să profesez o meserie pe care o ador" – această profesiune de credință a reputatului muzician spune practic totul despre o viață dăruită muzicii şi despre o carieră de peste 65 de ani. Şi în care chiar că n-a avut nici concedii, nici retrageri, având în vedere că a compus mai bine de 500 de melodii, dintre care aproape jumătate premiate la diverse concursuri. Iar dintre acestea bună parte au devenit şlagăre intrate în patrimoniul genului, fiind fredonate şi astăzi de mici şi mari. Când am scris "mici" m-am referit la faimosul său cântec "Anul 2000", înregistrat înainte de Revoluție de Corul de Copii Radio şi preluat în anii din urmă în manieră hip-hop de solistul Guess Who, sub titlul "Locul potrivit". Horia Moculescu este nu numai un compozitor înzestrat cu un har rar, dar şi pianist, şef de orchestră (cine poate uita serile de la restaurantele Modern din Mamaia sau Ambasador din Bucureşti?) - şi-a alcătuit prima formație în 1963, interpret (la una din edițiile festivalului de la Mamaia i-a

adus Trofeul compozitorului braşovean Dan Pavelescu, aşa cum în 1966 a consacrat şlagărul "Şi dacă..." al lui Vasile Veselovski), om de radio şi vedetă de televiziune. La Radio România Cultural a realizat, primul, o istorie ilustrată a muzicii uşoare româneşti, iar la TVR a realizat şi prezentat (alături de Alexandra Velniciuc) "Atenție, se cântă!", o emisiune remarcabilă care n-ar fi trebuit niciodată să dispară, după 15 ani de audiențe maxime, din grila postului public. Din 1973 este membru al UCMR.

Horia Moculescu s-a născut pe 18 martie 1937 la Râmnicu Vâlcea, absolvind în 1954 liceul la Turda, încă din acea perioadă afirmându-se ca un foarte înzestrat pianist şi acordeonist. La acordeon a început să cânte, ca autodidact, la 6 ani, instrumentul fiindu-i trimis de pe front de tatăl său. Din păcate, n-a putut urma cursurile Conservatorului bucureştean, datorită "originii nesănătoase", tatăl lui, Nicolae Moculescu, ofițer în Armata Regală, fiind de două ori decorat cu Ordinul "Mihai Viteazul". Horia şi-a piedut la numai 11 ani mama, Nidia Copetti, de origine italiană. Drept care s-a îndreptat către Petroşani, absolvind acolo

Facultatea de Mine, cântând fireşte în orchestra facultății. În Valea Jiului avea să-l cunoască pe Jolt Kerestely, ajuns acolo din aceleaşi motive politice (tatăl lui era preot), de atunci legându-i o trainică prietenie şi numeroase colaborări. De altfel, multe amintiri impresionante se regăsesc în volumul autobiografic "Doar atât mi-am amintit", publicat în 2011. Prima sa compoziție se intitula "Trompetistul îndrăgostit" şi datează din 1965, dar consacrarea la scară națională i-o aduce în 1972 celebrul cântec "De-ai fi tu salcie..." (lansată de Mihaela Mihai şi cu o altă bună înregistrare datorată Angelei Ciochină), chiar dacă acesta, de neînțeles, fusese respins de două ori de "selecționerii" festivalului de la Mamaia! În cadrul serialelor noastre consacrate unor manifestări importante (festivalurile "Melodii" şi cel de la Mamaia, concursurile TV "Şlagăre în devenire" şi "Steaua fără nume") am menționat de fiecare dată compozițiile lui Horia Moculescu, aflate de cele mai multe ori pe podiumul de premiere. Aşa încât cu siguranță multe titluri se vor repeta, însă ele nu pot fi ocolite în nici un caz: "Pentru tot ce-a fost îți mulțumesc", "Inima ta", "Fir de busuioc", "Păi de ce?" (Corina Chiriac), "Prima iubire şi ultima" (Gabriel Cotabiță), "Dor" (Marina Voica), "Cântec de leagăn" (Aurelian Andreescu), "Nu mai vreau" (Mirabela Dauer), "Ascultă copiii care plâng", "E numai un joc", "Mai dă-mi o speranță" (Adrian Daminescu), "Până ieri", "Cere-mi", "Cine ştie", "Azi nu

voi putea dormi", "Ce bine e să ştii să citeşti", "Balanţa inimii" (Margareta Pâslaru). Însă orice iubitor al muzicii uşoare româneşti asociază automat succesul unor melodii cu scriitura originală, nu o dată cu delicate irizări folclorice, a lui Horia Moculescu – "Drag mi-e omul meu drag", "Ce vrei să faci din mine?", "Cântec (Fluieraşul)", "Apă şi foc", "Fântânile albastre"...Multe din titlurile sale emblematice au fost înregistrate în propria interpretare vocală ("Singurătatea mea", "Primăverii n-ai ce-i face", "Nu mă vei uita", "Rugă", "Chemarea dragostei") sau în duet cu alţi solişti – "Nopţi la rând", "Eu şi tu", "Şi ieri, şi azi, şi mâine" (alături de Corina Chiriac), "Dintr-o zi", "Cântece adunate" (cu Sergiu Zagardan, membru al formaţiei sale). A scris şi muzică de film, pentru serialul TV "Pistruiatul" şi pentru peliculele artistice "Mireasma ploilor târzii", "Vară sentimentală", "Primăvara bobocilor", "Maria şi marea", "Secretul armei... secrete", "Miss Litoral".

În cartea sa "Un secol de muzică uşoară", apărută în acest an la Editura Muzicală a UCMR, Andrei Tudor aminteşte şi concertele educative pe care le-a realizat la Sala Radio alături de Ionel Tudor şi Big-band-ul Radio, dar consemnează amintiri şi aprecieri ale unor colegi de breaslă, George Sbârcea, de pildă, scriind: "Indiferent nu rămâne nimeni la chemarea acestui temperament pasionat". Iar Temistocle Popa îi creionează la rându-i un portret inspirat: "Nu are clipă de astâmpăr, parcă nu-l rabdă scaunul, mereu se ridică, umblă de la unul la altul. Când ia cuvântul e categoric, cu un fel vehement şi nervos de a-şi rosti judecăţile, dar acestea sunt totdeauna obiective... Aş spune că trăieşte într-un fel de permanentă stare de asediu". Cei mai dragi şi mai apropiaţi prieteni ai lui au fost poetul Mihai Maximilan (pe versurile căruia a scris bună parte din şlagărele sale) şi compozitorul Vasile Veselovski, cel care, aşa cum am spus, i-a oferit în 1966 şansa unui debut

interpretativ de neuitat. Acesta din urmă a semnat prefaţa la o culegere de creaţii ale lui Horia Moculescu, din care spicuim câteva fraze absolut grăitoare: "Bogata sa experienţă interpretativă a constituit o lecţie în plus pentru compozitor, a învăţat foarte mult şi multe din toate cântecele pe care le-a cântat, a învăţat să separe valoarea de pastişa insignifiantă sau de succesul facil datorat unor mode trecătoare. În creaţia să se simte lucrul temeinic asupra fiecărui cântec, gestaţia şi cizelarea materialului

sonor, dând cântecelor sale greutatea lucrului bine făcut. Pe lângă invenţia melodică, găseşte întotdeauna o surpriză armonică, ritmică sau orchestrală. Exuberant în viaţa de toate zilele, optimist, spontan, Horia Moculescu rămâne un liric în creaţia sa, pe care o autocenzurează cu mare grijă profesională".

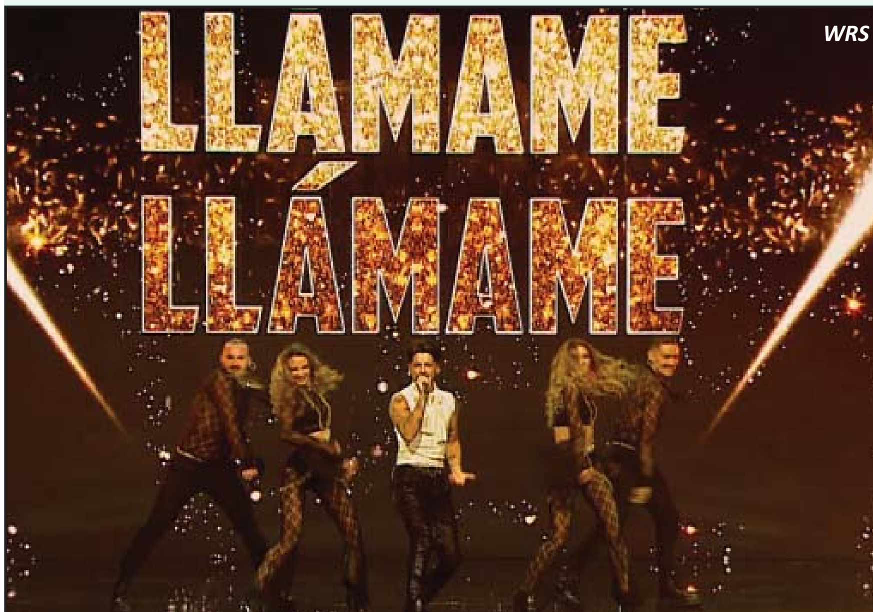
Interlocutor plin de farmec şi de umor (farsele sale sunt antologice!), Horia Moculescu a fost mereu apropiat de tânăra generaţie de interpreţi, datorându-i lansarea şi consacrarea Adrian Daminescu, Otilia Romea, Bogdan Bradu şi mulţi alţii. Am fost alături de el la concursurile unde este membru sau preşedinte de juriu, la Festivalul internaţional "George Grigoriu" de la Brăila (unde anul trecut a acordat Premiul UCMR frumoasei şi foarte talentatei craiovence Carla Boboc), Amara sau Focşani şi i-am constatat de fiecare dată obiectivitatea şi corectitudinea. Adevărat formator de opinie, aşa cum a demonstrat în emisiunile sale de Radio, TV sau în concertele educative de la Sala Radio, el nu ezită de fiecare dată să ofere sfaturi şi indicaţii competente tinerilor care doresc să îmbrăţişeze cariera muzicală. Probabil în mulţi dintre ei se vede pe sine, la începutul carierei sale fabuloase, la Turda sau Petroşani... La mulţi ani, din aceste pagini, excepţionalului muzician Horia Moculescu!

Octavian URSULESCU

Încercăm cu un dansator...

Şi a fost înfruntarea finală... Vom începe cu rezultatele. Pe primul loc, urmând a ne reprezenta ţara la Torino, s-a clasat piesa "Llamame" (titlu netradus de prezentatori, ca şi toate celelalte, deşi era elementar), interpretată de WRS (nu încercaţi să pronunţaţi în română şi nici în... spaniolă), cu 59,23 de puncte. Al doilea a fost tot un solist român, cu prenume controversat, Kyrie Mendel, cu 48,06, abia pe locul 3, cu 44, fiind învingătoarea morală a concursului, Dora Gaitanovici – cu de departe cea mai bună piesă, "Ana", acompaniament muzical şi interpretare vocală. Din păcate, de această dată votul telespectatorilor n-a mai reprezentat 50%, ci a fost doar a 6-a notă, adăugată celor 5 ale membrilor juriului. Chiar şi aşa, s-a dovedit că publicul se pricepe şi are gust muzical, nemarşând, aşa cum s-ar fi putut crede, pe elemente vizuale ieftine, de show cu dansatori. Dovada covârşitoare – Dora Gaitanovici şi melodia ei (este şi compozitoare, pianistă, textieră, deci un muzician complet, nu... dansatoare) au primit din partea publicului 3737 de voturi, depăşind lejer pe WRS, care a totalizat 3497! Interesant este faptul că amândoi sunt buzoieni, doar că Dora Gaitanovici are un palmares nu doar superior, dar... un palmares pur şi simplu, fiindcă WRS nu credem să fi câştigat vreun premiu muzical. Reamintim că Gaitanovici, nedreptăţită şi la "Cerbul de aur", are în vitrină prestigiosul Trofeu "Music ADA", înmânat ei de preşedintele Adrian Iorgulescu, preşedinte al UCMR, precum şi pe cel al puternicului concurs de la Amara, fiind laureată şi la competiţia internaţională "George Grigoriu" de la Brăila. De notat că, preferat de juriu pentru poziţia a doua, Mendel a primit de la telespectatori unul dintre cele mai mici punctaje, 641, ceea ce iarăşi spune multe... Aşa cum anticipam în articolul din numărul trecut, cei numai doi membri ai UCMR din juriu probabil n-au putut influenţa decizia finală, tocmai de aceea am fi dorit să se comunice, transparent, şi notele juraţilor.

WRS

Spectacolul a debutat frumos, cu o introducere muzicală în care din păcate n-am depistat nimic românesc, aşa cum ar fi fost normal, dar cu un montaj foarte reuşit din punct de vedere vizual. De altfel, limba română nu s-a prea auzit în concert decât în intervenţiile moderatorilor, Bogdan Stănescu alături de juriu şi eterna preferată, jenanta Ilinca Băcilă, lipsită de fineţe, cu accente de vulgaritate, limbaj nepotrivit ("mişto"), onomatopee şi invariabilele finaluri "Ţuc!" (a se citi "vă pup", dar din păcate nu pleca!). În schimb încă o dată realizatoarea Iuliana Marciuc şi-a dovedit inspiraţia, desemnându-i ca moderatori principali pe Aurelian Temişan (masculinitate discretă, elegantă, fără unghii vopsite, tatuaje, cercei sau brăţări!) şi pe frumoasa Eda Marcus, fiică a cunoscutei realizatoare muzicale Nicoleta Păun. Fiind, totuşi, un concurs de Creaţie, se impunea, dacă nu anunţarea, măcar scrierea mai lizibilă pe ecran a numelor autorilor, între care am reuşit totuşi să distingem pe Călin Ionce, Costi Ioniţă, Gabriel Huiban, Cristian Prăjescu, dar au fost şi autori străini. Melodia "România mea", cântată de Cream, Minodora şi Diana Bucşa, s-a clasat meritat pe locul 3... din coadă, dar am fost fericiţi urmărind pe ecran o paradă a românilor celebri. Spectacolul a avut de toate, şi ritmuri manelizante, şi torsuri goale (ei), şi decolteuri aţâţătoare (ele), fiindcă la acest capitol ştim bine să copiem

Dora Gaitanovici

ce e pe afară – cu muzica s-a stat mai prost... Bine măcar că s-a renunțat la risipa de bani publici de acum 2 ani, selecțiile având loc în studiourile TVR. Câștigătorul, numitul WRS, a fost dansator în diverse emisiuni TV, precum și în trupele unor soliști cunoscuți. El reprezintă (de ce nu ne mirăm?) aceeași casă de producție cu care TVR a impus-o drept reprezentantă nefericită a României, la ediția trecută, pe solista Roxen. De emoție, desigur, câștigătorul a mai ratat câte un acord gramatical ("Mulțumesc publicului pentru că m-au votat"), despre înzestrările muzicale neavând rost să discutăm, el fiind totuși dansator.

Zdob și Zdub, frații Advahov

Pe lângă cele 10 titluri finaliste, organizatorii au invitat o serie de artiști, toți din țările estice, cu fireasca ușoară politizare în actualitate – fie foști câștigători ai concursului, fie calificați din partea țărilor respective pentru finala din mai din Italia – culmea, cam toți mai slabi decât cei mai talentați dintre ai noștri! O lecție de adevărat cântec românesc adevărat, în buna tradiție muzicală autohtonă, cu un ritm acaparator și elemente folclorice discrete a reprezentat-o melodia "Trenulețul", cu cunoscuta formație Zdob și Zdub, alături de Frații Advahov. Piesa va reprezenta Republica Moldova la Eurovision, dar nu ne facem iluzii, se bănuiește de pe acum cine va câștiga... Noi, din păcate, nu știm decât să copiem și să ne plecăm în fața străinilor, așa cum bine scriau cu amărăciune Mihai Eminescu și Grigore Vieru. Câștigă la Eurovision, femeia cu barbă, hop și noi cu bărbatul cu rochie, cântă mai toți în engleză, cum să ne lăsăm noi mai prejos, deși chiar la ediția precedentă primele 3 locuri au revenit celor care n-au renunțat la limba maternă – și ne oprim aici cu exemplele. Mozart, care nu s-a considerat niciodată austriac ("Germania este iubita mea patrie, de care sunt mândru"), scria: "Ajunge – dacă noi, germanii, ne-am apuca o dată, în mod serios, să gândim nemțește, să acționăm nemțește, să vorbim nemțește și, pe deasupra, să cântăm nemțește!". Ce-ar fi să înlocuim "nemțește" cu "românește"? Poate că s-ar mai schimba ceva și în istoria participărilor noastre la Eurovision, unde la ultimele trei ediții n-am reușit să ne calificăm în finală. Așa încât după artiști fără voce încercăm cu un dansator, poate o fi cu noroc!

Ana-Maria SZABO

Paul Ilea: „Atlantis"

Muzicianul Paul Ilea a mai fost prezent pe aici în 2019, atunci când i-am editat un meritat portret la TVR3, cu ocazia lansării unui nou disc „Sufficient", la două decenii de existență a grupului Sensor. Între timp, Paul a lăsat deoparte producția muzicală de la PRO TV, pentru a se dedica proiectelor proprii sau ale unor tineri artiști în afirmare. În aprilie, a lansat un album inedit - „Atlantis" - înregistrat în condiții live pe plaja San Juan, în Tenerife. Într-un concediu prelungit peste o lună, cu inspirație din partea sălbatică a unei zone turistice de top, el a dezvoltat un concept promovat de o companie de DJ belgiană, Circle, care produce mixuri în natură. Albumul lui Ilea depășește genul, rămânând însă în zona electro, cu piese conturate, decurgând (fără pauze) dintr-una în alta. O echipă video a filmat cu câteva camere, Paul a editat tot concertul fără spectatori, cu peisaje superbe, susținut în fața ruinelor unei biserici... De acasă, colaboratori precum Ciupi (Mandinga), Evelina, Cristina Stroe ori Suzana Cerveni i-au trimis voci pe care le-a înglobat în fel și chip. Rezultatul a fost considerat spectaculos de The Sound Collective (label finlandez), care va lansa o serie de astfel de albume ale lui Paul în decurs de doi ani, fiecare înregistrat pe plaja câte unui alt ocean. (**Doru Ionescu**)

Galele Savoy – 4

O altă seară de poveste, memorabilă, cu emoţii, zâmbete, lacrimi şi aplauze care nu mai conteneau: ediţia a IV-a a Galelor Savoy a fost dedicată muzicii uşoare româneşti, cupletului, comediei, dansului şi spectacolului de Revistă, în general, dar a fost şi o ediţie "de familie" cu artişti fraţi - cu fii şi părinţi.

De data aceasta, Vasile Muraru şi Valentina Fătu, creatorii şi artizanii acestui proiect de succes devenit deja tradiţie, au contat pe patru invitaţi speciali ale căror nume şi carieră sunt legate de Teatrul de Revistă: interpreta Monica Anghel, actorii Camelia Mitoşeru, Decebal Curta şi Vasile Menzel, care, alături de fratele său Eugen, forma cuplul de succes al anilor '60.

Vasile Muraru, Valentina Fătu

Momentul "*In Memoriam*" al Galei a fost dedicat inegalabilului actor Puiu Călinescu, iar prezenţa actriţei Camelia Mitoşeru, invitată specială, cea care vreme de 15 ani i-a fost parteneră de scenă la Tănase, a fost una firească. *"Aici am să mă simt mereu ca acasă, dar mă doare şi acum sufletul că sala din Calea Victoriei numărul 174 nu mai există!"* – mărturisea actriţa. "*Acolo am jucat seară de seară în sute de reprezentaţii alături de Puiu Călinescu, dar şi de Ştefan Bănică şi Nicu Constantin, care nu se mai află printre noi şi care mi-au lăsat goluri mari în suflet. Mi-e dor de toţi foştii mei colegi şi de marele public*". Replica i-a dat-o de data aceasta chiar fiul ei Mihai Mitoşeru (a crescut în acest teatru!) într-o scenetă, unul dintre momentele savurate şi aplaudate în spectacolul care aduce omagiul marilor artişti care au jucat de-a lungul timpului pe scena sălii Savoy. Pe lângă artiştii foşti angajaţi sau colaboratori ai Teatrului "Constantin Tănase" sunt invitaţi regizori, scenografi şi coregrafi, tehnicieni, creatori de costume, dar şi acei oameni care s-au aflat în preajma artiştilor, admiratori şi promotori ai genului, critici de teatru, jurnalişti, scriitori, poeţi, textieri, medici, sportivi. Li se alătură actori şi solişti vocali ai teatrului, orchestra dirijată de compozitorul Dan Dimitriu şi baletul (coregrafia Oana Cocârţă). Scenografia şi costumele sunt semnate de Francesca Cioancă şi Ana Iulia Popov, iar Dan Dimitriu şi Cristian Faur semnează muzica şi aranjamentele orchestrale.

Monica Anghel, prietenă şi colaboratoare "*de-o viaţă*" a Teatrului „Tănase", a fost ca de obicei la înălţime şi a interpretat, acompaniată de orchestră, celebrele şlagăre "*Vin' la mama de mă cere*" (compozitor Laurenţiu Profeta), "*Dau viaţa mea pentru-o iubire*" - Trofeul "Cerbul de Aur", 1996 (muzica Marius Ţeicu, versuri Eugen Rotaru) şi "*Spune-mi*" (Cornel Fugaru, versuri Mirela Fugaru). A cântat şi în duet alături de fratele său, Alexandru Anghel, care, la rândul său a impresionat cu "*Just a gigolo*", interpretată admirabil, asemeni solistului Teatrului, Alin Gheorghişan care a impresionant cu "*Sing, Sing, Sing*". Ocazii perfecte pentru Monica Anghel să depene amintiri din lungile turnee în America…

Puţini sunt cei care îşi aduc aminte că Monica Anghel a debutat la vârsta de 14 ani chiar pe scena Sălii Savoy, la Festivalul de Interpretare "*Bucureşti '86*"! A cucerit atunci Premiul Tinereţii.

Anul 1986 a fost evocat cu emoţie de solistă şi de prezentatorul Octavian Ursulescu, amândoi amintind spectatorilor de una dintre cele mai valoroase şi memorabile ediţii ale Festivalului de la Mamaia unde două piese, devenite apoi şlagăre, compuse de Cornel Fugaru, pe versurile lui Dan V. Dumitriu, au fost distinse cu Trofeul secţiunii Creaţie: "De vrei să ştii ce înseamnă român", interpretată de Dan Spătaru, "Doar marea", interpretată de Mirela Voiculescu-Fugaru şi Cornel Fugaru. Tot atunci s-au lansat binecunoscutele melodii laureate: "Va fi coloană-n infinit" (muzica: Ionel Tudor, versuri: Andreea Andrei, interpret: Adrian Daminescu) - Premiul I, "De dragoste" (muzica: Aurel Manolache, versuri: Saşa

Două generaţii de fraţi: Menzel şi Nistor

Georgescu, interpretă: Corina Chiriac) - Premiul II, "Planeta Pământ" (muzica: Ion Cristinoiu, versuri: Lucian Avramescu, interpret: Adrian Daminescu) şi "Tăcutele iubiri" (muzica: Jolt Kerestely, versuri: Ovidiu Dumitru, interpretă: Eva Kiss). Tot atunci, la secțiunea Interpretare debuta Monica Anghel, distinsă cu Premiul CC al UTC (distincție echivalentă cu Premiul I); a interpretat piesele "Voi cânta pentru mileniul III" de Marius Țeicu, pe versurile lui Eugen Rotaru şi "Te iubesc, te voi iubi" (muzica: Ionel Tudor, text: Andreea Andrei). Marele Premiu era cucerit de Loredana Groza, Premiul I de Daniela Nicol şi Doru Stelian, Premiul II de Camelia Florescu, Premiul III de Alexandra Canareica, Oana Sârbu cucerea Premiul Tinereții, Premiul Criticii Muzicale era oferit Danei Bartzer, iar Mențiuni au fost acordate solistelor Ileana Şipoteanu şi Anca Țurcaşiu!

Alexandru şi Monica Anghel

Cu Vasile Menzel, actor de teatru şi film, prozator, poet, coregraf, regizor, dramaturg, profesor de actorie, compozitor de muzică uşoară, muzică de teatru şi de film, orchestrator şi instrumentist, Doctor în Teatru "Magna cum Laudae" şi Societar de Onoare al Teatrului Excelsior ne-am întors în timp, în Stagiunea 1959 – 1960 a Teatrului Satiric Muzical "Constantin Tănase", marcată de succesul şi debutul fulmimant al Fraților Menzel în spectacolul "*Do, re, Mi, Fa… etcetera*" de H. Nicolaide, I. Flavian şi I. Berg. Muzica era semnată de celebrii Elly Roman, Aurel Giroveanu, Gelu Solomonescu şi Vasile Veselovschi.

"*Eram tânăr, ba, chiar foarte tânăr*" – povestea Vasile Menzel, care a debutat la Casa de Cultură a Studenților în spectacolul "*Studenție, studenție*" regizat de Nicolae Frunzetti, ani la rând director al Teatrului Tănase. "*Prin anii 1957 - 1958, împreună cu fratele mai mare, ne-am lansat în muzica modernă, formând un cuplu care cu timpul a devenit celebru. Este bine de ştiut ce aveau deosebit aceşti doi frați, care au cucerit inimile atâtor admiratori din țară, dar şi de peste hotare: în afara prospețimii lor, aveau acumulați mulți ani de muncă şi de pregătire datorată pasiunii tatălui lor pentru muzică şi dans, dar şi maestrului Sandu Feyer, celebru coregraf şi dansator al vremii, cu care am lucrat mai târziu la Teatrul satiric-muzical* <<Constantin Tănase>> *din Bucureşti*".

Vasile şi Eugen (Pasy şi Puiu) Menzel au marcat începuturile Televiziunii Române şi pe cele ale Radio-ului. La vârsta de 12 ani dansau step îmbrăcați în fracuri albe pe scena cinematografului "American" de pe Calea Moşilor. Au urmat înregistrări la radio, filmări la televiziune, imprimări pe discuri, spectacole de cabaret, toate cam în aceiaşi perioadă, în care, în Germania, apăruseră "*Surorile Kessler*". Filmul muzical „*Game pentru televiziune*", în regia lui Valeriu Lazarov, în care au jucat alături de Tamara Buciuceanu-Botez, Mircea Albulescu şi Radu Zaharescu a primit în 1968 o mențiune specială la Festivalul de la Monte Carlo.

Vasile Menzel a fost printre cei care au revoluționat spectacolul muzical şi pe cel de Revistă cu momente de pantomimă şi de step, a scris muzică de teatru şi de film, a compus muzică uşoară, în anii '60 a avut şi o trupă particulară de spectacole, iar timp de zece ani (1970 - 1980) a condus propriile orchestre cu care a făcut numeroase înregistrări la Radio şi Televiziune.

În timpul momentului muzical susținut pe scena Sălii Savoy de Vasile Menzel, alături de frații Cosmin şi Decebal Nistor, li s-a alăturat din sală şi Eugen Menzel, toți patru fiind senzaționali şi aplaudați la scenă deschisă.

Fotografie de arhivă: Mihai Perşa, Cornelia Patrichi, Decebal Curta

Emoționante au fost impresiile, scurtele evocări şi amintiri, dar şi urările pentru actorul Decebal Curta împărtăşite prin mesaje video de către fiul său, Bogdan (şi el fost muzician, solist al unei formații de hip-hop), solistul George Enache şi de fostul balerin Petrişor Luca, acum regizor tehnic al teatrului pe scena căruie păşea pentru prima dată în paşi de dans în anul 1969.

"În toamna lui 1974, directorul de atunci al Teatrului Tănase, Nicolae Dinescu a montat la Bârlad <<Înşir'te mărgărite>>, *iar eu am jucat Păcală"* – povestea actorul. *"M-a întrebat dacă vreau să vin la Tănase, iar eu i-am spus că eu nu fusesem la Revistă nici măcar ca spectator. Mi-a spus că am să mă descurc!"*… În 1975 Decebal Curta debuta în spectacolul *"Pardon, Scuzați, Bonsoir"* de Mihai Maximilian, pe muzica lui Vasile Veselovschi. Au urmat *"Deschis pentru renovare"*

Fotografie de arhivă: Vasile Luca, Puiu Călinescu, Natalia Guberna

Mihai şi Camelia Mitoseru

lui Mihai Perşa" – mărturisea actorul care avea să plece din România în 1981 şi să se stabilească mai întâi în Italia, apoi în SUA. A revenit definitiv în țară în 1995.

Actorii Teatrului „Tănase" Cristian Simion şi Nae Alexandru au fost şi ei în mare formă şi au povestit despre idolul lor, inegalabilul Puiu Călinescu. Evocarea *In Memoriam* a fost precedată ca de fiecare dată de emoționantul moment *"Fără voi"* susținut de Vasile Muraru şi Valentina Fătu.

"Pentru mine râsul este o condiție a vieții. Cred că biata mama s-a gândit ca eu să fiu de <<râsul lumii>>. *Există şi oameni mai acri, mai închişi, mai mofluzi, iar eu îmi fac o datorie să îi fac să râdă… Cred că am să râd şi pe lumea celalaltă, acolo, în Cosmos"* – Puiu Călinescu (21 iunie 1920 - 16 mai 1997)

Despre Alexandru (Puiu) Călinescu, născut în Bucureşti, în cartierul Grivița, scriitorul Aurel Storin, fost secretar literar artistic al Teatrului Tănase, nota într-una din cărțile sale: *"A fost un actor unic, fără*

de Alexandru Mirodan (se juca la Savoy în seara cutremurului din 4 martie 1977!), *"Uite că nu tac!"* de Petre Bărbulescu, *"Revista în luna de miere"* de Cornel Constantinescu, pe muzica lui Temistocle Popa, *"E nemapomenit!"* de Aurel Felea şi Puiu Călinescu (muzica Petre Mihăescu, direcția muzicală Sile Dinicu) sau în musicalul *"Groapa"* de Eugen Barbu şi Radu Şerban.

În Stagiunea aniversară 1979 - 1980, când se împlineau 60 de ani de la inaugurarea *"Cărăbuşului"* şi 100 de ani de la naşterea marelui Constantin Tănase, Decebal Curta era încă actor cu *"acte-n regulă"* al Teatrului Tănase condus de Nicolae Dinescu; regizor era Bițu Fălticineanu, iar dirijori ai orhestrei, Gelu Solomonescu şi Dan Ardelean.

"Am avut şansa să învăț meserie de la marele Nicu Constantin, căruia i-am devenit la un moment dat partener de scenă, la fel şi

Alin Gheorghişan

pereche. Dacă întâmplarea sau destinul sau cine-ştie-cine l-ar fi dus la Hollywood la momentul oportun, multe dintre vedetele comice americane ar fi rămas, poate, în umbra lui. Avea o mobilitate a feţei şi a trupului de neînchipuit. Avea geniu comic!".

A intrat în trupa Teatrului Tănase în 1948 şi a jucat aici până la final… A debutat în 1952 în "*Primul spectacol*", premiera noului Ansamblu de Estradă, aşa cum se numea Teatrul "*Tănase*", alături de Ion Lucian, Grigore Vasiliu Birlic, Ion Antonescu Cărăbuş, N. Stroe, Zizi Şerban, Titi Botez, Horia Căciulescu, Vasile Tomazian. A jucat în mii de reprezentaţii şi şi-a scris singur partiturile comice pentru spectacolele jucate în sala din Calea Victoriei 174 şi la Grădina Boema: *"Sonatul lunii", „Un băiat de zahăr… ars", „Trăsnitul meu drag", „Idolul femeilor", "Frumosul din pădurea zăpăcită", "Eu vă fac să râdeţi!", "E nemaipomenit!", "Omul care aduce râsul", "Bărbatul fatal", "Superman", "O seară la Boema"*.

"Se formase o echipă solidă, Puiu Călinescu – autor şi interpret, Petre Mihăescu – compozitor, autorul unor cântece de binemeritat succes, şi Biţu Fălticineanu – regizor, care mirosea întotdeauna unde se ascunde succesul" – scria Aurel Storin. *"Puiu Călinescu era ca o planetă în jurul căreia asteroizii formau lumi astrale de Revistă".*

Şi cum în scenariul şi regia semnate de Vasile Muraru şi Valentina Fătu, la Galele Savoy testimonialele video dedicate invitaţilor speciali sunt nelipsite, se cuvine să amintim faptul că pentru Monica Anghel au vorbit compozitorul şi dirijorul Ionel Tudor, actorii Toni Grecu şi Cătălina Grama – Jojo, pentru Vasile Menzel – Titus Andrei, reputatul realizator de emisiuni muzicale de radio, şi Annemary Ziegler (actriţă la Teatrul Excelsior, fosta sa colegă), iar despre Camelia Mitoşeru – Natalia Guberna (colegă la Teatrul Tănase, şi de scenă, şi de cabină) şi Doru Octavian Dumitru.

Finalul a aparţinut tuturor invitaţilor, reuniţi pe scenă pentru a saluta publicul care nu mai contenea cu aplauzele şi pentru a primi din partea actorului Vasile Muraru, managerul "teatrului din inima Bucureştiului". care va împlini la începutul lunii iulie 103 ani de existenţă, diplome de excelenţă. (Foto: Dragoş Constantin)

Oana GEORGESCU

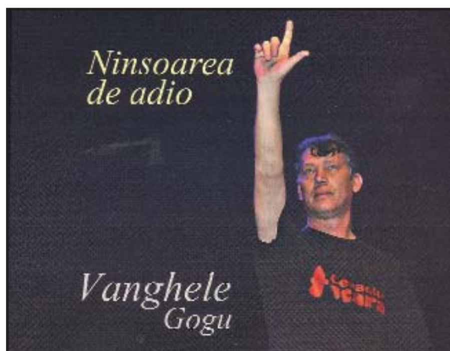
Taylor: „Dincolo de măşti"

Codruţ Croitoru, solist trecut pe la trupe româneşti cu firmă (precum cele din constelaţia Compact B, mai nou Pasărea Rock), e bine şi frumos crescut la şcoala... istoriei rockului nostru. L-am cunoscut personal ca protagonist al proiectului Rock-ul Carantinei din 2020, interpretând partituri complicate ale unor Progresiv TM & Roşu şi Negru (opera rock) ori Sideral Modal Quartet! Ştiam dinainte de pandemie că proiecta un disc în nume personal, alcătuit din compoziţii proprii. În martie, lucrarea s-a încheiat cu lansarea într-un concert la The Pub a CD-ului „Dincolo de măşti", produs impecabil în studioul propriu, cu instrumentişti precum: Florin Laghia – chitară, Victor Iovan – bass, Marius Vintilă – tobe, plus vocile adiţionale ale surorilor Alexia şi Bianca Ştefan. La care s-au adăugat chitara şi claviaturile lui Codruţ. Un disc plăcut la audiţie, variat, cu texte semnate în principal de Marius Ionescu (alt împătimit al arhivei rock autohtone) şi solist. Un mix recognoscibil datorită vocii, altfel o „plimbare" de la hard rock la new wave-ul anilor 80, cu tuşeuri orchestrale actuale. Şi subiecte fierbinţi, aşadar un rock cum îi stă bine de la începuturile-i glorioase: cu mesaj! „Adevărul zăcea bolnav într-o rezervă de spital, până când un medic de gardă l-a trezit şi i-a spus:..." V-am făcut curioşi? (**Doru Ionescu**)

Vanghele Gogu – „Ninsoarea de adio"

Informaţii, cât şi fotografii cu înzestratul artist armân au apărut nu o dată în paginile revistei noastre, în cronici ale concertelor valoroasei cantautoare din Tulcea Corina Elena Badea sau ale Cenaclului "Flacăra". De altfel, popularul cenaclu l-a menţinut în atenţia publicului pe Vanghele Gogu încă de la debutul său pe scena acestuia, în 1984, când a fost promovat şi apreciat de Adrian Păunescu, aşa cum a amintit la evenimentul de lansare Andrei Păunescu. Acesta din urmă a preluat frâiele manifestării de la părintele său şi l-a inclus mereu în distribuţie pe Vanghele Gogu, cu armonica sa în bandulieră – mai mult, este implicat în CD-ul apărut în format digipack cu orchestraţii şi pasajele chitaristice. Jimi El Laco semnează celelalte orchestraţii, fiind responsabil cu înregistrările şi masterizarea. Protagonistul (voce, armonică) are pe

album cunoscutele sale compoziții pe versuri de Adrian Păunescu, "Ninsoarea de adio" şi "Scrisoarea", celelalte 11 piese fiind din repertoriul muzical armânesc, în frunte cu "Părinteasca dimândare" (e de dorit ca la următoarele tiraje să fie folosite toate diacriticile) de Constantin Belimace, condiderată a fi un adevărat imn al comunității armâne. Între acestea, multe refrene de mare popularitate, care i-au ridicat pe participanți de pe scaune, antrenându-i la cunoscutul dans, flamura cu soarele lui Alexandru Macedon fiind purtată pe rând de Corina Elena Badea (într-un frumos costum tradițional) şi de Mihai Bizdu. În interiorul foarte reuşitului, inclusiv din punct de vedere grafic, CD artistul este elogiat de Andrei Păunescu şi de Emil Hagi, acesta din urmă venit special pentru lansare de la Câmpulung-Muscel. Proiectul a fost susținut de Sorin Ciobanu, Ovidiu Ilea şi Cristinel Dohatcu, producător executiv fiind DMM Multimedia Consulting. Reprezentanta sponsorului principal BES România, Martha-Maria Mocanu, a urmărit cu încântare primirea călduroasă făcută de numerosul public emoționatului, modestului şi foarte talentatului Vanghele Gogu, aflat abia la primul său disc... (**O. U.**)

Dolly Parton în "Rock and Roll Hall of Fame"

În acest an, Dolly Parton a fost plasată pe lista potențialilor candidați la introducerea în Rock and Roll Hall of Fame. Parton, o legendă a muzicii country în 1999 a fost introdusă în Country Hall of Fame şi a reprezentat o alegere firească atât pentru organizatori, cât şi pentru fani, de a fi primită în cel mai select club al muzicienilor de marcă.

Surpriza a survenit în momentul în care Dolly Parton a cerut să fie scoasă de pe lista nominalizaților, considerând că încă nu a acumulat suficiente merite pentru a fi plasată în galeria legendelor muzicii. Cu toate acestea, Parton speră ca în viitor să fie demnă de acest statut, indicând chiar faptul că şi-a găsit inspirația de a compune un album *rock'n'roll* pe care intenționează să-l termine în viitorul apropiat, cu prilejul acestui eveniment. Nu este pentru prima dată când Parton refuză o distincție importantă. A refuzat în două rânduri „Presidential Medal of Freedom", iar anul trecut s-a împotrivit ridicării unei statui în onoarea sa în fața Capitoliului din statul natal, Tennessee. Artista a preferat să se concentreze pe relația sa cu fanii, cu muzica, implicându-se în numeroase acte de caritate de-a lungul anilor. Prin reacțiile sale, Parton nu se plasează mai presus de distincțiile primite, nu refuză să dea curs onorurilor din simplu orgoliu sau falsă modestie, ci, mai degrabă, Dolly Parton este un artist care preferă să dea înapoi oamenilor mai mult decât primeşte.

Reacția Rock and Roll Hall of Fame nu a întârziat să apară. Oficialii au apreciat nu numai că Dolly Parton are toate calitățile pentru a fi un membru de onoare al Rock and Roll Hall of Fame, ci, mai mult, au afirmat că modestia caracteristică a artistei americane o face să merite din plin afecțiunea milioanelor de fani din lumea întreagă. Prin

urmare, numele lui Dolly Parton nu a fost exclus din procesul de votare, fiind a patra în preferințele fanilor, după Duran Duran, Eminem şi Pat Benatar. Votul fanilor va fi cumulat mai departe cu votul artiştilor şi al profesioniştilor din industria muzicală, pentru a se stabili lista finală a celor introduşi în Hall of Fame.

David LAPADAT

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU, Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Teodora CONSTANTINESCU, Constanța CRISTESCU, Veturia DIMOFTACHE, Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Sarah RIZESCU, Mădălin Alexandru STĂNESCU, Carmen STOIANOV, Sebastian ȚUNĂ, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x